

Elias Schedius

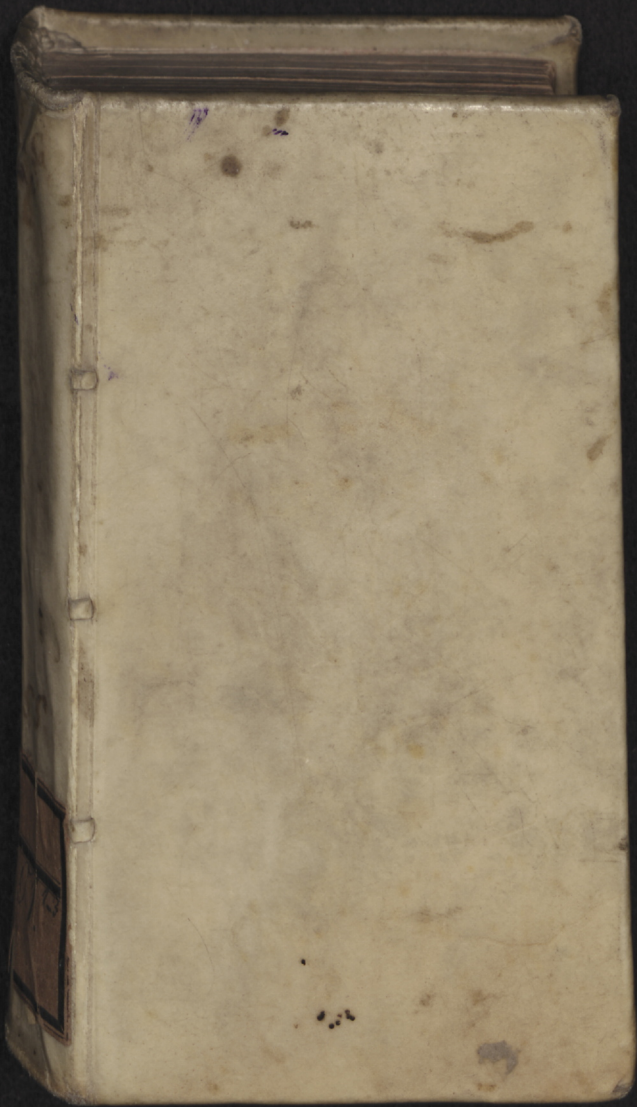
Drama Sacro-Policum Eliae Schedi, P. L. C. Tragoediam, 27. annos multimodis in Theatro Germaniae nostrae ventilatam, Sub Personis: Adadesaris Sabae; Adadi Damasci; Davidis Judaeaea; & Thoi Aemathiae Regum , variis Purpuratoru[m] Consiliis discepatata[m] velut in Speculo conspiciendam proponens ...

Rostochii: Richelii, 1645

<http://purl.uni-rostock.de/rosdok/ppn728904144>

Druck Freier Zugang

H. M. Casius

~~Dops. v. MK - 3776~~

~~ist zu dem neuen lat. Diph-~~
~~to. f. u.~~

~~nur gewissh. f. amylar ist~~
~~in Mecklenb. inter~~

~~MK - 3776~~

~~eingetragen, was im~~
~~Catalogo zu besorkm.~~

~~Lq - 3701¹⁻³~~
~~C. II. f. 2224¹⁻³~~

DRAMA

Sacro-Politicum

ELIÆ SCHEDI, P. L. C.

TRAGOEDIAM,

27. annos multimodis in Theatro

GERMANIÆ nostræ ventilatam,

Sub Personis:

AD ADESARIUM Sabæ; AD ADI DAMASCI; DA-
VIDIS Judææ; & THOI Æmathiæ REGUM,
variis Purpuratorū Consiliis disceptatā
velut in Speculo conspiciendam
proponens.

EX AUTORIS, *ὠν ἐν ἀγοίς*, libro V. Vitæ
Davidicæ, seu IDEÆ Boni Principis
depromptum,

In Aula GUSTROVIENSI præsentatum,
& in rei literariæ commodum

*Bara Syppel publicatum ex Christiani
AMEÆ LYNCKII.*

M. GEORGIO SCHEDIO

Rect. Illustr. Schol. Gustrov.

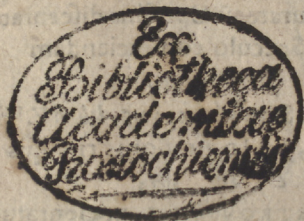
AUTORIS PATRE.

ROSTOCHI.

Typis Johannis Richelii, Sen. Typogr. 1645.

BRANA
2
Eius
TRAGEDIA
IN 5 ACTIBUS

Illustriſſimo, Celiſſimo & Reverendiſſimo Principi ac Domino,

Dn. GUSTAVO ADOLPHO
Duci Megapolitaniae, Principi Vandaliae, postulato Administratori Episcopae Raizeburgensis, Comiti Sverini, Dynastae Rostochii & Stargardiae.

Domino suo Clementiſſimo.

Bis senis vicibus Phœbus duodena per
astra

Absolvit cursum, cum Te, Celiſſimo
PRINCEPS

Musa salurabat mea, cum vagitil' 9 auras
Vitai primò haurires: age longa Soreiũ
Stamina, vitalesq; celos producitò celsi

Celsa Propago PATRIS, spes MATRIS &
ILLIUS auge!

Pluria non repeto. Satis hæc. Quæ ju-
bila voce

Lætificâ populus per compita cuncta
sonabant?

Az In

In quantos ibant plausus? quæ corde
ciebant
Jubila, quæ manibus miro poppyfma-
ta gestu?
Puffo jo vivat Princeps, in commoda
natus
Communis Patriæ! *Vivat jo vivat*, &
annos
Mathusala videat, quo non annosior
alter!
Sed jam Te reducem accipiam quo mu-
nere PRINCEPS
Inclyte? quæ Tibi dona feram? *Paffo-
lus & Hermus*
Auriferi mihi si fluerent, *Tagus* ipseq;
quondam
Vatibus antiquis celebres; nemo magis
largus
Me foret in dando, non me Gens Or-
bis Eoi
Incola Persarum superaret, quâ tamen
ullus
Non Regem populus lato mactavit in
orbe
Ætymio majore suum, Miki at hocce
negatum Cùm

Cùm fiet, ex *Cyro* solamen sint mihi
guttæ

Haustræ utrâq; volâ *Sinata*, quas phialâ
olim

Aureolâ exceptas *REX* affervarier ipse
Jussit *ATRAXERXES*, quòd lymphâ nil
melius sit.

At quid ego? Haut equidem *TE DUX*
ex flumine *Cyro*

Haustris donat aquis mea dextra, perin-
de *Sinata*

Regem *ARTAXERXEM*; sed munere, *FU-*
TE quod ipse

Inferius multo non dixeris esse *Sinata*.

Lapsu continuo dilabitur *Clada*, nec em-
quam,

Ut semel est dilapsa, redit. Non est mo-
dus idem

Fluminis ingenii. Quot enim foetus de-
dit illud,

Sit modò eis *Geniæ*, vivant, neq; fata
subibunt.

Talia sunt, ductu *sancti* quæ *FLAMINIS*
olim

In libros retulere *Patres* de *DAVIDE*.

Vivent

A 3

Illæ

Ille, quoad liquido pendebit in aëre
tellus

Ponderibus librata suis Ex flumine tanto
Deducto NATI Genio, se primulus hicce
Rivulus immitte promanans PRINCIPIS
horto.

Solicitat. TIBI Opus quid spondeat, In-
clyte PRINCEPS,
Mox Prospere begma dabit. Legisse haut
tædeat illud.

Camena porro nostra DUX tuo inclyte
Pulvillulo votum substernit intimo.
E simplici ductum recessu pectoris,
Quo publica rei salus, felicitas,
Securitasq;, spesq;, opesq;, Civium
Velut maniplo continentur omnium:
Ter optimum rerum Satorem, & maximū
Regum Ducumq;, Principumq;, presidem,
Strenuumq;, vigilem obestor utq;, sensibus
Ex intimis, ut regio Te stemmate
Satum, atq; generi commodatum cœlitibus
Mortalium, interesse contubernio
Viventium dis velit, fruisq; fieri.
Tanto ut diu queat DE Immunusculō.
Propitia tanto Eat favent muneris,
Dedē-

Dedere quod mortalū aura dexterā
Benignā alumnis. Addunt & insuper
Perennitatem non caducam. Melles
Dubia illa conpirationis palmula,
Vtrum tui TE subditi, an TU subditos
Pietate salvos esse mavelis tuos
Impensiore, in omne maneat seculū, tria
FRIDRICUM ADOLPHUM, spesq; resq; Pa-
Cujus humeris solus incubant: DUCEM
Utramq; , Bigam Principum sub hospite
Jam Sole agentem cum tenellis Fratribus;
DUCESq; NYMPHAS; quicquid atq; san-
guinis

VENEDI est ubiq; dexter: almi protegat
DEI potenter; atq; PACEM reddat
Diu tot optatam piūm suspiriis.

Finem JEHOVA exordiumq; nesciens,
Sapientia, Bonitatis, ac Dices sacer
Fons ac origo Vota firmet Sanitas
Et alma PAX sternat et omen!

Illustris. Celsitud. V.

Subjectis.

M. GEORGIUS SCHEDIUS,
Sch:Gustr:Rector.

44

Ad

ad
Clarissimum & Praestantissimum
VIRUM

Dn. M. GEORGIUM SCHEDIUM,
Gymnasiarcham,

Victorias DAVIDIS de Adrazero & A-
dado Regibus victis & captivis
ἑσπεραλινῶς promen-
tem,

è

Doctissimis FILII sui

Dn. ELIÆ SCHEDII, P. L. C.
piae recordationis, lucubra-
tionibus:

SCHEDI, conspicuum Pieridum decore,
Et nostra Cathedra gloria nobilitate,
Cui sermone disertio dedit enthea
CHRISTO propitio vis Dialectica
Sacras Historias arte resolvere.
Inprimis memori DAVIDIS inclytè
Res gestas calamo pandere niteris
De victis ADRAZERO atq; ADADO Syro.

Et

Et committere eas chalcographis typis:
Sanè tam pia conamina cœlicis
Collaudat chorus, & Pegasidum cohors.
APPLAUSU probat hoc Schema profopicū,
Et grates tibi solvis meritas, polus
Dum convexa tenet sydera, dum mare
Undas cœruleas volvis, & in SCHOLIS
LINGUARUM studium floret & ARTIUM.

Deproperab.

Stephanus Hane,

Past. Reinsbag. &

Schola Gustrov.

Corrector,

✠ * ✠

✠

A 5

Lectovi

Lectori Candido

S.

Habes hic, Lector benevole, Actum
primum ex illis, quos promisi Jose-
phi mei Prophanésis ad te ipsum dire-
cta. De hoc & aliis forte cón subsequen-
tibus, cujus sint, & qua scribendi istorum
occafio fuerit, mihi videris edocendus. An-
nus jam agitur IX. cum Filius meus ELIAS
SCHEDIUS P. L. C. pia recollectione,
Hamburgò rediret, quo tempore occupa-
tus eram in Josepho meo primitus exhi-
bendo, Interfuit ipse Actui non ut otiosus
spectator, sed eo tantopere delectabatur,
ut ad alia attendenda me inflammaret.
Erat hoc genus Actionum tunc novum, &
novitas ipsa, ut est genus hominum ad vi-
denda & audienda insolita proclive, illi
conciliabat favorem & concursum. Itaq;
facile quod quarebat, obtinebat. Submi-
nistrabat materiam Abfalon Israelita-
rum formosissimus, Regisq; filius, à Patre
propter occisum fratrem Amnonem pro-
scriptus.

scriptus, & Joabi operâ sub causâ fictitiâ
Gefure ex avitâ regiâ revocatus. Tanto
autem ille Auditorum applausu excipie-
batur, ut statim Actu finito, quod fiebat in
Autumno ejusdem anni, prælo subjucien-
dam conclamarent. Huic etsi non omnium
(iverunt enim quidam magni nominû Vi-
ri vitam omnis carnis) tamen plerorumq;
adhuc viventium voto demum exacto no-
vennio integro satisfactum, dum pronu-
per utrumq; locum monitus ab amicis vi-
dere permisi. Hæ actiones, ut ad rem ex-
titeret causa Filio meo, Juvenitunc vi-
ginti annorum, mojus quoddam, & Ma-
ximatium (absit livor) manibus veri di-
gnum opus auspicandi. Videbat & au-
diebat, quæ quotidie in Theatro patriæ
communis gererentur; & quia in histo-
riâ & vitâ Davidis multa esse credebat,
hujus seculi actu & a similia ut vix ova o-
vum tam simile esse possit; eâdem probè
perlecta & mente agitatâ, sensi multa in
eâ contineri, quæ ad modernum Rom. Im-
perii statû p. sse applicari: sub alienâ per-
sonâ posse admoneri Principē de mulieribus,
quæ

que non liceret presentis facere. Nemo enim vivi personam corrigentis facile admittit. Videbat periculosum esse nonnisi quam Consiliariis liberius admonere Principes. Inprimis cum de religione sanguinea hodie sint disputationes, non inconvenienter multa testis videbat posse iradi, quem summum Principem, quem nos Imperatorem nuncupamus, de libero Religionis Lutheranae cursu permittendo, graviter admonerent. Ideoque se ad operis ipsius *Κυριαξωφίας* delineandam me nescio accinxit, paucisque post diebus paucis pagellis, que adhuc in meis manibus sunt, conspiciendam mihi exhibuit. Erat distinctum in XI. libros. Resque erat miraculo. & saepe cogitabam: Hem tantilla aetatis juvenem tantum suis sibi humeris onus imponere, cui ferendo vix avo grandior esset! At ille hortanti; desisteret, tempusque studio Juris, cui se consecraverat, daret: respondit: Historiarum Patet, que mihi in hoc opere evolvendo necessaria erunt, cognitio; Politica, adeoque omnes disciplinae practicae: tum Bibliorum
fide.

fideliſſima lectio, non ſolum ſtudio Juris non
oberant, ſed & olim lumen illi addent.
Addo Scylum, quæ in plurimorum lectione
autorum, qui ΠΙΣΑΚΟΥ μέγας, cæm
varia materia opus ſit, de ſuis conferent,
aliàs meliùs excercere nequeo. Videns
ergò ipſum propeſitum & pium & bonum,
ut cum bono Deo ſe ad ſcriptionem accinge-
ret, hortabar. Sed currenti calcas addere
opus non erat. Anni n. ſpacio totum opus
conſcripſit & deſcripſit. Neve fabulam
putes, vivunt mihi Collegæ quos ſi opus eſſe
exiſtimarem, & illi ſe nominari vellent,
hujus rei teſtes nominare poſſem. Sed audio
quendam mihi obſtrepere Val: Maximi
judicio de operibus virorum doctorum ab-
ſolutioribus, dum dicit: Cunctante ſtylo
elucubratum opus, per omne ævi tempus,
plenis gloriæ velis feretur. Et Quinti-
liani illo: Tardior ſtylus cogitationem mo-
ratur, rudis & confuſus intellectu caret.
Nec non Horatii: Sape ſtylum vertas, i-
rerum quæ digna legi ſunt, ſcripturus.
Vera hæc ſunt. Sed me audi. Immorari
deces in re aliquâ, non immori. Etiam

ad alia properandum, que sunt ~~de~~
Τὰ λ' Φιλα. Vita in super brevis, ars lon-
ga; nec vita nostra est alia nisi vigilia, vi-
tag, & spiritu cum demum sui videmur,
cum in literis tempus omne consumimus.
Sed ipse satis se tibi purgabit in prefatio-
ne, quam prefixit isti suo operi, cui titu-
lus est: Idea Boni Principis; Seu de vita
Davidis Regis Israelitarum maximè pii,
victoriosi, lib. XI. Ego ne videar affecti-
bus indulgero, in quos ferri solent passio-
velis parentes; hinc substo, sub calicè mo-
nens, Actionè Absalonis pronupèr typū
exscriptam, cujus gratiâ hæc scribo, Libro
7. insertam totidem, quot à me scripta
est, verbū reperiri, nisi quod ibi, ne Licu-
na ingratam facerent lectionem, ferru-
mine iusto adhibito, contextus consolida-
tus sit. Sed hæc videbis rectius, si operi illi
edendo qui sumptus porrigere velit, Bibli-
opola quidam sese offeret. Interim ami-
ce lector vale.

M. G. S.

INTI-

INTAMATIONES

Speciales

L

Ad

*Illustrissimum, Celsissimum, & Reverendissimum Principem
ac Dominum,*

DN. ADOLPHUM FRIDERICUM,
Ducem Megapolitanæ, Principem
Vandalia, Administr. Episc: & Comitem
Sverini, Dynastam Rostochii & Stargardæ,

Dominum suum Clementissimum.

DEUS in singulis rebus exemplorum
posuit formam, ut sit, quod impu-
tet imitantibus. In malis quidem hoc
fit Deo permittente, & si finaliter per-
severare in suis reprobis actionibus
contendunt, in sensum reprobum dan-
te, cum nolint Deo meliora suadenti
aures dare. Bonos verò, dum benè o-
perantur, adjuvat, & in bono propo-
sito confirmat. Exemplum illorum re-
præsentat Adadesar & Adad, Sopheno-

1817

rum & Syria Reges: *Hordm* verò *David*, Rex Judææ. Hujus singula facta, si excipias subagitationem *Barbsabts*, & hinc subsequutum in *Uria* innocente, perpetratum, ut sic dicam, Sicariatum, nec non numerationem populi, fuere bona, & piis principibus ad imitandum proposita. Si enim *pietatem* ejus consideramus, fuit ille vir secundum voluntatem Dei: Si *fortunam*, nemo hoc fortunatior. Si *divitias*, quis unquam majores thesauros heredi reliquit illo ipso, & quidem ad pios usus, ut DEO cœli templum inde extrueretur? Si *victorias*, vix ea numerari possunt, ab eo etiam, qui ipsius factorum est scientissimus; Si *Clementiam*, hæc ipsum nemo superavit, ne *Julius* quidem *Casar*, cujus in hostes clementiam ad stuporem usque commendant scriptores. *Pietatem* verò hymni & historia ipsa satis declarant. His egregiis, quibus ornatus fuit, virtutibus meritus est *David*, ut in omnium ore circumferatur. His omnibus moti *Actum Dramaticum*
ex l. 2.

ex l. 2. Sam. c. 8 exhibere cum DE O
bono decrevimus, de Adadesare & A-
dato Regibus sub jugum suum à Davide
missis; de fœdere cum Thoi Amathitarū
Rege pacto & renovato; nec non de Con-
siliū ob Idumæos bello domandos ha-
bitis. &c. Humilimè autem rogamus,
ut V. Ill. Celsitudo, cum Illust. Conjug. &
Prosapia utriusq; generū, pro innata cle-
mentia & favore erga humaniora stu-
dia & literas huic Actui, vel in schola,
vel in aula exhibendo interesse, & de
sua præminentia tulgore illi aliquid
lucis addere non dedignetur. Pro
quo clementissimo favore debita nostra
officia, & preces nullo non tempore, ex
debito, Illust. Vestra Celsitudini offeri-
mus. XI. Apr. 1645.

Illust. Cels. V,

subjectis:

M. G. S.

Il. Ad

Ad

Illustrissimum, Celsissimum, & Reverendissimum Principem
ac Dominum
DN. GUSTAVUM ADOLPHUM,
Ducem Megapol. &c.

Illustrissime, Celsissime & Reverendissime Princeps, Domine Clementissime, omnes eos, quos Deus in sublimi, tanquam in specula, ad gubernandas res humanas constituit, res ab aliis vel auspiciis vel minus prosperè gestas, non ex annalibus saltem quarumlibet nationum fideliter consignati, sed etiam & potissimum è sacra Bibliis, varios omnigenarum rerum eventus exhibentibus recognoscere posse ac debere, Illustris. Celsitudo Vestra, me etiam silente, oprime novit. Quoniam hæc certiora minusq; indubia sunt fidei, utpote Spir: Sancto in calamus virum illis à Θεοτις distante, illisq; manum dirigente conscripta; eò majorem merentur admirationem, amorem. & applausum.

plax

plausum. Illi contra sapē suspecti red-
duntur, dūm in iis res ab heroibus gesta
vel inepte laudantur, vel quae erant re-
prehendenda, perperam excusantur. Est
veritatis & aequitatis studium historiæ
scopus. Ad hunc exactissimè & dexterrimè
collinavit Sp. S. scriptor inter omnes
historicos fidelissimus, quem ullius vanita-
di & mendacii anquirere extreme impie-
tatis esset. Hunc symbolon veracissimū,
pium, æquum & necessarium erat adire
omnes, quos DEUS extare præ aliis digni-
tate & natalibus voluit. Inq̄, rebus du-
biis, si quibus premuntur, cernere velat
in esopero varios eventus, ne desubito se-
met & subditos hoc neglecto in haratbrū
omnis infelicitatū & pernicietū dent præ-
cipites. Si Adadesar Sabæ Arabum,
eiq̄ succurrens Adadus Damasci Syro-
porum REGES huic fideli monito paruis-
sent, neq̄ suis nimium fisci viribus alios
finitimos Regulos pro fungis habuiss. bello
tentassent, hostilia quavis in ipsorum
subditos ausi; nunquam se à Davide,
exercitū DOMINI Præfetto & Archistra-
tege

stige triumphatos, sub jugum servile redactos & Tributarios vidissent. Hanc Victoriam DAVIDIS; perinde & Consultationes de bello Idumais, qui irruptionem in vales Salinarum fecerant, domandis, & de foedere cum Amathitarum Rege THOIVENOVANDO, dum dramaticè hodiè exhibere annitor, omnino æquum esse duxi, Vestrum Illustrissime ac Celsissime Princeps, Museum humilimè pulsare, & suppliciter rogando instare, ut, sicut olim Caesar Aristonis, & Pompejus Cratippi januam frequentare, non dedignabatur. Ita & Vestra Celsitudo horum & Majorum suorum laudabili exemplo ducta à suis studiis seriis exiguum temporis momentum detrabere, suâq; Illustri presentia hunc nostrum Actum dramaticum co-honestare non dedignetur. Hisce Ill. Cels. V. mente devota & obsequiosa prosequutus Dei Benignissimi tutela commendo.

Gustroyl X. Apr. Anno 1645.

Illustr: Cels. V.

Subjectis.

M. G. S.

III. Ce.

III. Generalis,

Ad

Magnificos Dn. CONSILIARIOS,

Reverendum MINISTERIUM,

&

SENATUM URBICUM.

Summa apud priscos juventutis cura
fuit, quò ex incitiae cœno ad solidã
doctrinã mundiciem perveniret. Illa
enim preciosissimũ hominis εὐδαιμονία,
quò eò magnitudinis proceditur, ut
pro mortalibus gloriã æterni fiant. Nã
uti genus hominum (verba sunt Salu-
stii) compositum ex corpore & anima
est: Ita res cunctæ, studiaq; omnia no-
stra, corporis alia, alia animi naturam
sequuntur. Igitur præclara facies, ma-
gnæ divitiæ, ad hæc vis corporis, & alia
omnia hujuscemodi brevi dilabuntur;
at egregia ingenii facinora, sicuti ani-
ma, immortalia sunt. Postremò corpo-
ris & fortunæ bonorum uti initium, sic
finis est; omniaq; orta occidunt, &
aucta senescunt: Animus incorruptus,
æternus, rector humani generis agit
atq;

atq; habet cuncta, neq; ipse habetur. His
benè ponderatis vere illi sapuisse vi-
dentur, qui primitùs juventam locu-
pletissimâ doctrinæ g. zâ imbuendam
duxere. Deducti ergò in gymnasia, ut
sincera & integra, & nullis pravitatib9
detorta uniuscujusq; natura toto statim
pectore arriperet artes honestas; & sive
ad rem militarem, sive ad juris scientiã,
sive ad eloquentiæ studium inclinasset;
id solum ageret, id univèrsum hauriret.
Ex his prodire illi viri, quibus tot
seculis immensæ illæ Rerum publicarũ
moles steterè. Quippè doctrinæ instil-
latio duplici fine nititur. Primus
cognitio est rerum, quâ nulla huma-
norum disciplinarum abigitur. Non
Geometriæ, non Musicæ, non Gram-
maticæ, non deniq; ulla ingenuæ artis
scientia desit. Dialecticæ subtilitas,
Moralis partis utilitas, rerum motus,
causæq; cognoscantur: Ita ex multâ eru-
ditione, ex pluribus artibus, & omniũ
rerum scientia exundat & exuberat.
ultimus ille scopus, facultas nempe, res
animo

animo conceptas propriâ & perspicuâ
oratione explicandi. Quodcunq; enim
vitæ iter ingredimur, seu sacra tracta-
mus, seu foro locamus operam, seu
Æsculapium sectamur, naturæq; sub-
scribimus; cœlestis eloquentiæ vis &
numen exerere suas cogitur vires. Si-
lento transeo Romanorum non satis
laudandum morem, qui Senatum con-
sulendo audiebant stantes in curiâ Se-
natores summâ contentione perrogare
sententias. Ibi expeditus vigor & ad-
mirabilis eloquentia suas exerebat vi-
res. Nec nostro seculo planè illa vis in-
terit. Privatas duntaxat Scholas vi-
dere licet, ne de publicis verba faciam;
in quibus unicum attenditur, quo &
exactam Styli curâ, & memoriæ cam-
pum exercean, ut cum ad maturiorem
pervenerint ætatem, de qualibet re
possint discurrere. Is enim Orator est,
qui de omni quæstione pulchrè & or-
natè, & ad persuadendum aptè dicere,
pro dignitate rerum, ad utilitatem tem-
porum, cum voluptate audientium.

po.

potest. Hæc sibi, teste *Quintiliano*, illi
veteres persuadebant. Ad hæc efficien-
da intelligebant opus esse, non ut fictis,
nec ullo modo ad veritatem accedenti-
bus controversiis linguam modo, &
vocem exercerent; sed ut his artibus
pectus impleant, in quibus de bonis ac
malis, de honesto ac turpi, de justo &
injusto disputatur. Huic egregio insti-
tuto obsecundare cum æquum sit, &
mos præterea hujus loci, legis vigorem
obtinens, requirat, *Actum Dramaticum*
nostra juvenus representabit. *Thema*
ex Sacro Codice 2. Sam 8, 3. 5. 9. 13. tra-
ctabitur. *Adadus* Rhaabenorum, So-
phenorum, & Syriæq;, quam Cælen vo-
cant; & *Adadus* Damasci Reges suæ for-
tis haut satis Patientes, nimiam felicitate
in spem delapsi sunt Judææ cum *Amathia*
se posituros. Itaque non seculo, non
virtute *Davidis* æstimatis, undique con-
traxere copias, hostilia in ejus subditos,
& confœderatum *Amathia* Regem
ausi. *David* magnitudine animi nemi-
ne Regum inferior, contractis undique
per

per Duces suos copijs cæpit nominis
sui & causæ, propter quam purpuram
acceperat, meminisse. Virtute & cau-
sæ legitimo tenore id effectum, ut *A-*
dræzerus cum *Adado* fortunæ admoni-
tus de alieno invadendo desistere co-
geretur. Mille falcati currus capti,
septem millia equitum cæsa, & viginti
millia peditum. Alterâ clade viginti
duo millia Syrorum, qui sub *Adadi*
auspicijs se immiscuerant, periére.
Damascus indè domita, præsidium re-
bellibus impositum, & ex *Thauba* &
Barathena, *Adadesaris* urbibus, æris
plurimum sibi Victor vendicavit. Cen-
sum indè egit, & annum vectigal à Re-
gibus *Davidi* pensum. Hâc victoriâ
motus *Thos* *Æmathitarum* Rex filium
suum *Joramum* ad *Davidem* legatum
misit, gratulaturus per eum *Davidi* de
rebus prosperè contra Syros gestis, gra-
tiasq; acturus, quòd non modò fœde-
ra voluisset firma, sed etiam suppetias
misisset ad resistendum hosti. Pete-

B

bat

bat etiam, ut foedus antea contractum
renovaretur; simul ablata munera, au-
rea, argentea, aerea. Gratus fuit Juve-
nis regij adventus *Davidi*, receptusque
est in amplexum. Munera destinata
sacro DEI cultui ab haut ignaro Rege,
victoriam non numero aut virtute mi-
litum, sed solo DEI favore parari. Ad-
ditur simul deliberatio de *Idumaeis*, qui
arma parare denunciabantur. Hos
mox Regi jussu *Abisai* devicit. Utiles
autem Politicorum asperguntur qua-
estiones, & demonstratur tanquam in
vivâ Ideâ, quâ mente Princeps victo-
riam, quâ fronte victi fortunam suam
gerere, quo animo victor in devictos
esse debeat. Proponuntur Pacis &
Belli commoda & incommoda, &
quem Princeps in hoc fortunæ insula
se gerere debeat. Item an foedus pan-
gendum, & forsitan cum infidelibus;
An ab hoc recedendum, si summa ne-
cessitas urgeat. Hæc verò nonne sum-
ma discrimina quis existimet, præfer-

tim

tim si intestinum bellum, & cum con-
fcederatis olim geritur? Ita ferro, cla-
dibus, vastitate terrarum paucorum
insania luitur. Personas primarias,
prouit in sacris commentarijs *Davidi*
ministrasse memorantur, representa-
bunt Scholæ hujus Alumni, illarumq;
nomine causam hanc pertractabunt.
Ceterum dies Actui huic destinatus est
crastinus, vid. X. April & quidem ho-
ra 1 pomeridiana. Ad quem suâ præ-
sentiâ cohonestandum *Magnificos, No-
bilissimos, Amplissimos, Consultissimos,
Admodum Reverendos, Prudentissimos,
Humanissimos* pariter *Literatissimos* ac
Præstantissimos Viros, omnesq; omni sta-
tu & conditionis *litteratos, litterarumq;
politiorum cultores*, ut argumentis
hisce, è *Sacro Codice* desumptis per
unam alteramve horam in *Aula Illu-
strissimi Principis nostri* aures locare, &
recitationi *Thematis* non injucundi
interesse non dedignentur, summissè
iavito; Et ut fiat, quâ par est animi

B 2

fam.

summissione, studio & observantia,
etiam atq; etiam rogo, me gratum ac
munem quovis tempore vicissim pro
modulo agnoscens. Dabam Gu-
strovii IX die Aprilis ANNI
M. DC. XLV.

M. G. S.

PRO.

PROLOGUS.

CHRISTIANUS GRAPENGISSER,
Barchimio Megapolitanus.

Mediocritate aureâ in totâ vitâ, quo-
cunq³ vertas oculos, nihil reperies
melius, nihil præstabilius, nihil optabilius.
Præstat, hanc non à privati solum; sed
& Magnatibus, & qui subditos sceptro
premunt, in omnibus actionibus & studijs
& consilijs observari. Scotos meriti
nuncupes, quos parare divitias per fas &
nefas, augere regna & Gazas imbellium
sanguine juvat. Quanto melius esse, ha-
reditate acceptû illos frui quietos & ci-
tra metum; quàm cum periculo aliena
invadere. Vivitur parvo bene, & dimi-
dium viri sobrii sæpè experiuntur plus esse
quàm totum, i. e. ut Claudianus hoc He-
fiodi paradoxon explicat.

Vivitur exiguo melius. Natura beatis
Omnibus esse dedit, si quis cogno-
verit uti.

B 3

Hujus

Hujus virtutis non observata, sed al-
to supercilio tempta exemplū. Auditores.
Illustris: Clariss: vobis exhibitari nos hic
fistimus. Thema vobis exhibebit Sacra
scriptura, & quidem. 2. libro Samuelis
cap. 8. 3. 9. 13. Tractat idem cap. 19. 3.
9. 12. primi libri Paralipomenon. Estque
militare, accommodatum maxime his
temporibus arumnosissimū. Ubi sub
Zelo religionū multi querunt regionem;
alii disceptant, liceat ne fidelibus cum
infidelibus foedera contrahere. Vos
quaso, vestram nobis in me auscultando,
ut presentiam, ita silentium & benevo-
lentiam, quā antea alii prestō fuisse,
non denegate, ut animo promptiore & li-
beriore id, quod mihi impositum est, pro-
ferre liceat.

Quā tempestate rerum in Israel po-
tiebatur pientissimus Rex David, Adade-
sar, quem nominare in posterum vobis li-
ceat Adrazerum, natione Arabs, Ra-
benorum Arabum Princeps potentia pa-
riter & armorum opinione conspicuus,
cateratā quasi bellorum felicitate sum-
latiss.

latissime extendit imperium. Excursio-
nibus & latrocinijs primum infinitimos
factu crevit: Cumq; totum Arabia deser-
ta tractum usq; ad montana Babylonie
& Arabie felicium domisset, Amathita-
rum etiam Regi Thoi vel Thogu, qui no-
bi Theno post hoc erit, iniusta arma, au-
xiliaribus copiis Adadi Damascenorum
Regis fretus, inferre statuit. Itaq; Jor-
danis fontibus transmissis Manasse amri-
bum & Naphtalidas latissime quod licuit,
populatus, imminentes Amathie colles
occupavit. Mox quadrato in planitiem
agmine descendens Amathitas praelis ad-
verso devictos intra moenia compulsi. Le-
gati a Thenone rogatum Davidem sub-
sidium missi, quod orant, impetrant. Jo-
abo denunciatum, mature ad militiam pa-
rati omnibus signis paratis obviam irer
hosticum lectis firmis copiis. Ad quam vo-
cem tanta subito Amathidum oborta fuit
latitio, ut jam debellatum crederent.
Imperata Joabus fecit, venit in Ama-
thiam, vidit hostes, vicitq; & Adraze-
rum & Adadum missos Hierosolymam.

David ut supplices sibi Reges ad genua demissos & culpam deprecantes audijs, gravi prius oratione castigatos porrectissimè in illos fronte aspexit, & genua petentibus in signum infima subjectioni dextram dedit; & in gratiam receptis multam utriusq; indixit. Sed bellum Davidi natum ex bello. Idumæi enim vicini ad valles Salinarum progressi à Joabo caduntur, fugantur. Theno postea visis sibi latam opem à Rege vicino & hospite, Joramum filium in judaam mittit, gratulatum Davidi de devictis hostibus & subsidio copiosissimo sibi missis. Hic offert munera aurea, argentea, area, consecranda Jehovæ summo, qui victoria tam celebri autor extitisset. Petiq; ut fœdus inter se contractum, & hospitij juratum faceret & confirmaret. Deliberandi tempore cum sui David sibi opus esse responderet, non quòd hoc ipsum quod peteret, nolit; sed quod mature considerata feliciores soleant sortiri progressus. Id quod etiam factum, & fœdus utro citroq; habitis consiliis per Davidem fidei

Es

& pactorum tenacem ratificatum. Actio cum sit diversimoda, diversis accenseri potest causarum generibus. De Adrazero quidem & Idumæis, bello ab Æmaribitu & Judæis minime laceßitū merito quaritur, an jure bello infestarint gentes vicinas & innoxias? Ideoq; nemo non, vel me tacente, videt esse in genere judiciali. Sed contra legem divinam & humanam ab ipsis hoc factum esse eventus stultorum magister ipsos docuit. Nemo unquam impune tulit, qui innoxio intulit injurias. Hæc Deus ulcisci solet, ne per tumorem cordis severitas existat immoderationis. Idumæis terram Judæicam depraedantibus, quomodo occurratur, & quo pacto cum Thenone hospitij jura & sædera renoventur, genus sibi Deliberativum dari experunt. Queritur enim, nec injuriã: an hostes populi Judæici & Dei veri in loco sanctissimo vallibus nimirum Salinarum castra metati agrosque & vicos depraedati impune sint dimittendi? item, an cum Rege Barbaro & infideli sædera sint pan-

B I gen-

genda, veteraq; renovanda. Dilabi-
tur porro uterq; Princeps alterni laudi-
bus, ut fieri solet, oblig; in genus Demon-
strativum. Ceterum per spersa est & sa-
luta actio hac utilissimu Quastionibus:
Quando & quibus de causis Principi-
arma sint induenda? Quem se gerere
debeat Princeps in fortunæ iniquioris
insulsibus: quò victor in devictos de-
beat esse animo. An foedera sint pan-
genda, si forte usu veniant, cum infi-
delibus: An illis eadem, ita exigente
necessitate, sint renuncianda. Cui
parti Princeps consiliorum perplexita-
te obstupescens sese applicare debeat.
Acta hæc omnia sunt & transacta domi
Davidis Anno mundi 2900. post exitum ex
Ægypto 447. A Troja capta 119. R. Da-
vidu post sa. Saulu XI. Ætatu Davidu
42. Eupalu Assyr. R. I. Medonu Athen.
Ducu. 5. Nycij Hetruria R. 3. Latini Syl-
vij R. Aboriginum 14. A reditu Heracli-
darum in Peloponesum 39. ante Chri-
stum natum 1064. Personæ actioni hu-
jus pertractationi inservituta describuntur
nobis

nobis in sacro Bibliu, quorum nomina
inde mutuari nobis integrum esse arbitra-
mur. Ceterum perfectum quid & numeris
omnibus absolutum, Aud: Illustr: Clariss:
hic a nobis expectatu? Perfectum, ut
scitu, in hac verum omnium imperfectio-
ne nihil datur. Aspiramus omnes ad
perfectiorem sed non nisi imperfectione
hac per mortem deposita. Et quid per-
fecti cadere potest in verum adhuc minus
expertos, ac rebus forensibus militaribus-
que inassuetos. Pauci etiam intersunt,
quibus hujusmodi actionibus interesse an-
sidu licuit. Idcirco si quadam dabi-
mus cruda, minusque cocta, minus ma-
tura, infantie sero nostra dabitur, &
a *Wesjæ*, ut qui in hac palestra minus
sumus exercitati. Mos quoque nobis erat
gerendus Præceptoribus, qui toti in hoc
sunt, ut nos se meliores faciant; de quo
sibi, si contingat, gratulabuntur, nullos
livore ducti invidiant. Hoc ipsorum vo-
tum, hac suspiria, ne labor in Domino ab
ipsis in nos formandos susceptus cadat ina-
nu & irritus. Huic ipsorum postulato

non subscripsisse religio erat. Vos aequi
adepte animis. & res, qua sub schemate
peregrino tractantur, cognoscite cum si-
lento. Audietis forsitan hic, & videbitis
ea, quibus similia in theatro Germania
nostra nobili quondam & felici, nunc,
heu dolor! deserta & ab incolis derelicta
verius, quam habitata terra similimo hi-
sco 27. annis a tragædia hujus minus fe-
licis exordio, cernere licuit infinita; Uti-
nam verò ultima! sed jam pernoscite,
quid suâ quondam sorte contentus felix,
jam aliena inbiens infelicissimus,
sibi velit Adrazerus. &c.

—(o)—

Com.

Contenta & Dispensa-
tio totius Actus.

PROLOGUS. totius negocij Perio-
cham proponet.

AHIMAAS, quâ fortunâ bellum cum

ADADESARE sic gestum, edisserit.

DAVID victoriam DEO. adscribit, non
tumidus, non insolens.

ABISAIS Reges. captivos Davidi sistit.

ADADESAR supplex veniam rogat
DAVIDEM

ADADUS. idem facit.

DAVID susceptis in gratiam. ignoscit
multâ prius imperatâ.

Consultatio I. de Idumæis
justo bello compescendâ.

ETHEUS Idumæos Israelitis bellum
minitari docet.

DAVID cogit concilium de Idumæis
bello domandis.

B 7

JONA.

JONATHAN per Fecialem, qui res re-
peritum mittatur, rem prius suadet
agendam quàm directis in hostem
signis.

BENAJAS subscribit Jonathanis sen-
tentiz.

CHUSIS eadem agit; & insuper addu-
cit publica & privata incommoda,
ex bellis promanantia.

ACHITOPHEL Regem ad arma su-
menda inflammat, adductis causis,
quibus illud licere demonstrat.

DAVID consiliorum perplexitate mo-
tus audire cupit reliquos.

ABISAI injuriam hostium justis armis
retundendam suadet.

ETHEUS Idumæis aliena invadentibus
licito occurrendum bello Statuit,
Deo fretus, qui suis in causa justa
nunquam defuerit.

DAVID Abisai Legatum in Idumæos
destinat.

ABISAI sibi etsi indigno muneris ob-
lati gratias agit, promittens in expe-
diendo fidelitatem.

CON:

*Consultatio II. super fœ-
dere cum Rege Æmathita-
rum renovando.*

Præco JORAMI, Æmathitarum Prin-
cipis, DAVIDEM de adventu ejus-
dem edocet.

DAVID JONATHANEM & BENA-
JAM ex Proceribus JORAMO mit-
tit in occursum.

JORAMUS gratulatur DAVIDI ob-
tentam de ADRAZERO victoriam,
foedusq; cum Patre suo sancitum re-
novari petit.

DAVID benè JORAMUM sperare ju-
bet; consilio tamen prius Purpura-
torum sibi opus esse dicit.

JORAMUS in responso acquiescit, si-
mulq; surgens cultu Regem officioso
prosequitur. A DAVIDE ad januam
deductum Purpurati comitantur.

DAVID ad deliberationes Purpuratos
adhibet.

ÆLIUS fœdera probat ic̄ta cum vici-
nis, potentibus, etiam Infidelibus.

Ex.

Exemplo Gentilium Principum, qui
imperarunt Israëlitis, iusto Dei, pec-
catis populi irascentis, iudicio. Item
Patriarcharum, qui foedera cum In-
fidelibus contraxerant.

ELIESER ejusdem est opinionis.

OSEAS contradicit, resurans argumen-
ta in medium adducit.

ASRAELAS incommoda, quæ ex foe-
deribus & à peregrino milite expe-
ctanda sint, commemorans OSEAE
adstipulatur.

JOSAPHATUS foedus cum Infidelibus
pangendum non improbat, modo
non sit lubricum, & ex quavis causa
rumpatur. Quanto foedus Ama-
thitarum Israëlitis emolumento fue-
rit, subnectit.

DAVID Jonathanem, ablegat JORA-
MUM accersitum. Prasente hoc
pacta renovat.

JORAMLIS foederum confirmatorum
agit gratias.

DAVID Purpuratis JORAMUM ac-
censet.

EPI.

EPILOGUS subjungit quædam de A-
DADESARIS ortu, successu, &
quàm inter fortunæ obsequia minùs
tyrannidi & affectibus imperare po-
tuerit. Contrà surgit in laudes DA-
VIDIS, ab his omnibus alienissimi.
Quousq; etiam, & quibuscum fœ-
dera sint sancienda docet, ne DEUS
lædatur. Et ita finem im-
ponit.

AHL

AHIMAAS.

FRANCISCUS Behne / Templi-
no-Marchiacus.

Tanta est mortalibus regnandi
libido! tanta, aliena invadendi
pellacia! Nemo se regno in-
dignum putat. Ita cum natu-
râ comparatum humanâ; facilius nos
ipsi imperamus, quàm alij imperandi
facimus potestatem. Proclive ad hoc
mortalium pectus. Quam temerita-
tem si rejecisses, *Adadesar*, felicio-
ri *mæ-
castor* fortunâ fruereris. Sed fortuna
animum excæcat, & aliena appetendo
proprijs excidimus. Hoc Sortis ludi-
brium, hieclusus. Adeo omnia hæc
versat. Post eam rei militaris virtus
in bello præstat omnibus ceteris. Hanc
præsertim, *augustissime Regum*, elucere
ipsemet fateberis. Ita, acriter & con-
cursum

cursum. & pugnatum est, ut dubia steterit victoria, cui se exercitui dedicaret. Jam enim à calenti digredior prælio; nec injussu hoc factum. *Joab* me huc misit. Ille in mandatis dedit, ut secundum prælij decursum tibi annunciarem. Expediit enim, lauream scire. Procerum animos erigit Sors, & fortunati Principum progressus, quos tibi favere vel hodierna pugna maximo argumento est. Potentissimus quippè Syrorum *Adadesar Reboides*, Æmathitarum provinciam depopulans, sociis populi Judæi gravem injuriam inflixerat. Suis ex arbitrio finitimorum Regum ducebat fortunam, nec armato sibi nihil nisi cæde, nisi sanguine negaturos rebatur. Tantum terrorem finitimis invexerat, ut ne resistere quidem auderent. At *Joabo* grave visum, Socios opprimi; grave visum, regionem fœderibus tutam spoliari. Præstat enim, miseris succurrere, quos antea fortunæ radius commendavit. Paratus itaq; id præstare, quod à te,
maxime

maxime Regum, in mandatis habebat,
curaret, videretq; , ne quid damni Re-
publica acciperet; Repetitur res ab-
stractas legatos misit. Superflua hu-
manitas hosti armato ani num addidit,
Joabum non audere se prælio commit-
tere. Nec quicquam hac legatione a-
ctum. Ignominiosè dimissis injun-
xit, quid Judæo cum Æmathita inter-
cederet; se jure suo uti: Provinciam
hanc majoribus suis vectigal pepen-
disse. Hoc jus se repetere. Si *Theno*
abnuat, se jure suo usurum; si resistat,
non æquè se Deos iratos habere, quò
superbum non possit ejicere regno.
Judæos, si offenderet quicquam contra
se moliri, armis coërciturum. Ita
frendens ludibrio habitos dimisit, sta-
timq; , ut irà maxime fervidus est, ca-
stra movit. Fulgentibus signis plena
acies exundavit in campos. Illic totam
depopulatus regionem incendiis jus
suum vindicare statuit. Mira hæc
Joabo videri, præsertim cum præfra-
ctum monuisset, ut talibus abstineret.

Con.

Concilio habito cum Ducibus & Præ-
fectis renunciaverunt legati responsū.
Extimulatus hoc, non diutius distulit
opem. Buccinā mox colligendi vasa
signum dedit. Impiger miles impe-
rata fecit, & quilibet sub signis suis pro-
cessit in medium campi. Tribus con-
tinuis diebus exercitus viam emensus
est; ubi quartus illuxit, circa meridiem
in conspectu hostem habuit. Exiguus
torrens utrosq; divisit, ne eo die con-
grederentur. Et *Joab* gnarus mili-
tem itinere fessum prælio abstinere vo-
luit. Crastina ut dies illuxit, instru-
ctæ utrinq; acies pro vallo steterē. Pla-
nities inter utrosq; modica erat. Hæc
ad pugnam destinata armis undiq; &
signis fulgebat. Judæa acies sibi con-
stans, sibi similis & hominum & armo-
rum genere. Mediam aciem *Joab*
renewit. Dexterum cornu *Abisai* daturū.
Sinistro *Jasabeam* præfuit. Hæc justa
acies. Cetratos *Eleazar* æquatâ instru-
xit fronte. Juxta hos equites levis ar-
mature positi ad duo millia; in hos

Sanna

SANTINA imperium obtinebat. *LAVUM*
cornu ad flumen erat, ita ut videretur
talibus auxilijs non egere. Addidit ta-
men in omnem eventum turmas ali-
quot latissimorum equitum. Extre-
mam aciem claudebant, qui ex *Theno-*
ni acie liberatoribus suis se adjunxe-
rant; Ceteri præsidio relictæ sunt ca-
stris. Regia acies varia multis genti-
bus, varia dissimilitudine armorum
fuit. Viginti millia peditum mediam
obtinuere aciem. Ad latus dextrum
septem disposuit millia equitum, qui-
bus decem adjuncti, qui pedibus sti-
pendia merebantur. Eandem arma-
turam *LAVO* præfecit cornu. Ante me-
diam aciem falcatos constituit currus.
Ipse in dextro pugnam expectabat,
confusus multitudine, cujus fiducia
hostium spernebat copias. Ubi Duces
munia sua obiere admonendo, in-
struendoq; exercitum, classicum u-
trinq; infremuit. Falcatae primò
quadrigæ impetum fecere; Huic tamen
cœpto fortuna absuit, *illis se pertur-*
ba;

baturum hostium aciem crediderat *A-*
dadesar. Adeò sapè optima hominum
consilia & Sors, & locus destinaunt!
Armatae autem erant acriter. Cuspi-
des circa temonem à jugo exhibent de-
cem cubitorum: Cornuum vice fun-
gebantur. Illis obvia quæq; transfi-
gebant. Binæ in extremis jugis emi-
nebant falces: Altera jugo æquabatur,
altera in terram de vèxa prolapsos, sub-
euntesq; continebat. Ab axibus ro-
tarum binæ similiter exhibant falces,
quæ, quicquid à latere tangebatur, ab-
scindebant. Sic armatos ante primam
frontem locavit currus. Ubi *Joabne*
tale genus pugnae vidit, aliud commē-
tus est. Continuo levis armaturæ
pedites prodire jussit. Illis addidit
paucos jaculatores equitum, non con-
fertos; Hos excurrere jussit, clamo-
remq; undiq; tollere. Illi verò, quic-
quid ad horrorem valet, cumulave-
runt impigrè. Tela quoq; arcibus
excusa, cum pilis infesto ingruerunt
imbri. Dissoni clamores & vulne-
fura

rum violentia feroces consternavit e-
quos. Medio igitur campo acriter de-
cursum. Impetum tamen, rabiemq;
ferocientium expediti funditores agili
declinarunt motu; equitumq; turma
insequens terrorem auxit praefractis.
Palantes jam & paventes toto exigu-
tur campo; & spectaculo magis qua-
drigaram decursus quam auxilio vel
terroris fuit. Tunc justam ad pugnam
utriq; descendere. Caterum gravi-
ter animos commovit equorum tu-
multus in extremâ acie stantium, ita,
ut quicquid ageretur, nescii inter spem
metumq; anxij haerent. E longin-
quo etiam rumor delatus, Regem jam
cecidisse, graviolem incussit terrorem.
Mox in fugam versi cataphractus de-
stituere equites. Ad quos cum *absis*
infestâ cohorte delatus esset, pars eorû
sustinuere impetum. Alij fusi, alij
ob gravitatem armorum oppressi cer-
vicem posuere. Totum deinde laevum
cornu inclinavit. Turbati etiam
auxiliares, qui equiti in medio agmine
auxilio

auxilio erant, usq; ad medium agmen
detulerunt errorem. Ubi *Joab* se jun-
xit, acriori motu implicitæ sunt acies.
Adeptum indè spatium sagittis, fun-
disq;. Vix phalanges hastarum operâ
uti poterant; vix equi in turmis verte-
bantur. Ita omnibus acriter æstuan-
tibus, nemo tamen aut vires *Joabi*, aut
animum æquabat: quamvis & *Hada-*
desar æmulatione terribilis memorabi-
lem pugnam ederet. Ille toto die ni-
hil omisit, quod strenui Ducis esset.
Brachium vidisses sanguine tinctum;
vidisses nunc hostibus instare, nunc
suorum benefacta laudibus prosequi.
Exundabant jam rivuli, & torrentem
sanguis, ex cælorum corporibus ma-
nans, auxerat, ut solito major etiam
prolapsa veheret cadavera. Luebant
paucorum insaniam insontes; & ex
Ducum odio suam metiebantur iram.
Per aliquot extractum horas prælium
est, donec victoriam visa sunt matura-
re fata. Media quippè acies dum aciri-
tèr pugnam miscet, à suis equibus de-
stituta,

C

stituta,

stituta penitus prostrata est. Illi enim
spe prædæ opulentiores Judæorum, qui
bello ceciderant, spoliantes fortunam
mutarunt; Et nescio, quis equitum
dum equo delabitur, actum de fortunâ
publicâ conclamavit. Quâ voce, ceu
Diali fulmine percussis ita alienati sunt
animi, ut non de pugnâ, non de resi-
stendo amplius cogitarent. Institit
victor *Josias*, & terrore paventes pe-
nitus in fugam convertit. At dextrum
cornu, cui Rex ipse præerat, ita inve-
ctum est in sinistrum Judæorum cor-
nu, ut gressum cogere non referre. Vi-
derat enim auxilio destitutos ob fidu-
ciam fluminis. Circumibat etiam à
tergo incautos. Jamq; res ad eadem
spectabat, cum è castris subsidio venit a-
lia turma. Illa stare primò, deindè re-
dire in pugnam jussit fugientes. Pavo-
rem & turpem increpabat fugam. Ubi
verò *Eleazar* obstinatos ad fugam vi-
dit, signum suis dat, ut in fugientes so-
cios ferrum dirigant. Illi gravitèr im-
perium exequuntur. Ferrum & hostes

in.

ingerebant. Undiq; hoc coruscans a-
nimus addidit, ut verterent faciem, ut
de resistendo hostibus cogitarent. Ad-
iunxit se etiam ala equitum in mediâ a-
cie. Invecta illa in regium equitarum
nobilis & divina eo die opera edidit,
resistens, ne verteretur fortuna gentis
Judææ. Omnia cadibus & sanguine
fulserunt. At *Adadesar*, nihil territus,
ferocientium faciei acriter restitit, do-
nec suos in medio agmine, & læ-
vo cornu vidit. Ratus demùm, Diis
invisis agmina mota expavit letaliter.
Animo perterrefacto, consilio hoc a-
micorum dans, in fugam vertit equum.
Excedentem acie insequuti sunt, quo-
rum integri artus erant, intactiq; ferro.
Septem millia equitum eo prælio op-
pressit virtus Judaica. Impeditos gra-
vi armaturâ & mole suâ obrutos inter-
emit pugna. Peditum viginti millia
caput posuere. In castris quoq; ingens,
& prope major cædes extitit. Pleriq;
enim in castra delati erant, quorum
virtus luxata erat ferro.

tèr restiterunt, quibus imperium in-
junctum erat de castris tuendis. Mille
quadrigas Joabus eo die cepit, omni
genere armorum instructas. Et illo
quidem die Victores, direptis hostium
castris, cum magnâ prædæ copiâ, ad
sua reversi sunt. Illicò vocatus sum à
Joabo, ô Rex! Volebat enim tantam
tibi nunciari victoriam, quò se tibi
probaret. Hujus auspicio iter ingres-
sus sum. Ille augustam hanc victoriam
tibi maximè gratulatur, & quid geri
debeat, & quid agi per fratrem suum
Abisain te rogare cupit. Rumor enim
est, tertio ipsum die post meum abitum
castris excessisse: Interim dum ille præ-
dam advehit, dum se itineri applicat,
me nuncium tantæ lauræ misit. Quâ,
ut acta sit, audisti, ô Rex! Superest, ut,
quid statuas, tecum ipse cogites. Præ-
stat enim victorem omnia eo volvere
animo, ut, quid sibi emolumento, quid
laudi sit, maximè agat.

DA.

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORFF / Soinquellâ
Marchiacus.

Nullum bellum à Civitate optime suscipitur, nisi aut pro fide, aut pro Salute. Fides sanè impellit, ut ijs auxilio succurramus, quibus societate, & auxiliij pacto juncti sumus. Hinc oportet injuriam passos pro se ipsis arma capere, sive pro cognatis, aut beneficijs; item pro socijs, si injuria opprimuntur. Injuriam propulsare fortis Viri est, quæ etsi depelli possit, ferre illatam multò fortioris est. Sed privatum hæc fortuna decet; In publica aliud dicendum; quis enim non exacerbetur, cum videat sordidari amicos aliorum violentiâ? Ideò & justè à nobis actum esse opinor socijs auxiliando, superbis resistendo. Tyrannorum cupiditates sunt infinitæ. His imperium cupientibus nihil medium inter summa, aut præcipitia. Natura quippe mortaliū avida Imperij, & præceps ad explendam animi cupiditatem.

More humani ingenij, quo plura ha-
bet, eò ampliora cupit *Adadesar*. Ille,
uti vobis, *Рутруати*, constat, injustè
molitus est bellum *Æmathitarum* Regi
Tbenoni. Huic succurrimus per no-
strum belli Ducem *Joabum*. Hic ea-
mente prælium iniit, ut victoriam spe-
raret, mortem non recusaret. Ho-
nestam quippè mortem fortes Viri vo-
to quoq; expetunt. Huic victoriam
DEUS concessit, bonitate causæ motus.
DEI sanè proprium hoc, inexorata be-
neficia præbere fessis, atq; invalidis re-
bus & multiformi semper asperitate
vallatis. Quicquid humana ope ma-
jus, DEO permisi curandum, ille, meis
rebus semper favit. Hinc initia Regni
mei *exum omnium DOMINO* dedicavi,
dabit etiam virtutem, dabit victoriam,
qui contulit dignitatem. Necessaria,
nec prorsus voluntaria eligentes peri-
cula DEUS semper adjuvat. Huic pri-
vatus vel militans servit, qui fidelitèr
eum diligit, qui DEO regnat autore.
Ardentes gratiæ huic dicendæ. DEUS
vindex

vindex Superbiæ. Scit ille, socijs o-
pem latam; non consulto aliena à no-
bis petita. Nec tamen hisce victorijs,
quas infinitas de finitimis Cælicum mi-
hi largitum est Numen, elatus unquam
fui. Difficilimum hoc, ut gradus ho-
noris tumorem non pariat animo.
Plerumq; Victoriæ benevolentia exiit,
Contubernium Victoriæ tumor & fa-
stus. Sed laribus hæc nostris excédant,
Necessarium ad has gerendas hominũ
benevolentiam officijs & comitate
mereri. Austeritas verò solitudinem
amicorum parit. Asperitas odium
movet. Principes in splendore pub-
licæ dignitatis memores sint propriæ
conditionis. Patres sint & mariti;
aut si teneriorem noverint affectio-
nem, utantur eâ, amari magis studeât,
quàm timeri. Amantem odisse quis
potest? fœdissimum in dilectione su-
perari. Summa sapientia in ancipe
est scire, quo genere ciborum singu-
læ delectentur volucres. Principi in-
cumbit amore & reverentiâ sui omniũ

C 4.

favo-

favorem mercari. Amor nullo magis,
quàm seipso, emitur. Laus & charitas
vitæ sine metu degendæ præsidia fir-
missima. Nihil optabilius, quàm ut
ij. qui potestate & dignitate præstant,
tantum suis prodesse velint, quantum
opibus & gratiâ valeant. Nihil aprius
ad opes tuendas, quàm diligi. Salva
esse societas, nisi amore & custodiâ
partium, non potest. At qui mune-
ribus amorem pollicentur, exitium
pollicentur. Malè profectò illis con-
sultum, qui amorem emere coguntur.
Hujusmodi ego ministris non libentèr
utar, quos sciam necessitate ministra-
re, obliviscuntur locupletati amoris.
Sordidum Regi est esse præbitorem.
Nunquam improbæ spei, quod datur,
fatis est. Inexpugnabile munimentum,
munimento non egere. Sed quid meus
Abisai novi affert? Hunc enim ad me-
jam contendere video. Et dic *Abisai*,
ut valet, ut vivit noster exercitus? Est
netantum victoriæ nomen, ut nobis
relatum? Ingenti me obrues lætitiâ, si
fe-

felicis prælij eventum famæ parem au-
divero.

ABISAIS.

JOACHIMUS Schwarzhopff/

Rostoch Megapol.

Et virtus tua, & amicum fortunæ
fidus, Imperator; ita à fatis gubernan-
tur, ut individuum contubernium du-
cant. Hæc enim lance æquatur Im-
perium tuum, ut perenni viventium
laudè, omnium inseratur ori. Po-
tentissimæ hoc tuarum victoriarum
faces conciliant; omnium oculos suo
occæcant fulgore. Lymphati poenas
dedere, nefariâ mente tuam majesta-
tem lacessere ausi. Nam de *Adrazero*
haut dubiè nosti, ô *Rex*. Ut victus, ut
domitus, ut fugâ sibi consuluerit, famâ
tenes. Hunc tuo auspicio *Joab* devi-
cit. Nec hæc solum pugnâ decerta-
tum est, Restabat altera, & ipsâ forsi-
tan gravior. Sed ne pleribus, quàm
par est, te detineam, dicam, quod res
est. Domita est & hostis injuriæ sub-
tracta *Emathia*; *Adadus* ipse pugnam

C 5

instru-

influxit, acriter pugnavit. Sed victus
tandem *Damasum* fugit, & inibi forti
expugnatione captus nostris cessit ma-
nibus. Ira potitus victoriae, felicissime
Imperator, me frater dimisit, ut tanta
belli pignora tuo conspectui exhiberē,
ut in potestate eos esse & adduci scires.
Exemplum in sine calamitatis, muta-
tionisq; rerum humanarum. Quid
cum eis agere velis, tuam majestatem, &
animi aequa dexteritas docebit. Nos
tibi hos sistimus, & victoriam totius
exercitus nomine magnificè gratula-
mur. Summus ille *Obu Monarcha*,
cujus scepra nubes regunt, quem ma-
nes, & quicquid mundus continet, tre-
mit, veretur, pavescit, palmam hanc
nulla calamitate delibet. Augustissi-
mum tuum nomen floreat. Floreat
nominis tui majestas, donec vel ulli
vates erunt. Nec lauream ulla tem-
pestat delibet. Quicquid optes, Deus
vota praeveniat. Sic gloriam tuam,
tuam fortitudinem ceterae suspicient
gentes. Nec aetas hanc memoriae au-
feret.

feret. *Æterna erit hystoriae genio. Tu
modò fruere felici munere fatorum:
& demùm victoriæ tantæ gaudium
perferentisee.*

Hic dicitur d. scedit Reges adducturos:

Quos ut Davidi stitit, ita fari pergit:

Tumultuantes hinc habes, *Regum
felicissime*, qui nulla lacessiti injuria
contra *Theronim* confœderatum, gen-
temq; Judaicam bellum intestis animis
susceperunt, quò se, regnaq; sua ad ul-
timum discrimen adducerent.

ADRAZERUS, Supplex.

**MARTINUS Wägener / Gryphen-
bergâ Pomeranus.**

Haut sum ignarus, *Imperator*, i-
gnominia, non honoris causâ nos huc-
usq; servatos, adductosq; huc non tan-
quam *Reges*, sed tanquam *reos*, sed
tanquam infelicis belli insignia. Ego
tamen, quando neq; de noxâ nostrâ,
neq; de poenâ retulistis, omittam de-
fensionem. Haut enim ignari estis
fortunarum humanarum. Et in me
intueri decet, quâ perstrictus tempesta-

te, pessundatusq; fuerim. Ita enim
cum mortalibus comparatum, ita diri-
guntur stamina humanæ vitæ. Nullis
fortuna infestius irascitur, quàm quos
indulgentissimè fovit. Hoc mihi etiam
evenit. Hic Comètes meam domum
percurrit. Excivit seditionem fero-
cissimam, excivit excidium mihi, re-
gno, meisq; omnibus. Penates mei
hoc pestifero sideris afflatu consumpti
sunt; conflagravit regia, ipsa deniq;
fortuna terga dedit. Quis Pan, quæ
furiam lymphatum excivit? Insanij,
mæcastor! cum hostes, privata & pu-
blica fœdera omnia ex animo ejeci!
Vanus me fulgor repetendi res meas
decepit; Vana instigatorum monita
dedere fidem, nihil meis armis obstitu-
rum. Hæc furia, hæc pestis omnibus
delinimentis animum meum evertit,
penitus abalienavit. Nec quies men-
tem obrinuit, donec manibus nefaria
arma indui adversus hospitem, adver-
sus tuum amicum. Ideo nihil in hoc
bello, *maxime Regum*, humanis consi-
lijs,

his, humanâ ope gestum est. Dij
immortales nobis mentem ademerunt;
nec nos in bello satis cavimus. Perdito
tamen atq; afflicto mihi hoc in mise-
rijs solatij est, quod à tanto devictus
Rege fuerim. Et quia de me jam actum
esse reor, precor, ne quis Syriæ Rex,
quàm tu, tam justus hostis, tam illu-
stris victor existat. Jam enim quid a-
gam dubius sum, Sermo lenis omnem
fremitem laxat; Asper remissum et-
iam ad iram concitat; itaq; hanc meam
pristinam obliviscor sortem. Opu-
lencia usura est, à fortunâ ad breve
tempus concessa. Non tamen animû
despondeo. Fortuna opes auferre;
non animum potest; In mores jus non
habet. Virtutis veræ magnitudo ca-
lamitatibus approbatur. Crescit in
adversis Virtus. Virtutem injuriæ
non frangunt, sed acuunt. Hinc nec
bellum inter spolia Virtutem abducit.
Patriam amisi; Patria est, ubicunq; Vir
fortis sedem sibi legerit. Regno ca-
reo; hoc mihi adversa fors, qua dedit,

C 7 eripuit.

eripuit. Diadema pedibus tuis subji-
cio; quid enim ornamenta profundi
perditâ Imperij dignitate? Victor in
me statues, quod hic dies tibi suadet,
quod expertus es, quàm caduca felicitas
sit. Experiendo discitur, quàm arduû,
quàm subjectum fortunæ cuncta re-
gendi onus. Quid ferus vesper ve-
hat, incertum est. Anceps, præsentis
credere fortunæ. Victoria sanè inso-
lens res, & quæ etiam moderatis ani-
mum vertit, mentem mutat. Regi-
frenis nequit, nequit capistro. Of-
ficiû optimi Ducis existimandum
est, posse non solùm vincendi, verùm
etiam cedendi tempora perspicere.
Benignitate & clementiâ hostem vin-
cere, quàm armis præstat. Ignoscentia
utilis rebus humanis. Venia ultione
potior. Moderationis certissimû
indiciû, ne victis quidem superbè im-
perare. Desperatione enim in auda-
ciam accinguntur. Ignaviâ quoq;
necessitas arguit, & sæpe spem addit
desperatio; Ergò ab hoc animum ab-
stine.

fine. Ubi satis terrueris, rursus irri-
tamenta pacis ostenta; nec in nostram
terram desavi. Tua est; tibi paret,
tanquam victori, tanquam suo Regis
nec aliud terram hostium cense, quam
obsidem. Et hoc eò magis, quò cul-
tior. Quæ ignibus uri, quæ gladio me-
tijubes, aliena putas? Tua sunt. O-
rientem fortunam moderatè & pru-
dentèr fer. Non enim solùm felicitas
in malo ingenio avaritiam, superbiam,
ceteraq; occulta mala patefacit: sed re-
bus secundis etiam egregij. Duces in-
folescunt. Hinc rara magnæ fe-
licitatis concoctio est. Naturam ple-
rumq; fortuna corrumpit: huic cùm
se permisere homines, etiam naturam
dediscunt. Superba est felicitas. Mi-
ser ille, qui in bello ob res secundas
exultat! Nescit sanè, nescit, quàm in-
fida superbia se extollat. Nunquàm
diu eodem vestigio stat fortuna; sem-
perq; homines, quantamcunq; felici-
tatem habeant, invidiam tamen sen-
tiunt majorem. Nec invidiam tan-
tùm;

um: ipsa quoq; victos belli docet ar-
tem. Nec contra hanc cauta est mor-
talitas; habet has vices. conditio mor-
taliū, ut adversa ē secundis, secunda
nascantur ex adversis. Hæc me vicif-
situdo consolatur. Non semper erit
imber; etiam Sol aliquandò radios
suos attollet. Tempestatibus non
semper pervium mare; animo per-
suasum habeo, & mihi olim latiore
fore fortis voltum. Hæc spe suffulcor,
lenitate tuâ confisus. Tuæ me boni-
tati huc sisto, quamvis libertatem ne-
mo bonus, nisi cum animâ simul a-
mittat. Exire tamen vitâ suâ propriâ
manu, inhonestum & impium ducor.
Malus ille miles, qui Imperatorem
suum gemens sequitur. Hujus de-
creto, ut æquum est, pateo, Delagi fre-
nis, atq; obtemperare justitiæ divinæ,
summa libertas est. Diadema, sce-
ptrum, deniq; me ipsum tuo sisto tri-
bunali, paratus omnia perpeti, quæ
Victori hodierna imperat felicitas in-
victum parare. Laudabilius tamen
duces,

duces, cum potueris perdere, pepereisse;
quam cum parcere potueris, perdidisse.

ADADUS, Supplex.

LUCAS WILLEBRAND. Gustavo
Megapolitanus.

Unde, & a quibus ordiar malis?
Ita animo distrahor. Inter majestatem,
& humilitatis leges ambigo. Supplicare,
& regium genus, & majestas prohibet.
Victus cogor hoc facere, quod victori
superba fors imperat. Contumeliam
hanc humilitas facilius intelligit,
dignitas gravius. Pudet me, in
hanc delapsam aleam; Dolorem
graviorem pudor facit. Attollere enim
oculos, cur audeo? Victoris me
majestas terret. Nec hiscere possum,
in eam dejectus sortem, ut de capite
causa dicenda sit. Ubi enim regalis
splendor? Ubi regalis dignitas? Ubi
diadema? Ubi caetera Regum insignia?
Hostes habent. Ubi pueri nobiles,
ministerijs Regum assueti? Ut transirent
ad Victores, incolumitatem, libertatemque,
& sua omnia servaturos per praecone-
nem

sonem pronuntiârunt. Ubi satellites?
Ubi Regis amici? Fortissimos pugna
abstulit. Utinam & mihi tanta conti-
gisset felicitas? Paratior fuisset mori,
si licuisset. Jam collum tritum habeo;
pro purpurâ pulla me vestis onerat;
Collo infelix restis pendet; manus di-
strictæ sunt catastis. Miserrimum hoc
spectaculum, à primâ sorte ad infimam
detrudi. Indignior semper mensurâ
calamitatum magna felicitas. Tan-
tas conversiones aut fragilitas morta-
lium, aut fortunæ mobilitas facit. Nihil
tam leve, quod non magnum interdû
rei momentum facit; nihil tam sum-
mum, quod non leve redditur. Fors
versat humana, nec semper ex destina-
to vota succedunt. Et plerumq; fortu-
nam mutaturus Deus corrumpit con-
silia. Hoc & ego expertus sum; infe-
licibus consilijs operam locans regno
excidi. Quæ pestis ad nocendum ef-
ficacior, quàm familiaris inimicus?
Plus periculi in insidiatore occulto,
quàm in hoste manifesto. Infelicibus,
infaul-

infaul.

infaustis consilijs ad societatem belli
pertractus poenas luo. Blanditijs hoc
dedi amicis; nihil ulterius timui. Om-
nia ex voto credidi processura; Sed
nemo celerius opprimitur, quàm qui
nihil timet. Sperata vix pauca & ma-
ximâ cum ærumnâ proveniunt. For-
tuna impotens, quales ex humanis ma-
lis tibi ipsi ludos facis? Cum blandiris,
captatum venis. Verùm æquo ani-
mo tolerem oportet, quicquid intra
fortunæ aream geritur; cum semel ju-
go ejus colla submiserim. Fortunam,
cum ipsemet paraverim, eo feram a-
nimo, quo par est: sin verò acriori ex-
ardescis irâ, si sævire in devictos Reges
vis, victori licet. Audactèr expedi vir-
gas; expedi secures. En tergum! en
cervices! quicquid imperabis, feram.
Citata mors tardos exsolvet gemitus,
longam exsolvet ignominiam. Post
mortem quid geratur, quid agatur cū
corpore, nihil curo; Nec enim sen-
tio. Spiritus abiit, & cum ipso sen-
tiendi potestas. Non oportet tibi am-
plius,

plus, quàm semel licere. Omnis ni-
mia potentia saluberrimã brevitate
constringitur. Qui potest condemna-
re, semel potest. Semel potest, qui
potest occidere. Si qua iteratio
recipi potest, in pœnitentiam
mortis recipienda erit. Propone sup-
plicij faciem, carnificem, securim, res-
tim; tamen hoc semel licere nimium
est. At si misericors es, si meus te ca-
sus, si mea te fors admonet, non sem-
pèr pari gradu mortalium res volvi,
mitiorem de nobis feres sententiam.
Omnis enim purpura, omnes Reges
hujus expositi telis. Et nobis olim
favebat. Quod alijs contigit, & tibi
potest contingere. In secundis nemo
confidat; in adversis nemo deficiat.
Neminem adversa fortuna commi-
nuit, nisi quem decepit secunda. Ne-
mo tantã firmitate suffultus, ut de sta-
bilitate suã debeat esse securus. Cau-
to igitur animo, cauto circumspectu
in vitam, quæ multis casibus subjacet,
eveniendum. Semper credidi, victo-
riam,

riam, & veniam victoribus familiares.
Ideò nobilissima hæc Virtutum insignia sectare : fuge superbiam, fuge odium plusquàm lethæum. Nobis moderato animo impera. Pax & concordia victis utilia; victoribus pulcra sunt. Pulcra fanè & perquàm pulcra. In bonis tuis rebus, hostium dubijs vel etiam planè depressis, tibi ampla & speciosa danti pax est. Decorum mæcastor! mæcastor speciosum, cum victoriam in manibus habeas, pacem non abnuere, ut sciant omnes, te & suscipere iusta bella, & finire. Si præmittis hoc tempus, quo dare magis, quàm accipere potes pacem, vereor, ne hæc lætitia luxuriæ tibi, aut vana evadat. Nec enim potest prætermissa cujusq; rei tempestivitas revocari. Experto mihi crede. Clementia Imperatorum Virtus prima. Sat gloriæ partum, sat prædæ. Paucis felicitatem licuit mollitè deponere. Nec pulcra tantum hæc, sed utilis. Quid enim, nisi tædium ex morâ : ex properantiâ peri-

periculum? Nam quandoq; miseris in
præcordia Virtus redit. Pius impetus,
major constantia penes miseros. Spes
est ultimum aduersarum rerum sola-
men. Optimè vindicatur quisq; quo
modo miser est. Dulcedo Libertatis
quanto magis subtrahitur, tantò avi-
diùs desideratur. Melior, tutiorq; est
certa pax, quàm sperata victoria: illa
in tuâ, hæc in tuorum manu est. Re-
puta, quicquid in altum fortuna tulerit,
ruituram levare. Gaudia sæpè princi-
pium nostridoloris. Quem sæpè tran-
sit casus, aliquando invenit. Igitur su-
specta habenda nimia prosperorum
continuatio. Mars communis, & in-
teremit quoq; iam perimentem. Nec
ijs quidem confidendum, quæ videmus.
Ideò in secundis rebus, nihil in quen-
quam superbè aut violentè consulere
decet, nec præsentem credere fortunæ,
cùm, quid vesper vehat, incertum sit.
Dabis ergò pacem; ne aliena appeten-
do proprijs excidas. Sed qualem? mi-
tem. Bellorum egregij fines, quoties
ignosce-

ignoscendo res transigitur. Quantâ
perviciaciâ in hoste: tantâ beneficentiâ in
supplices utendum Uti animosè debes
tanto Deorum munere, dandi, auffle-
rendiq; vitam potens: & interdum
contentus esse, nihil ex Rege victo, præ-
ter gloriam sumere. Si bonam dede-
ris pacem, habebis firmam & perpetuâ.
Deniq; eo in nos utere animo, quo nos
in te esse velles, si fortunæ globus tan-
tam nobis in te dedisset licentiam.

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORF.

Si regnum uterq; puer accepisset,
minus equidem mirarer, ignorasse vos,
quàm gravis aut amicus, aut inimicus
esset populus Judæus. Nunc verò, cum
& bello majorum vestrorum exerciti,
quod vobiscum gestum est, fuistis, &
Pacis postea, quam cum summâ fide
adversos eos coluimus, meministis;
quod consilium, quorum & vim bello,
& fidem in pace experti essetis, cum iis
vobis potiùs bellum esse, quàm pacem
malle? Nihil fieri dementius potest,
quàm

quàm scientem in eum venire locum,
ubi libertatem sis perditurus. Magi-
ster injuriæ suæ quid pati posset, ipsæ
prærogatis injurijs docuit. Non pu-
tat injuriam, qui dispendium non do-
let. Justissimâ patiendi vice, quod
quisq; alieno excogitavit supplicio, sæ-
pè excipit suo; pertinaxq; alieni cupidi-
tas, maximas aliquoties edidit strages.
Experti satis estis, ausi aliena invadere,
& quidem Regem nobis fædere junctû,
Nobis justitia imperavit socium auxi-
lium ferre. Libidinis gratiâ regnum
perdidistis vestrum. Ut ut est, sive er-
rore humano, seu casu, seu necessitate
incidistis in hæc bella, bonum animum
habete. Multorum Regum, populo-
rumq; casibus cognita populi Judæi
clementia, non modò spem vobis, sed
propè certam fiduciam salutis præbet.
Quanquàm enim jure belli omnia Vi-
ctori cedunt, tamen & regij generis
honorem habebō. Ad pariendum ho-
norem potentissimæ Clementia & Li-
beralitas. Regibus certior ex mansue-
tudine

tudine securitas. Clementia magis,
quàm ira decet Reges; & lenitas animi
magis, quàm celsitudo. Miseris ma-
num porrigam, ut mihi manus quoq;
porrigatur Dei, quâ, utpote homo, o-
pus habeo. Sed simplex erit oratio:
ea enim sum dicturus, quæ, nî fiant, nul-
la erit pacis conditio. Deducenda tibi,
Adrazere, ex Thaubâ & Barathenâ ur-
bibustuis, præsidia. Captivi & trans-
fugæ gentis Judææ reddendi. Re-
stituendæ arces, quas Æmathitarum
Regi abstulisti. Deniq; singulis annis
mille talenta auri, in tributum nobis
pendes. At tibi, *Adade*, has injungam
conditiones pacis: Cedendum tibi Da-
masco. Arci hujus urbis imponam
præsidia, quæ sub signis, sub pellibus
mihi servent, ne qua novi belli rabies
exurgat. Annuum etiam tributum
ocingenta talenta pendes. Hæc sunt,
quæ volo Tempus vobis concedo,
conditiones hæc ponderare. Videro,
quid facturi sitis, an Clementia mea
vobis documento erit, in pace quietos

D   nnn

nunquam inter turbare bello, vi, in-
cendijs.

ETHEUS, Legatus.

JOACHIMUS Zwerg / Major. Stras-
burgâ Marchiacus.

Causa veniendi huc, *Auguste Im-*
perator, præter cupiditatem visendi
tuam majestatem, cujus beneficio in eâ
fortunâ sum, supra quam ne optare
quidem auderem; etiam ut coram mo-
nerem, quò Idumæorum conatibus
obviâ ires. Syrorum gens excita
est sedibus suis, horum auxilio freti in
Judæam transire cogitant. Hæredi-
tarium hoc à majoribus relictum bel-
lum. Cum spiritu simul nativum in
nos odium traditum. *Hannibal* Idu-
mæorum Rex novum auspiciam Im-
perij obtinet; jam jam bellum alit, &
fovet omnibus consilijs. Floret ju-
ventus; quæ longâ, ac diuturnâ pace
procreata est: floret opibus regni, flo-
ret etiam ætate. Quæ cum virtute
corporis vigeat, animus inveteratus est
diuturnâ experienciâ belli. Jam indè

à puero finitimorum bellis exercitatus
est; missus à patre expeditiones varias
ad felicem deduxit belli finem. Jam
ex quo ipse regno potitus, multa admi-
rando rerum successu tenuit. Accedit
ad vires ea, quæ longo tempore, mul-
tisq; magnisq; meritis paratur, autho-
ritas. Nam apud Arabum atq; Syro-
rum gentem, majestas ejus omnium o-
culis inest. Pro quibus meritis, pro quâ
munificentia tantum ei tribuatur, non
equidem cerno. Utrum hæc felicitas,
ipsi à fortuna tribuatur; an, quod ve-
reor dicere, invidia faciat, meri-
tò dubito. Inter ipsos quoque Re-
ges magnæ authoritatis est. Duxit u-
xorem, filiam Syrorum Regis, non pe-
tens, sed petitus. Sororem dedit Am-
monitæ precanti ac oranti. Celebra-
tæ sunt nuptiæ utriusq; Regis ingenti
Legationum festiuitate. His fultus
societatibus, his innixus amicitijs do-
mesticos belli habet apparatus; exter-
nis non eger. Jam enim triginta mil-
lia sub signis habet; Syrorum auxilia

D 2 expectat:

expectat: juventutem, ut jam Idumæa
deficiat, velut ex perenni fonte, undè
hauriat, Syria adjuncta est. Non hæc
ego incerto sparsa rumore, & promo-
re humani ingenij cupidius credita,
ad te fero, *Imperator*. Comperta sunt,
explorata sunt: ut speculator, ut ex-
actus nuncius subjecta oculis refero. In
valle salis fulgent vexilla; expectant
transeundi, latrocinandiq; tempus.
Nec tantam viam emensus essem, si
vana, si ementita tibi afferrem. Cerne-
bam nobilissimas Palæstinorum urbes
indies magis ad ipsum sua suffragia cõ-
ferre, & nisi impedirentur, eò proces-
suras, undè regredi, nisi cruento bello,
non possent. Cernebam *Hannibalem*
non continentem se Idumæorum re-
gno, alia armis occupantem, alia, quæ
vi non posset subigere, favore ac be-
nevolentia procantem. Videbam sor-
tem impari, cum ille tuæ majestati
bellum; tu *o Rex*, ipsi securam pacem
præstes. Quamquam mihi non bel-
lum parare, sed gerere videtur; ita fines
nostros

nostros ingressus, cuncta per vallem,
quæ à salinis crebris nomen obtinuit,
depopulatur; socios atq; amicos no-
stros interficit. Eversæ sunt urbes; oc-
cisi principes civitatum; sacra & pro-
fana confudit & miscuit: & quod majus,
quod acrius, societatem pristinam re-
jicit, deridet, adunco suspendit naso.
Hæc cum nobis quiescentibus & pa-
tientibus facit, pro certo habet, con-
cessum sibi Judæorum territorium.
Hoc quàm tibi, quàm nobis tutum ac
honestum sit, ipse videris, *Imperator*.
Ego certè turpe duxi, involvere tan-
tæ belli molem, quæ me admonendum,
ad prædicendum, ut caveretis, venire
coëgit ad tuum prætorium, silentio.
Necessario functus officio, fidem libe-
ravi meam, quid ultrà possum facere,
quàm ut *Summum Cæli Monarcham*
precer, ut *tua majestas, augustissime Re-*
gum, & *Reipublicæ*, & nobis, socijsq;
atq; subditis, qui ex tuâ salute pendent,
consulat securè.

D 3   DAVID

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORF.

Bellum, adversus Idumæos, non magis communi animo, consilioq; ab Judæis dilatum est, quàm utriq; suas pacis causas habuerunt. Nam & hæcienus eorum Rex quietus à nostris ditionibus abstinuit. Sed quia Syrorum commercio utitur, quia exercitum sub signis habet, quia in Salinarum valle, territorio nostro incumbit, alià nitendum viâ. Hodierna consultatio tota ex vobis pendet, *Proceres*. Refero enim ad vos, utrum urbes in Salinarum valle, sicut retulit *Ei heu*, ab *Hannibale* occupatas, pati velitis sub ditione ejus esse; an verò æquam censetis, optimam regionem in libertatem repeti, & eodem statu, quo ceteras urbes, Judææ esse: Hæc consultatio, ut videris, tota pertinet ad vos: me nihil contingit, nisi quatenus liberata Judææ unius ditionis servitus non plenam, nec integram sinit esse gloriam. Ceterum si vos neq; cura ejus, neq;

cxvii.

exemplum, neq; periculum movet, ut
superbo Regi, ne ulterius latrocinando
progrediatur, velitis resistere; & nos
in tanto regni turbulenti statu, dum
nunc ab Syris & Palæstinis, nunc à Moa-
bitis & Idumæis bello, præter fas infe-
stamur; totis in sinu manibus hostem
præstolabimur, eidem istas hæcenus
victrices cum ignominia daturi. Sed
vos me Regem libertati assuetos hoc nol-
le scio. Itaq; consolite in medium:
Statutum me est, quod plures censue-
ritis, polliceor.

JONATHAN, Consiliarius.
JOHANNES CHRISTOPHORUS Subnerz
Bruxâ Bohemus.

Scio, *Augustissime Regem*, vosq;
Purpurati, multis vestrum videri, rem
actam hodierno die agi; & frustra ha-
biturum orationem, qui tanquam de
integrâ re, de Idumæorum statu sen-
tentiam dixerit; ego autem primùm,
illud ignoro, quâ ratione sine solemnî
indictione belli alienas terras depopu-
lare audeant, cum nulla inter nos hoc

D 4 tem-

tempore Bellona floruerit. Deindè si
bellum movent, peccaturos nos arbi-
tror, nisi Legatos, repetitum res, mit-
tamus. Atq; ego eertum habeo, dis-
sentienti mihi ab istâ festinatione in-
hostem agendi exercitum, duarum re-
rum subeundam opinionem esse. U-
nius, insitæ ingenio meo pacis ample-
ctendæ sententiæ. Alterius, obtrecta-
tionis atq; invidiæ, adversus forsitan
crescentem indies fortissimi Herois
Joâbi fortunam. Aquâ suspicione
me candor facilè & integritas antea-
vitæ solvit, liberat, excludit. Omnia
autem excutienda puto. Incauto sæ-
pissimè adversa fortuna. Videndum,
an ita se res gerat, an ita feratur. Non
facilè rumoribus standum; animos
pessumdant, & vanâ ambitione men-
tes onerando ad exitium trahunt. Nec
armis nitendum; artes militares tum
deniq; tibi profuturas scito, cum DEUM
tibi pietate ac justis factis propitium
reddideris. At pacem turbare quàm
grave,

grave, quàm arduum. Pace sidera vi-
gent, terrea consistunt pace, nihil DEO
sine pace placitum; pax rerum opti-
ma, quas homini datum novisse. In
pace populi proficiunt, & utilitas gen-
tium custoditur. Si homines pacem
amant, amant & justitiam. Duæ hæ
germanæ sorores. Pacis bono nihil
gratius solet audiri, nihil desiderabilius
concupisci, nihil melius inveniri. Bo-
num hoc ab omnibus laudatur; sed
pauci custodiunt. Gloriosius, pacem
conservare sapientiâ, quàm bellum per-
acies conficere. Pax deniq; bonarum
artium decora mater. Ille autem pa-
cem habet, qui nihil appetit in seculo
possidere. Novi magnos spiritus ob-
esse huic rei; hoc quàm utile sit, ipsi vi-
derint. Magna fortuna animos inebriat.
Hinc Victores plerumq; foci-
des redduntur. Fermè enim fit, ut res
secundæ negligentiam creent. Quod
si in secundis rebus bona quoq; mens
à Dijs daretur, certè nihil majus dari
posset. Videremus enim non solùm

ea, quæ evenissent, sed etiam eventura.
Maximæ cuiq; victoriæ minimè cre-
dendum. In bonis tuis rebus, Idu-
mazorum dubijs tibi ampla ac speciosa
danti pax. Melior, tutiorq; hæc, quàm
voto concepta victoriæ laus. Hæc in
tuâ, illa in Superiorum manu. Ne tot
annorum felicitatem discrimint unius
horæ eloces. Tuæ vires, vis fortunæ,
Marsq; communis animo occurrent:
utrinq; ferrum micat, utrinq; acies ho-
minibus constant. Nusquàm minus,
quàm in bello, eventus respondent.
Non tantum gloriæ ad id, quod datâ
pace nancisci poteris; si bello decertes,
si cæde teneas, accedet; quantum adi-
metur, si quid aduersi eveniat. Longo
tempore parta victoriæ spolia, decora-
que tot triumphorum navata, unius
horæ fortunâ everti possunt. Ali-
quod etiam vulnus per nimiam fidu-
ciam accipitur. Crebra, etsi modica
damna famam lacerant partæ laudis;
omnia in pace jüenda, tuæ sunt pote-
statis, è *Ææ*. Tunc ea fortuna erit ha-
benda,

benda, quam Dii ministraverint. Sanè
felicior pax, nunquam lacessita, quam
multo reparata sanguine. Benè uni-
versa geruntur, & competentèr, si rei
principium fiat decens & amabile DEO.

BENAJAS, Consiliarius.

JACOBUS Redeling/ Schifelbenâ
NeoMarchiacus.

Credo ego, *Invidiosissime Rex* omni-
bus notum, quemadmodum hodierno
seculo Judæa gens circumventa & bel-
lo petita sit. Eam cladè Numinis primū
benignitate; dein nostrā virtute dies,
noctesq; præstando, ac vigilando in ar-
mis vitavimus; utinam reliquum tem-
pus neq; patièdo infanda, neq; facien-
do traduci possit. In hostium hoc pote-
state, hoc in eorum situm libitu. Nemo
enim diutiùs quiescere potest, quam vi-
cini permittit: Cui si pessima & im-
modica cupiditas, non potest, pax placere.
Omne autè bellū facilè sumitur, ceterū
ægerimè desinit. Itaq; consulendum,
an conducat paci anteponeere bellum.
Nec temerè socijs inferendum bellum

eenſeo. Omnia prius excutienda. Ni-
hil eſt in omni vitâ prius conſilio. De-
clinanda autem eſt ſuaſio, quæ plus ha-
bet periculi, quàm decoris. Nulli
prius cladem ſentiunt, quàm qui mo-
vent. Ira quippè ac cupido peſſimi
conſultores. Felix autem materia,
ſuadere ocium. Et hoc in noſtrâ ſi-
tum poteſtate, ſi Legatos mittamus
qua ſitum, quâ intentione copias con-
grent. Si in nos motum bellum, à
conſeſſis res extemplò repetant. Ar-
bitrio deindè omnium in præfractos
bellum geratur: Sin minus, peccatos
degere ſuadeo. Non ſtudeamus vind-
dicari, qui nobis precamur ignoſci. Nec
ſufficit concupiſcentiæ, quod poteſt
ſatis eſſe naturæ. Maximorum ſapè
bellorum tenuiſſima, contemtiſſimaq;
principia fuere. Erepta repetendi al-
legatur à quibusdam prætextus: præ-
ferendum tamen fas commune pro-
priae utilitati. Non ſit exactor vind-
ictæ, qui petitor eſt veniæ. Vel iniquiſ-
ſima pax juſtiſſimo anteferenda bello.

Im.

Imprudentium autem ista fiducia, fortunam sibi spondere. Quidam potentiam augere satagunt. Felicitas major, vicinum bonum habere concordem, quàm malum subjugare bellantem. Nemo nimis cupidè sic res alienas desideret, ne & illo destituatur, quod habet, dum plus cupit. Periculum enim, ne plura appetendo parva quoq; amittantur. Hinc bella sapissimè non causis inita, sed prout eorum merces fuit. Ingenium humanum quò plura habet, eò ampliora cupit. Alij injuriam ulcisci volunt. Nemo vindicare se cogitur. Deo vindicta relinquenda; ille suo tempore compensat. Vindex ille intolerandæ superbix Malis, ut carnificibus utitur, ad sumendas de malis poenas; destruet idem istas, qui posuit moles, Deus. Multi etiam ulcisci alios cupientes, ipsi unà periere. Gloriam quidam parare cupiunt bello. Vile decus, quod sanguine paratur. Mundi summa vanitas, ex aliorum fletu risum captantis. Cupiditas nunc

prolem habet superbiam, nunc parentem. Immanis bestia, vanâ gloria. Hæc non patitur quæquam in eâ mensurâ honorum conquiescere, quâ quondam fuit ejus impudens vorum. Meminerint ea bella, quibus imperij gloria proposita est, minus acerbè esse gerenda. Gloriosum, quod tutissimum. Quibusdam bello memoria paranda. Hæc sunt consilia mortalium, hæc rota magnarum cogitationum! Non potest quisquam eodem tempore & bonum Virum, & bonum ducem agere. Nulla memoria illustrior, nullû ornamentum Principis fastigio dignius, pulcriusq; quàm illa corona ob SERVATOS CIVES. Alij terram augere suam cupiunt, aliorum delicijs irretiti. Quicquid domi est, vile est: proxima sortent, longinqua juvant. Quocunq; autem venimus, eadem rerum naturâ utendum erit. Turpe, alieni cupiditate bellum non necessarium sustinere. Non, qui parum habet, sed qui plus cupit, pauper est. Si sapit Princeps, erit
conten-

contentus mensurâ, quam sibi mensus
est DEUS: nam quod amplius est, à ma-
lo est. Cui pauca non sufficiunt, ei ni-
hil satis est. Cauto omnia evolvenda
animo, & cui bellum in animo est, &
cui res suæ defendendæ, bellum & in-
ferenti, & illato exitiosum. Bonus
homicidium execratur; at Regibus per-
placet. Homicidium quidem cum ad-
mittunt, singulis crimen est. Virtus
vocatur, cum publicè geritur. Qui-
quis sapit, bello abstinet.

CHUSIS, Consiliarius.

JOACHIMUS Ziverg / Minor Stras-
burga Marchiacus.

Satis, Imperator, ceteris fuit, ab In-
justitiâ arcere, mihi etiam à temeritate.
Nec enim statim, licet justa etiam causa
oblata sit, arma sumenda. Ardua res
est, deliberatione opus, opus consilij.
Omnis belli alea facilè sumitur; ager-
rimè eluditur. Nec in ejusdem pote-
state initium, aut finis vertitur. Ut fa-
cilè te ad ima demiseris, haud facilè e-
duxeris. ita in belli fortunam. Inci-
pere

pere cuius bellum licet, etiam ignavissimo: sed desinere, cum Victores volūt. Igitur quicquid præter mentem præter opinionem in bello evenire potest, prius benè animò pondera. Tuas vires, fortunæ potentiam, lubricum Mavortis gradum considerare incipe. Et hostibus ferrum est. Sunt etiam animi, ferociores quodammodò nostris, Parvo momento everruntur, quæ maximis laboribus & impendijs parata sunt. Sæpè verso ordine fortuna opum nudos & humiles in meliora refert. Itaq; quantumvis opibus tuis confidas, non debes certa pro incertis mutare. Non expedit, felicem Reipublicæ statum, alijs atq; alijs bellis concutere. Bonum publicum simulantem pro suâ quisq; potentiâ certant. Facile serpit injuria, & peccandi consuetudo non facile reprimitur: præsertim si mala, si incommoda, quæ bellum comittantur, respicimus. Miserranda ubiq; facies, pavor ille hostilis, discursus per urbem militum, rumul-
tus

tus armorum, bonorum atq; hominū
rapina, passim exaudiuntur, errant, tu-
multuantur. Mœror & luctus ubiq;
stabantur; non liberi parentibus,
non conjuges maritis, non Deorum si-
mulacra templis suis relinquuntur.
Sacrilogia minuta puniuntur, magna
in triumphis feruntur, magna trium-
phum merentur. Imperatorium no-
men addūt cœcti cœdibus campi, &
infesta victorijs maria. Publica hæc
sunt: acceduat etiam privata. Æraria
exhauriuntur, in usum militum omnis
convertitur pecunia. Tuum caput
periculis objicis, objicis calumnijs, Ni-
hil tam capax malignitatis, sermo-
numq;, quàm bellum. Major famæ
lis est, quàm virtutis. Maximum hæc
in bellis momentum. Bello instituto
necessum est Principes malè audire, &
culpari, ob damna. Infatiabilis sanè
avaritiæ est, adhuc explere velle, quod
jam circumfluit. In adversis etiam re-
bus, id solet fieri, ut alius in alium cul-
pam referat, Quæ si acutius quis pen-
sitet,

fitet, fatebitur, bellum etiam iustum
merito execrandum. Alieno, tan-
quam suo parcendum sanguini. Non
est homini homine prodigè utendum.
Crudelissimum, cadibus; maximè im-
pium, sanguine aeternum in postero-
rum ore gloriæ radium parare velle. A-
page igitur istas furias, istas Erinnyas ex
aulâ; quibus libido est, igni addere sti-
pulas, flammâq; aliàs ferocientem au-
gere. Quo in numero præcipue nô-
bilibium mentes ferociunt plusquam
crudeliter. Durior illis in pace ferui-
tus: Sæpe & huic rei feroces aliquot
& turbidi operam navant, in id nati,
ut nec ipsi quiescant, nec alios quiesce-
re sinant. Temeritati plurimum tri-
buunt. Hæc ubi primum impetum
effudit, velut quædam animalia amisso
aculeo torpet. Et licet felicitas aspi-
rare videatur; tamen ad ultimum te-
meritati non sufficit. Nec rarò peregri-
ni & extorres facem hanc animo sub-
jiciunt. Suâ spe vel non cunctantem
in arma propellunt. Sceleratos, cum
dormire

dormire non possunt, agitant furia
non consummato modo, sed cogitato
parricidio. Sua scelera quemq; ra-
piunt in prælia. Non tua causa agitur:
Sed quem geres te? Scito consilium,
ab omnibus dari, paucos periculum
deposcere. In adversitate etiam ami-
cissimi deficiunt. Quiq; fidem, quiq;
animum ostentabant, languent mox
adverso ictu; ergo ne temerè talibus
autoribus bellū move. Suave bellum in
expertis. Sapiens ille, qui prælium aut
bellum suscipiendū omninò negat, nisi
cū major emolumentū spes, quàm dāni
metus ostenditur. Nullum bellum susci-
piendū, nisi aut pro fide, aut pro socijs.
Sed necesse est, ut pacatus, secretusq; de-
gas, *Imperator*, cū in dubio adhuc res
sint, ne laceffam⁹ amicos non laceffiti.
Inculcabo hoc, ne provoces bella, ne
timeas. Beatius hoc, quàm suas, a-
lienasq; fortunas metu, incertaq; spei
exponere; & illuc descendere, ut aut
perire necesse sit, aut, quod æquè apud
bonos miserum est, occidere.

AHL.

AHITOPHEL, Confiliarius.

CHRISTOPHORUS TEUBNER Annæ-
montanus Misnicus.

Tres causæ, *Imperator*, belli justæ: *defensio*, *correctio*, *recuperatio*. De omnibus pauca dicam, Vix enim fieri potest, ut Princeps perenni ocio fruatur; præsertim, si malis vicinis onustus est. Sine enim bello, sine fortitudine militari quomodo se, sua, ac suos tueatur? Patria certè, libertas, cives, atq; adeò ipsi Reges latent in tutelâ ac præsidio bellicæ Virtutis. Sine hâc enim nec majestas tuta, nec salus subditorum floret. Virtus militaris ceteris præstat omnibus. Sunt autem & belli, sicut & pacis jura; justèq; ea non minùs, quàm fortitè debent geri. Atq; adeò in omni Republicâ maximè conservanda sunt jura belli. Imperatori enim non sunt capienda arma, dum pacem agere licet; at temerè in acie versari, & manu cum hoste configere, belluarum est. Si hoc admittimus, continua prælia, continuæ cades erunt.

runt.

runt. Rapere properabunt, quâ sacrû,
quâ publicum; omnia bona suam du-
cent prædam. Absit hoc! Animum il-
læ voces neutiquam penetrent: In ar-
mis jus situm; omniaq; fortium Viro-
rum esse. Barbaræ hæ voces, tumultu-
antium hi latratus. Nec quaratur
belli exitus: acies certè nullatenùs vi-
ctum facit nocentem, si justa causa ab-
sit. Eventus belli varius; nec semper
æquus iudex. Ceterùm causa bona
Superos jubet secundos sperare. At-
tollit hæc in milite animos; Iniqua
autem sectans bella saluus haut redit; &
ipsi Dij pro meliore stant causâ. At
quibus una, & ea vetus causa bellandi
est, profunda cupido Imperij, & divi-
tiarum; ijs certè neq; bonum Cælites
dedere exitum. Nec enim probabile
est, rem eos benè gesturos, qui lacru-
mas, qui execrationes pro viatico se-
cum auferunt. Hæc à tuo exulatura
est exercitu *Imperator*. Non enim
prior arma infers, sed coactus, & quidẽ
laceffitus ab *Idumæis*. Piores in limi-
tes

res tuos incurrit; nullius res tuta, domo
clausa, vita septa, pudicitia munita,
contra eorum cupiditatem & auda-
ciam. Prædantur socios, prædan-
tur consanguineos. At sua defen-
dere justum est. Duobus quæritur,
conservatur, augetur potentia: milite
& pecuniâ; quorum altero deficiente,
reliquum simul concidit. Exercitum
habet, potentissimos, belliq; maximè
expertos juvenes. Corrige, quicquid
deliquerint hostes, justâ acie. Coha-
bebis prædatores, ne feroces & inquieti
ex omni occasione quærant trium-
phum. Arma in omnes habes, acer-
rima in eos, qui primi deliquerint. No-
cendi cupiditas, ulciscendi crudelitas,
impacatus, & implacabilis animus, feritas
rebellandi, libido dominandi, & si quæ
sunt similia, hæc sunt, quæ in bellis
culpantur. Omnia apud Idumæos
inveniuntur. Libidinem dominandi
causam belli habent, & maximam glo-
riam in maximo putant imperio. Sed
hos impetus cohibe, recuperando tibi
ab-

ablata. *David Rex.* Iniquitas partis adver-
sæ iusta bella ingerit, gerenda Sapiens
Adversus inferentem damnum actio
datur perquam utilis. Justum deniq;
est bellum, quibus necessarium; & pia
arma, quibus nulla nisi in armis, spes
relinquitur.

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORF.

Magna in Republicâ momenta sunt
temporum: & multum interest, idem
illud utrum antè an post decernatur,
suscipiatur, agatur. Itaq; jam tractan-
da duco, quæ agenda, cum tempus &
ocium consilijs permittat operam.
Serò in arena consilium capitur, itaq;
& tu, *Abisai*, cum *Etheo*, vestra consi-
lia deprometis. Decet enim Princi-
pem amicorum ope uti, cum suâ scien-
tiâ omnia complecti non possit. *A.*
qui etiam est, ut ipse tot, taliumq; a-
micorum consilium sequar, quàm tot
talesq; amici meam unius voluntatem.
Consulite igitur, quid fieri debeat;
nec quicquam præter animi mentem,
&

& ad gratiam loquimini Miser ille
Imperator, apud quem vera reticen-
tur.

ABISAIS, Consiliarius.

JOACHIMUS Schwarzkopff / Rosto-
chio Megap.

Non ignaviâ, *Imperator fortissime*,
magna continentur imperia; Virorum,
armorumq; faciendum certamen.
Principes facit severitas institutorum,
ordo militiæ, amor quidam laboris, &
quotidianâ exercitatione assidua belli
meditatio. Degenerat enim â robo-
reac Virtute miles assuetudine volu-
ptatum. Quid faciet fortiter, quem
luxuria & intemperantia non tam ex-
armavit, quàm exanimavit? Sempèr
vincit luxuria, sed eos duntaxat, quos
ante corrumpit. Itaq; exercitus di-
sciplinâ bellicâ moderandus. Sua re-
tinere privatæ domus; de alienis cer-
tare, regia laus est. In tempore utile
hoc, & perquàm utile. Fateor, opta-
bilis, magnitudinem suam iustitiâ
tueri; fatius est, dominari in regno
suo,

fuo, quàm eò magnitudinis crescere,
ut viribus suis conficiatur. Sed quâ
ratione id fieri possit, non video. In-
ter impotentes, & validos falsò quies-
cis; Ubi manu agitur, modestia & pro-
bitas superioris sunt. Adde, mag-
nam regionem non diu quiescere posse; Si
foris hostem non habet, domi inven-
nit. Qui navavit miles Imperatori o-
peram, Imperatorem se statim esse cu-
pit. Virtutem in superbiâ, in con-
temptu Deorum, hominùmq; ponit.
Intemperantia certè militis dispendijs
gravibus sæpè Rempublicam afflixit.
Hanc civilem pestem abige: in alios
destina, qui bella primi inferunt, qui
injuriâ grassantur in tuos. Consilia
tamen temperanda duco. Animus ve-
reri qui scit, scit tutò aggredi. Bonum
est, dum adhuc stat navis in portu, præ-
cavere tempestatem futuram, & non
eo tempore, quo in medias irrueris
tempestates, trepidare. Cautis, quàm
acrioribus consilijs, potentia tutior
habetur, Modus adhibeatur. Ad

E clumen

culmen venire contendens, sapissimè
cum ipsis ramis, quos comprehendit,
decidit. Potentia illa tuta est, quæ
viribus suis modum imponit. Stulti
est, incerta pro certis captare. Naturâ
potior est salus nostra, quàm adversarij
perniciës. Plus est, provinciam reti-
nere, quàm facere. Rarò durat, & ad
ultimum exit, nisi lenta, felicitas. Se-
cundæ res, ubi animus continens ijs
moderatur, perdurant. Sceptro tuo
moderaberis hanc prosperitatem. De-
jicies summi auxilio Numinis perduel-
les, qui tuo regno arma inferunt. Tu
patrocinium suscipe regni tui. Gloriz
tuæ tribue, ne subditos, & injurijs pe-
titos videaris despexisse.

ETHEUS, Consiliarius.

JOACHIMUS LUCOVIVS Par-
chimio-Megap.

Et ipse ejusdem opinionis sum,
Imperator, ne unquàm te bello impli-
ces, nisi justo. Quod, inquires, illud
est? distinctè mentem meam accipe.
Tria habet hæc justa: Authorem, cau-
sam,

Tam, finem. Justus *Author* Princeps est.
Ordo naturalis mortalium paci accom-
modatus, hoc postulat, ut suscipiendi
belli autoritas atq; consilium penes
Principes sit. *Causa* duplex est; defen-
sio & invasio. Illud non modò justum,
sed etiam necessarium, cùm vivis illata
defenditur: Hoc & ratio doctis, & ne-
cessitas barbaris, & mos gentibus, &
feris natura ipsa præscripsit, ut omnem
sempèrvim, quâcunq; ope possent, à
corpore, à capite, à virâ suâ propulsa-
rent. Defensio sive tua, sive aliena sit,
justa est. Tua, cùm, libertatem, patriâ,
parentesq; armis tegis. Aliena itidem,
cùm pro socijs, aut oppressorum gra-
tiâ arma sumis. Nullum bellum à
Civitate optimè suscipitur, nisi pro fi-
de, aut salute. Fidem liberabis, si ijs
succurres, quibuscum societas jura,
& hospitij foedera pacta. Oportet in-
juriam passos pro seipsis arma capere,
sive pro cognatis & beneficis, itemq;
socijs injuriâ affectis auxiliari. Op-
pressis auxilium ferre, bonum, pium
E 2 justum

justum. Qui enim non obstitit, neq;
defendit, si potest, tam est in virio, quã
si parentes, aut patriam, aut socios de-
serat. Fortitudo illa, quæ per bella
tuetur à Barbaris patriam, vel defendit
infirmos, vel à latronibus socios, plena
justitia est. Itaq; hujus honestæ actio-
nis à sacris faciendum initium. Sic
demum *finem* sperabis optatum. Itaq;
Legatos mitte, qui res raptas palàm re-
petant, & de injuriis quærantur. Si
jure agere *Idumæorum Regulus*, & satis
facere paratus est, nefas bellum sumere
tanquam in insontem: Sin abnuet, &
res retinebit, quid est, quod contra
vim sine vi fieri possit? Itaq; ne nihil
actum irritâ legatione censeas, *Domine*,
expiatum erit, quicquid ex foedere ru-
pto irarum in nos coelestium fuisset.
Satis scio, subigi nos ad necessitatem
bellandi. Quid enim ultrà fieri po-
terit ad requirendam justam causam?
Repetimus, quæ nostri juris sunt. Ne-
gant illi, & terrâ suâ excedere jubent;
Quid ultrà tibi, *Idumæe*, quid fæderi,
quid

quid coelitibus arbitris dandum? quē
tibi tuarum rebellionum, quem
nostræ innocentiae iudicem feremus?
neminem fugimus. Quod si nihil cō-
parato, & qui se potentiozem potat,
humani, diviniq; juris relinquitur im-
parato, & foederum religione nimia
decepto; At nos ad DEUM iniusti, ju-
stiq; vindicem confugiemus. Preca-
bimur, ut tantam superbiam, tantam
immanitatem irā suā persequatur; ut
in viscera, in præcordia Idumæorum
ferrum vertat. Non placari, non sa-
tiari queunt, nisi sanguine, nisi laniatis
visceribus. Pium bellum, quod DEO
auspice geritur. Proindè cū rerum
humanarum maximum sit momen-
tum, propitio potius, quàm adverso
DEO rem gerere; pro certo habete,
hoc bellum, quod instat, duce ipso
DEO gesturos. Perge modò *Imperator*;
lauream ipse *summi Numinis* favor tuo
imponet vertici.

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORF.

E 3

Bene

Benè est. Sententias vestras me-
cum, quâ fieri potuit, curâ ponderavi.
Legatos mittam, & *Fecialem* quidem.
Si res restituent, benè est; sin minus,
sit *DEO* auspice ratum in *Idumæos* bel-
lum, si absq; tumultu capi, & perduel-
lionum supplicio tolli non poterit.
Hoc tuâ fortunâ geram, tuo consilio,
Abisai; nullum enim genus pugnæ, bel-
live, in quo te non exercuerit fortuna.
Intereâ manus vestras ad omnia peri-
cula, præterquam *DEO*, & *Regi* debitas
intrepidi servate. Credite etiam pacatis
omnibus Syrorum populis, aut fi-
niendam nobis esse militiam, exerci-
tusq; dimittendos, aut in *Idumæorum*
terras transferendum bellum, si pa-
cem & conditiones oblatas respuerint.
Itaq; cum diutina & externa instet mili-
tia, incertumq; sit, quando domus ve-
stras, & quæcunq; chara sunt, visuri
sitis: si quis militum suos invisere volt,
Abisai, commeatum ipsi dandum reor.
Primo autem audito classico rursùm
adsint, cum globus Legatorum infe-
cta

cta redierit pace, ut Deo benè iuvante
bellum ingentis vindictæ, ingentis glo-
riæ futurum incipiamus.

ABISAIS.

JOACHIMUS Schwarzkopff/ Ro-
stochio Megap.

Ingens mihi onus, *Imperator*, qv̄i
me legatum & belli ducem in Idumæ-
os creas, magnum à toto Senatu tali-
bus de me iudiciis ejus ordinis, maxi-
mum tam honoratorum Collegarum
obsequio injungitur. Itaq; si quid la-
boris, vigiliarumq; adjici possit, certans
mecum ipse eò annixurus essem, ut
tanto de me iudicio *Regi* opinionem,
quæ maxima est, etiam constantem ef-
ficiam. Quod ad bellum, atq; Idu-
mæos attinet, plus ibi minarum, quàm
periculi est. Ego tamen, ut nihil ti-
mendi, sic nihil contemnendi author
sum. Nihil minus in perfecto duce;
quam festinationem, temeritatemq;
convenire arbitror. Præliorum enim
delicta emendationem non recipiunt;
nec in bello licet bis peccare; Et teme-
ritas

ritas, præterquàm quòd stulta est, etiã
infelix. Celeritas, & audacia, & im-
petus præter rationem, & vanitas, ac
syphus hostibus quidém percõmoda,
noxia verò maximè amicis. Nam ad
omnes insidias, fraudes, atq; astus ob-
noxius est talis, Sed ita se res habet.
Immensas haut dubiè copias ducit *tu-
dumam*. In montanis habitat; excur-
sando indè in nostram excurrit plani-
ciem; *Visis nostris militibus* ad tuta
relabitur: Una autem ratio adversus
hunc belli gerendi est, ut cunctando
bellum teratur, si non elicere possu-
mus. Nec eventus modò hoc docet,
Stultorum ille quidem magister: Sed
& ratio firma hoc svadet. In patriã
bellum gerimus, in solo nostro. O-
mnium civium auxilio sustinentur.
Socij suppeditant arma, Viros, eqvos.
Comineatibus ab utriusq; juvamus.
Hoc fidei documentum in adversis no-
stris dedere rebus. Prudentiam, con-
stantiamq; tempus dabit, ut cavendis,
quàm contemnendis hostibus evada-
mus

mus meliores. Idumæus contra in
alienâ, in hostili est terrâ. Omnia ipsâ
inimica, omnia infesta; Domo abest,
abest patriâ; Nec illi tuta à finitimis
pax. Nullis urbibus degit, nullis mu-
nimentis accipitur, nihil sui videt; ex
rpto. vivit. Vix tertia pars exercitus
ejus ad pugnam sospes aderit, quem
ex patriâ deduxit. Plures jam tum fa-
me, ut rumor est, quàm ferro periére.
Nec victus paucis hisce sufficit. At
Syrorum agines expectat. Imbelles, &
luxu torpentes vix arma ferre possunt.
Clades etiam illa, quâ nupèr & toties à
nobis afflicti sunt, animum vitiat. Se-
dendo cum superaturi sumus. Hæc
una quandoq; salutis via. Malo me
sapiens hostis metuat, quàm stulti mi-
lites laudent. Omnia audentem con-
temnet *Hannibal*; nihil temerè agen-
tem metuet. Armatus, intencusq;
ero, nec occasione meæ deero; neq;
meam occasionem hosti dabo. O-
mnia non properanti clara, certaq; e-
runt. Festinatio improvida est, & cæca.

E 5

PRÆ

PRÆCO Jorami.

JOHANNES Schultze / Gufstro-
vio-Megap.

Joramus Amathitarum Princeps
hanc tibi hospiti Davidi Israëlitarum
Regi tesseram mittit. Si conferre ani-
mus erit, invenies esse eam, quæ fuit
mutua tibi, suoq; parenti.

His dictis annulum integrum vel frag-
mentum

annulus ipsi porrigit;

& ita loqui pergit.

Agnoscisne, Rex, hospitium? Adest
in urbe tuâ hospes *Joramus*. Misit ille
me oratum, ut tanquam amico, tan-
quam hospiti subire regiam liceat, &
in tuum conspectum unâ venire. Suc-
cessu enim fortunæ tuæ, hospitijq;
memoriâ excitus patrio excurrit solo.
Ad te iter direxit, gratulaturus ob-
ingentem de Syris partam victoriam.
Fama enim nihil de conspicuis Viris
ignorare patitur. Successum fortu-
na, experientiam laus sequitur. Sem-
pèr enim, qui veram humanarum lau-
dum

dum gloriam concupiscunt, dant operam bene iudicantibus non displicere. Nemo autem, in Reipublicæ periculis cum laude ac virtute versatur, quin spe, fructuq; posteritatis ducatur. Vitæ enim curus brevis, gloriæ sempiternus Magnanimi magnis honoribus fiunt; honestus ambitus, quos sequimur tempore, velle præconijs antecedere. Hunc virtute tuâ meruisti, quâ sociis tulisti opem, cujus memoriâ accensus Princeps meus huc venit. Est etiam quod ipsius nomine ulterius efflagitem. Pleno Senatu suam orabit causam, si tibi placitum, si congruum, ad eum, modò commodum dabitur rei responsum ex templo vestigia dirigam, relaturus quicquid *tua majestas Principi dicendum decernet.*

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORÆ.

Renunciabis *Principi tuo*, jam me ignoscere furori hostium, quos aliquis non inimicus *Deus* concitavit ad facinus,

E 6 nus,

mus, ut tanti hospitis beneficio & conspectu frueremur. Debebam vel ante urbem occurrere. At; quandò sic jubet, huc illum operiar. Congregato Senatu Proceres ad ipsum mitam; poterit deindè suam causam p'uribus orare. Subeat modò Hierosolymas, atq; intelligat nihil nos fore in eo colendo segniores, quàm ipse in promerendo fuit.

Senatus convolat.

Quandoquidem hodiernus dies legationi Amathitarum destinatus est, Proceres, & ipse jam adierit; summam attentione curandum, ut rectè, quid velit, & quid ferat, audiatur. Omnia enim rectè, omnia fieri debent consideratè. Non crudum, non incoctum expromere, sed benè coctum dare debemus. Calida consilia primam specie laeta sunt, tractatu dura, eventu tristia. Vestram hinc mihi operam in hac re opus. Tu autem *Jehatban*, & *Benaja*, quam primum ad *Jeramum* vos conferte; hunc

hunc vestro comitatu adducite. In-
terim animus æstuat, multiplici curâ
diffusus quid ferat, quid velit. Utut est,
nihil ærario, nihil comitatibus par-
cendum arbitror; dignâ pompâ cultus
tantum Principem; & qui nobis
hospitij fœdere & arcto confœderatio-
nis nexu conjunctus, conglutinatusq;
est fatorum ingenti beneficio.

JORAMUS, Æmathiæ

Princeps.

JOACHIMUS, STEPHANI, Gustro-
vio Megapolitanus.

*Theno Æmathitarum Rex, quæra
mihi parentem dedere fata, auguste Im-
perator, me ad te misit. Amicitia in
perpetuum à vobis petitur. Gratia
pro præsentis auxilio dicendæ. Ea e-
nim Virtus tua est, Rex, ut amicitiam,
quam secundis rebus petivimus, non
infirmitate vinculo contractam esse res i-
psa testetur. Plerumq; enim fœdera
secundo rerum tenore icta, ubi aspera
intonuit fors, cœventq; Bellona fla-
gello*

E 7

gello

gello per agros hostilem equorum impetum vertit, collabuntur, hominibus se in belli discrimen mittere recusantibus. Arbitratus es, *maxime Regum*, ab afflictâ amicitriâ ad florentem aliam devolare turpe esse. Itaq; & nunc obnoxij tibi, tuisq; magis sumus non tantum misericordiâ conciliati, foederibusq; tuti; sed etiam auxilio, dubiis in rebus offensi. Beneficium hoc acceptum colamus oportet, ne ingrati, atq; omni ope Caelitum, hominumq; indigni videamur. Fuit sanè apud te iusta semper causa amicitriæ, velle eum tibi amicum esse, qui te appeteret. *Æmatrite*, etsi fortunæ asper insultus, quo hactenus pressi fuimus, non modicum nos debilitavit, non urbis amplitudine, non agrorum fertilitate ulli genti, ulli nationi, præterquam vobis cedentes, non exigua, ut arbitramur, accessio felicibus vestris rebus, in amicitriam venimus vestram. *Palæstinis*, *Syrisq;*, æternis tui territorii hostibus, quandocunq; se moverint, à tergo sumus;

mus; & quod tu, *ſ Rex*, pro ſalute no-
ſtrâ prior feciſti, id nos pro imperio
tuo, pro gloriâ tuâ, pro tuo decore fa-
ciemus ſemper. Jugo impoſito na-
tionibus hiſce, quæ noſtro lateri, tuoq;
inhiant, quod propediem futurum &
virtus tua, & fortuna ſpondet, impe-
rium uſq; ad nos habebis continens.
Miſerum eſt, acerbum eſt, quod for-
tuna nos coëgit fateri. Eò ventum e-
rat, *Imperator* ut aut tibi ſociorum ob-
livifcendum, aut nobis inimicorum
ſceptro accedendum erat. Defenſio-
ne tuâ ſocii, veſtriq; manemus: ſi deſe-
ruiffes, imbellium fuiſſemus Syro-
rum. *Æmathiam* ergò, & *Æmathitas*
omnes tuis, an Syrorum viribus acce-
dere maluiſſes, non mæcaſtor voluiſti.
Omnibus tua miſericordia, omnibus
tuum auxilium patuit: maximè tamē
iis, qui dum ſua defendere æquum ar-
bitrantur, & nimiâ foederum, pacisq;
fiduciâ decepti armis deſiſtunt, in hanc
neceſſitatem venere. Quamquam pro
noſtris pugnavimus; pro aris, pro ſo-
cis;

cis; re tamen etiam pro tuis. Videbamus enim, nos nefario latrocinio Syrorum peti; & ubi conflagrassemus Amathitæ, ad vos transcensurum illum Cometen. Gaudebant igitur oblatam esse causam. Oppugnatum hinc nos venere populationibus agros vastare, prædas hominum atq; pecudum agere, incendia villis moliri, ruinas tristes inferre, omnia deniq; ferro, igniq; vastare. Bis sanguine nostro litatum, bis nostræ legiones cæsæ. Hisce iræ, expleri potuisset. Sed quid non audet scelerata rapiendi cupiditas? Oppugnatum nostram venere urbem. Aut delere hanc, aut possidere habebant in animo. Sed tu beneficio foederum hoc tribuisti, ne hostis avarissimus libidinem in victos exerceret. Bellicosissimum tuum Stratægum Jöabum ad nos misisti cum imperio. Ille confertissimas hostium phalangas, innumerabiles hostium exercitus vi, dexterâ suâ percussit. Nihil enim est, quod hominem magis deceat, eiq; Deum aqve

æquè conciliet, quàm in necessitate
constitutos sublevare. Ut aurum i-
gne; sic benevolentia fidelis periculo
perspicitur. Conflictatio in adversis,
veritatis probatio. Facilius autem in-
venias, qui afflictis insultet, quàm qui
fortunatis gratuletur. Hoc tui Ducis
beneficium est; hæc temperantia. E-
jus enim fides erga nos tanta fuit, ut
nos cladium nostrarum non poeniteat.
Bello propter nos te implicasti; susce-
ptum tam pertinaciter geris, ut sæpè
ad ultimum discrimen visa sit tua for-
tuna pervenire, & hostium fors præva-
lere. Cùm in patriâ tuâ, in tuâ ditione
tam atrox bellum, & Palæstinos hostes
haberes: *Joabū* cum exercitu in Syriâ,
velut ad colligendas nostri naufragii
reliquias misisti. Ille ex quo in regio-
nem nostram pervenit, nullo tempo-
re destitit, quæ nobis fausta, quæ no-
bis felicia, & quæ hostibus adversa vel
tristia essent, facere. Omnium primò
obsidionem, quæ videbatur imminere,
dissolvit. Subditos nostros, sub co-
ronâ

ronâ venditos, dimissis qui conquire-
rent, è servitute in libertatem vindi-
cavit. Omnibus pilea data. Poten-
tissimum deinde inimicum, *Adraxe-*
tum, Sophenorum Regem, prælio de-
vicit acerrimo. Victoria mentem per-
stringebat illustrissima. Sed cum jam
propè esset, ut conspicuâ rediret lau-
ru, alia tempestas ingruit. Syrorum
acies *Adado* Rege excita sedibus suis,
terrore & armis totum miscuit cam-
pum. Iterum videbamur perijisse. Al-
terum patriæ videbamus excidium;
videbamus à veterrimis hisce hostibus
excindi posse: Sed repente tui Ducis
virtus emicuit. Ille nihil, quæ strenui
Ducis sunt, omisit, quò obviam eundo
hosti, instruendo aciem, admonendo
milites, strenuam navaret operam. Vi-
sa sunt Deorum auxilia accedere. Ille
Syros, infestâ nobis gentem, adeò con-
tudit, adeò prælio afflixit; ut non mo-
dò non nobis, (absit coelitus invidia!)
sed ne posterorû quidem serieri timen-
da sit. Captum Regem cernimus, qui in
gratiam

gratiam captivi *Adrazeri* se bello im-
miscuit exitiali. Vectigal ex agro ho-
rum capis, optime *hospes!* quod nobis
non tantum fructu jucundum, sed ul-
tione. Ob hæc, quibus majora neq;
sperare, neq; optare à *Diis* immorta-
libus poteramus, gratias actum me *Pa-
ter* meus, tuus hospes & amicus, *Ibene*,
Æmathitarum Rex, ad te misit. Ro-
gat etiam, ut si tutiore loco *Rempubli-
cam* consistere volueris tam suam,
quam tuam, foedus, hospitijq; jura in-
ter nos, de novo rata habeantur. Jun-
cti sumus omnes in hæc mundanâ fra-
tione, ad præstandum mutuuum auxi-
lium. Nihil tam pium, tam homine
dignum, quam alterius infortunium
suum ducere. Variæ fortunæ vicissi-
tudines societate levantur hominum.
Æquiore hinc animo toleramus for-
tuita. Unitam virtutem validiorem
esse, & res, & exempla satis, superq;
probant. Hosti sanè terribior est.
Ut ut est, tibi arabitur ager *Æmathiæ*,
tibi urbs nostra, regio nostra frequen-
tabitur.

tabitur. Conditor, parens nobis es;
tuâ virtute sospites sumus. Reddidi-
sti liberos cœli haustus; Unicuiq; de
populo suos agros, necessitudines, la-
res. Patri verò purpuram; mihi, tan-
quam unico, cùm Dii sibi sociabunt
parentem, quem tamen diutius inter
vivos sinant, precor; opto, voveo, hæ-
redi regnum afferuisti, afferuisti. sce-
ptrum. Exige à nobis, quicquid voles;
beneficio tuo minus erit. Nulla co-
lonia tua erit, quæ nos obsequio erga
vos, fideq; superet. Annue modò,
foedusq; ictum in multos annos confir-
ma. Jube sperare incolumem tuo
foedere futuram Æmathiam; Huc e-
nim omnium voto profecti sumus. O-
mnis ætas, omnis ordo expetit hoc.
Annue tandem, *Heros*, inter cælestes
Æmathiæ tutelæ numerandus. Deûm
virtute, tuâq; ut hodiè regnemus, ef-
fectum est. Salve, & sacra adyta vi-
ctoriis tuis comple, quæ olim augebis;
& sive hisce devictorum Regum, spo-
lijis ad tholos nostros affixis per Ducem
tuum,

tuam, tuam virtutem Numinibus Æ-
mathitarum consecras; sive tantum
victoriæ momentum, sacro tibi Nu-
mini transmissum cupis; scias nihil
obstare, quò minus aras tibi statuamus,
diemq; & Flaminem, nisi quod te inter
mortales agere, quàm diutissimè exo-
ptamus. Gratulamur etiam, quò di-
ta res per hos annos in Judæâ, in Pala-
stinorum regione, Mōabitarum, Syro-
rumq; territorio, ditionibusq; gessisti,
ut Judæam non Jordane amne tenus,
sed quâ se Euphrates dispergit, quâ
Nilus fertiles campos irrigat, quâ O-
ceanus se cano infert tumultu fluctuū,
armis domitam, armis paratam te-
neas; Syris, nisi quatenus dirus carcer
cingit, nihil salvi reliqueris. Idcirco
D. O. M. Præfidi Hierosolymitanæ
arcis, non grates tantum ob hoc agere
jussi sumus; sed munera etiam aurea,
argentea, ærea, unâ cum illis, quæ ti-
bi parens dedicavit, artificum operâ
maximè conspicua, maximè insignia
victoriæ ergò ferre. Id ut permittas,

quæsumus; utq; si tibi ita videtur, quæ
nobis foedus inter nos contractum,
hospitijq; summa solemnitas tribuit,
persuasit, confirmavit, ea rata, atq;
perpetua tua facias, *Imperator*, autho-
ritate.

DAVID Rex. J H.

Conditionem affers, *maxime Prin-*
eeps, non accipi modò, sed anxie
quæri dignissimam. Nam quis *Theo-*
ni, quis *Æmæthiarum* amicitiam, fœ-
derisq; necessitudinem non optet?
Nec tu minora, fortissime *juvenis*,
tuâ fortunâ, nec *Æmæthia* tanto sub
Principe majora viribusq; potentiora,
quàm quæ postulas, sperare potuistis.
Sed scis, positas semel leges constantè
servari, nec ullam earum immutari,
boni Principis esse. Nam, quæ in suo
statu, eademq; manent, etsi deteriora
sunt, tamen utiliora sunt Reipublicæ
his, quæ in novationem vel meliora in-
ducuntur. Cum Senatu regni prius
consulendum. Si illis videtur, omnia
fausto

fausto succedent eventu. Vis, consilij
expers, mole suâ ruit. Adjuncta hæc
prudentiæ, usui est; Sine eâ, abit magis
in noxam. Si eorum consilio agitur,
vires etiam conferunt; Spreti vel præ-
teriti, in necessitate desituunt egen-
tem. Liberæ hominum mentes sunt,
nec ullis legibus cogi possunt velle,
quod nolint. Maximè, quorum au-
thoritas regioni gubernandæ proposi-
ta, tam captivitatem non fert. Ab his
habeo sceptrum; ab his liberi mei ex-
pectant. Liberum ipsis in quem ve-
lint meorum suæ fortunam Judææ
transferre. Hæc non ita accipias, (sva-
vissime *hostes*, tanquàm quæ tu vis, o-
mnia, & præsertim hoc ipsum non ve-
lim. Sed mirari te nolo, si Senatui
suum relinqvo munus. Quicquid
possum, ego polliceor; nec dubito,
quin idem illi velint.

JORA.

JORAMUS , Æmathiæ
Princeps.

JOACHIMUS STEPHANI Gu-
strovio Megapolitanus.

Et ipse hoc volo, *maxime Regum,*
ut Senatū hâc de re consulas. Quid
enim expediret foedus, si coactum, si
in sciiis contractum Statibus? Ipsa in
necessitate cūm confligendum esset,
cūm asperi fortunæ insultus hinc &
indè increbescerent, privaremur ne-
cessarijs suppetiarum copiis. Regem,
si de unius sententiâ omnia gerat, su-
perbum hunc judico magis, quàm sa-
pientem. Pauca aliqva unus videt, plu-
ra plures. Ævum omne vide; raro
eminentes Viros non magnis adjuto-
ribus ad gubernandam fortunam suâ
ufos reperies. Præcipuum Principis
opus est, amicos parare. Non exerci-
tus, neq; thesauri præsidia regni sunt,
verùm amici. Itaq; neutiqvàm tibi vi-
tio vertere possum Senatus vota audi-
te. Firma tamen spes me alit, Proceres

16^{em}

idem acturos, quod Principem agere vident. Itaq; etiam vos obtestor, *Proceres*, ut bono cum nuncio ad parentem redeam. Opes nostras, fortunam, amicitiam foedere hoc offerimus, eâ spe nixi, nobis itidem auxilium, amicitiam, & foedera vestra prompta & parata fore. Fata obtestor, nulla vis ab hoc sacramento nos absolvet. Si fata sinent, ut felici foedere jungamur; tum plenum beneficium hiisce debebimus; Sin malignior sortis aspectus sententiam everterit nostram, nos tamen incorrupti persistemus, & saltim animorum inter nos erit commercium. Agite modo, & redeunti felicem date responsi exitum.

Hæc loqvutus surgit, cultu officioso Regem prosequutus; & à Davide ad januam deductus abducitur à Purpuratis: accedunt Consilarii aulici.

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORF.

Videtur, *Purpurati*, in quo rerum articulo

ticulo Judæa sit; aut priora fœdera ab-
jicienda, aut renovanda sunt. Anxiè
pristinam conjunctionem amicitiae Jo-
ramus urget. Submissas agit gratias
pro transmissio auxilio. Juvimus an-
teà, & quidem rectè. Amicitiam ob-
latam recusare stulti, ne dicam insani
est. Sed à religione nostrâ discrepat.
Vereor, ne forsitan milites nostri quic-
quam contrahant ex ejus consuetudi-
ne, moribus, religione. Jam quid
authores mihi sitis, rogo. Consulite
mihi & vobis; nec vobis tantùm, sed
toti regioni. Ultimo loco in exper-
tæ prudentiæ reverentiam *Josaphatum*
dicere jubeo. Ille ex discrepantium
sententiis utiliore & meliorem eligi-
to. Cui quamvis solus rerum arbiter
sim, jure ac nomine regio, si commo-
da videbitur decisio, assentiar. Me-
liori enim consilio insistam. Et si fie-
ri poterit, ex omnium sententiis, ut a-
pis ex floribus, quæ mihi & cōmoda, &
utilia videntur, ambrosiam compara-
bo suavissimam. Communis quippè
custodia

custodia Principatus, neminem unum
magnificare.

ÆLIUS, Consiliarius.

FRIDERICUS Rorsey / Gustavo-
vio-Megapolitanus.

Sapientissimus non potest in ha-
bitu suæ mentis stare, *Imperator*, nisi
amicos aliquos similes sui admiserit,
cum quibus virtutes suas communicet.
Homini amico, qui est amicus, ita uti
nomen possidet, nisi, *Deum*, ei nihil
præstare puto. Nihil in rebus huma-
nis natura excogitavit præstantius ami-
citiâ; nullum concordia contra fortu-
nam majus auxilium. Nihil jucundius
quàm habere, in quo calamitas ac-
quiescat. Similes autem sui admit-
tere debet. Magna vis ad conjungen-
das amicitias, studiorum ac naturæ si-
militudo. Ad connectendas has vel
tenacissimum vinculum similitudo
morum. Dispari mores disparia se-
quuntur studia; undè diversa mens,
diversa societas foederum quandoq;

F 2

jura

jura tollit; quæ maxima sanè sunt ad
potentiam augendam. Itaq; cum res
ita fert, *Imperator*. socios legi svadeam,
qui non mediocri valeant potentia, &
in proximo habitent. Utiles hi, & vi-
ribus, & loci opportunitate. Si enim
sævus ingruet fortunæ furor, si Duel-
lona cruentam quasabit scuticam,
continuo ex proximo adjuutores ad-
sunt, adsunt copiæ. Remoueres
priusquam rumorem audiunt, prius-
quam nuncium accipiunt, jam debel-
latum esse res ipsa sæpissimè testatur.
Dum enim copias conscribunt, dum
arma expediunt, dum viam emetiun-
tur, ut succurrant; interim hostis acri
furore in amicum, in confœderatum
invehitur, ut dejectum, ut captivum
prius audiant, quam videant. Sed nec
imbellium societatem ambiri svadeo.
Quærent illi, cum quæ cadant gente;
in caducum inclinant parietem. Suam
quisq; fortunam in cõsilio habeat, cum
de alienâ deliberat. Nisi tamen quis-
piam talis sit, cujus ruina te quoq; tra-
ctura

ctura sit; tùm sanè aut junge te, aut ju-
va. Magnus nodus, cùm dissentiunt
inter se vicini duo potentes, qui nec
vincere, nec vinci sine periculo tuo
possunt. Neutrales isti & in seipos
nihil statuere possunt atrocius, & vici-
nos non aliâ ratione alliciunt ad inva-
dendum. Ii ipsi, qui societatem alte-
rius palàm inducunt, ad alterum per
occulta & fida magis consilia incli-
nant, in utriusq; partis enses, in u-
triusq; tela incurrisse videntur. Non
enim effugient, quin alterum aut so-
cium habeant, aut hostem. Nam
quòd tanquam mediam & tutissimam
consilij viam, ut quiescant, abstineant,
que armis, eligunt, ea verò non media,
sed nulla est. Nusquam inveniunt
gratiam stabilem, velut qui eventum
expectant, ut fortunæ applicent consi-
lia sua. Indè præda Victoris sunt; ju-
sta Nemesis eos assequitur, quos igna-
via, aut prava calliditas, ut alienis labo-
ribus tuti essent, armis abstinuit. Et
res ipsa testatur, acerbissimas hosce pæ-

nas soluisse, Ergò ubi vel de religione
defendendâ, vel conjungendis contra
communem hostem viribus concurrat
consultatio, impigrè tentanda tunc a-
lea, & alterutri se adjungendum. Utri
verò? Si pares potentiâ, meliori. Fa-
tis accede, Diisq; , & cole felices. Si
dispares, potiori; nisi alia oportunitas
aut utilitas vincat. Nam eas maca-
stor hîc spectro. Alta & animosa quid
cogitas? Tuta potiùs; & animum jun-
gentis probes, consilium auspicijs se-
quere. Periculosum est, impotenti
potentem jungi; quia nempè facilè oc-
casionè & prætextu foederis impotens
potentiâ nimis potente penitus oppri-
mi. Sed si ritibus à tuis sacris differt, si a-
lienum numè colit, quem te geres? Sa-
nè sua cuiq; defensio à naturâ permit-
titur. Cunctatio in salute conservandâ
in malis non cunctantib9 est intempe-
stiva. Audendum, atq; agendum, non
consultandum in extremis malis. In
rebus angustiis patria vel opem bono-
rum; vel societatem requirit. Non
interest

interest, quâ quis ratione se defendat
per se, vel per alium. Ignoscendum
ei, qui sanguinem suum qualitercunq;
redimere satagit. Alieno labore, alie-
no sudore, aliquid acquirere, aliquid
depellere, & res magni gaudij, magniq;
consilij est. Ipse summus rerum arbi-
ter, qui universa, quæ sunt, verbo ju-
bet, ratione dispensat, virtute con-
summat, in ulciscendis majorum no-
strorum peccatis gentium ministerio
usus est. Quoties enim illi tergiver-
santes summa & sacra DEI jussa sequi,
alienorum numinum cultus sequeban-
tur, toties peregrinorum telis expositi
furias suo satiaverunt sanguine. Po-
tentissimus Regulorum Mesopotamiæ
Cusarthes nonne per integrum octen-
nium nostris inhæsit terris? Ille ferreo
jugo majores nostros domuit, censum
imperavit, colonos abegit, & omnia
hostilia ausus, sanguine nostro pavit
viscera. Hujus furores insequutus
Egton, Moäbitarum Imperator, octo-
decim annis suâ tyrannide Israëlitis

præfuit: donec potentissimi Herois
manu concisus, intra alvi viscera cruē-
tum retinuit gladium. *Jabin* præter-
eo Cananæorum Regulum, exercitu
instructum fortissimo, adjectis non-
gentis quadrigis ad usum præliorum
reservatis. *Quatuor duces*, quatuor
exercitus *Midianitarum* quanta damna,
quanta dedecora nostræ impresserunt
genti? depopulando, nec armenta,
nec greges, frumentaq; relinqvebant
intacta. Omnia hostili exposita erant
impetui, erant furori. *Ammonitas*,
acerrimosq; omnium Judæorum ho-
stes *Palestinos* silentio involvam. O-
mnes autem missos Sacra Veritas dicit
ob cruenta populi scelera. *Deus* enim
malis ut carnificibus utitur, ut malos
per malos castiget, & ad meliorem re-
ducat mentem. An autem tibi asper-
nanti has suppetias, hæc auxilia, & in
promptu, paratoq; copias infundenda
in gremium est divinæ benevolentiae
gratia? Seqvendi sunt nobis parentes,
qui feliciter seqvuti sunt suos. Sic *A-*
brabamo

brabamo, conditori gentis nostræ, con-
foederatos fuisse legimus *Anerum*, *Esc-*
lona, & *Mambren*. Ab ipsius cultu
plurimum distabant. Non tamen au-
xilia horum aspernatus est, fratre ab Re-
gibus orientalium abducto. Cum *I-*
saaco Abimeleus Palæstinus foedus con-
trahit. Sic *Sichemi* Rex cum *Jacobo*
voluit esse foederatus. Decet autem
historias intueri, & ex his præstantissi-
mum agendi commodum sibi parare.
Nullum adeo virtutis sterile seculum,
quod non & bona produxerit exem-
pla. Exempla vetera plurimum so-
lent & authoritatis habere ad proban-
dum, & jucunditatis ad audiendum.
Ii autem maximè rerum miraculis fi-
dem non habent, quibus non conti-
git quicquam intueri, quod esse: com-
muni hominum opinione majus. So-
la enim virtutum incorruptus testis
vetustas. Exasperat homines impe-
rata correctio, blandissimè jubetur
exemplo. Nihil enim est, quod non
exacta vetustas ediderit, longiq; avi

commiserit labor. Nescire autem,
quid antequam natus sis, acciderit, id
est semper esse puerum. Ex his co-
gnoscimus, quid majores nostri ege-
rint, quæ fœdera habuerint. Fœde-
ra autem ea, eò æquiore animo sunt fe-
renda, quò majore necessitate urgente
contrahuntur. Necessitas legi subje-
cta non est. Durissimum hæc telum.
Optimum est pati, quod emendare non
possis, & DEUM, quo authore cuncta
sunt, sine murmuratione comitari.
Gubernator in tempestate dignosci-
tur, in acie miles probatur. Cupias,
quodcumq; necesse est, si aliter res, si
locus, si fortuna non sinit.

ELIESER, Consiliarius.

DIETERICUS KOCH, Gustr.
Megapolit.

Omnia posthabenda, dum occasio
in manibus est. Qui deserit occasio-
nem, deseritur ab occasione. Ille au-
tem occasione destituitur, qui eam
præterlabi sinit, nec, cum hostem pro-
pullare

pulsare potest, propulsare audet. Propulsandus autem est quovis modo adhibito. Sive virtute, sive insidiis. Hostis est, In quem ea usurpamus. Perdere hunc mos & fas est: & quid refert, quo modo? Dolus, an Virtus, quis requirat in hoste? Quidlibet oportet conantem hostem frangere, occidere adversarium. Venator feras quasdam vitruccidat, quasdam occultis laqueis decipit. Belli furta pulcherrimam laudem habent, per quæ hostes maximè decipiuntur, amici verò juvantur plurimum. Facinorum militarium ea sunt minoris laudis & momenti, quæ pro palàm & per vim patrantur, his, quæ ex occasione & per dolum. Sanè cum iustum bellum suscipitur, ut apertè pugnet quis, aut ex insidiis, nihil ad iustitiam interest. Foederatum injustè fallere, impium. At hostes, non solum iustum, sed etiam sive, sed fructuosum. Quod si his uti licet, uti certè licet, Infidelium quoque auxilium implorare concessum est; At si ab talibus ab-

horres, fidemq; etiam hosti servare vis,
regium ducens, non fraude, nec occultis
machinis, sed palàm, & armatum.
hostes tuos ulcisci, eqvidem & hos ad-
ducere potes. Ipsorum enim sangvi-
ne litabitur. Strenui pugnabunt, &
tanquam suam defendent salutem.
Non tam bellica vis in manibus, in ro-
bore, quam in arte, solertiâq; proficit,
tam ubi cavendus, quam opprimendus
hostis. Talionis etiam lex hoc requi-
rit. Nos possumus succurrere infideli-
bus; ergo & illi nobis. Quippè gens
gentem præcedit in bello, & plaga cœ-
li non tantum ad robur corporum, sed
etiam animorum facit. Nullus autem
pudor est, ad meliora transire. Nulla
est negligentiae venia, ubi de salute cer-
tatur. In rebus asperis & dubiis for-
tissima quæq; consilia tutissima. Tar-
dum est differre, quod res exigit. Ex-
trema moras recusant. Salus populi
suprema lex. Adde, quod nasci so-
leant existã cum alienigenis, cum In-
fidelibus confœderatione diffensiones
infer

inter ipsos Infideles. Sic inter se mu-
tuo conficientur. Luctuosissimo fide-
re percurrent domestica arma Infide-
lem regionem, & inter se ipsos aude-
bunt signa tollere. Sic absq; ferro &
sanguine nostrorum morbi savities
poni poterit. Diurnâ patientiâ hoc
egimus, hoc effecimus, ne ipsi inter se
concurrerent. Atqvi si unquam effe-
rendi imperij, usurpandarum virium
tempus optastis; en, hoc tempus adest,
& virtute vestrà, & DEUM benignitate
concessum. Tenrâsti, ô Rex! hanc rem,
mittendo *Ithenoni* suppetias; effecisti,
ut infestâ Syrorum copiâ, horribiles
& formidandâ *Adrazeri* turmâ terga
verterent, ut inter se ipsi concurrerent.
Nec ipsi impetum hunc pertulerunt;
Bellum *Ithenonû* operâ cum *Syrû* ges-
simus. Confoederati prius fuere;
nunc armis inter se discrepant, nunc
præliantur. Si foedera non interces-
sissent nobiscum, conjunctis viribus in
nos ferrentur. At his effectum, ne no-
stro sanguine eorum expiarentur fu-

riae, ne suas iras nostro satiarent cruce-
re. Ita & majestas, & virtus fortunæ
huic rei obsecundare videtur. Cete-
rùm pacem hanc foedere confirman-
dam auguror & arbitror; si me, si *Æ-*
lium audis, ô *Rex!* Si tempore uti vo-
les, ictum erit foedus & renovatum.
Ex hâc laureâ duos potentissimos Re-
ges captivos habes; Syriæ utriq; im-
peras tributum, censum agis, & sup-
plices habes ferocissimas gentes. Eò
invidus eris, quod in secundis rebus
sapere & consulere memineris. Et
herculè mirandum erit, si feceris aliter.
Ex insolentiâ quibus bona fortuna est,
impotentis lætitiæ insaniunt. Tibi u-
sitata, ac propè jam obsoleta ex victo-
rijs gaudia sunt. rumpe ergò moras,
maneat foedus, ô *Rex!* antot annorum
pacem cum *Æmatibitù* hodiernus dif-
feret dies? Si hanc spernes pacem, i-
terùm in communionem gentis redi-
bunt, & armato exercitu obsidebunt
portas nostras, tecta nostra. Æstima-
bunt deindè capita nostra, perjurorum
numero

numero habebimur, qui priores in fœderis verba peccaverimus. Sed antequam hoc fiat, sacra habe, fœdus feri, leges renova. Tutis hâc accessione amicorum tutum erit iter, etiam per confertos hostes.

OSEAS, Confiliarius.

JOACHIMUS Bernicæ / Stendaliensis Marchiacus.

Adeone perditæ res Israëliitarum, ut de aliis jam cogitemus suppetijs? Res jam ad restim rediit? Jacet majestas tot annis illibata, tot contra insultus hostium pura reservata! A quibus opprimitur? A nostris. A quibus concalcatur? à nostris. Miseret me Republicæ in tantam calamitatem delapsæ. Ita alia ex aliis mala pullulant. Nunquam læta eodem gradu stat fortuna; terga vertit, & retrò labitur! Annosa quercus etiam levi alicujus venti murmure dejicitur; nec alia tempestas Imperia delibat. Videmus jam in hunc statum devenire Rempubli-
cam,

eam, ut aut foedera neganda, aut fir-
manda sint. Posteriori opinioni ad-
haerentes habeo, at magno cum malo,
cum magno dedecore. Timore enim
contracta foedera maximum inferunt
damnum. Cauto autem animo pon-
derandum, acutâ mente videndum, ne
per foedera fiamus participes alieno-
rum peccatorum. Scelera enim aliena
alienas poenas expectant. Ultor est
Deus scelerum. Hinc poenarum aestu
flagrat in illos, qui accessione partium
sceleribus se jungunt. Infideles autem
manifesto his à nostrâ separari Repu-
blicâ, & testes ipsi & ceteri estis. Sed
specioso praetextu res, per se mala, fu-
caridebet. Sic semina discordiarum
inter infideles, inter aversos à nostrâ
religione spargentur, quibus se mutuò
enecent. Non finit Deus rem potea-
tiæ suæ virtutem hominum, & maxi-
mè hostium videri. At forsitan hoc
pacto firmiorem te contra ceteros pu-
tas? Infirma potentia, quæ jure ima-
ginario constat, quæ ex alijs dependet,
&

& quidem ferocissimis, omniaq; libidine agentibus. Peregrini favor populi vanus, quandoq; magnitudine sua, ubi ipsis vires suæ placent, auctori nocent maximè. Rarò dissensionis ille finis perpenditur. Ex accidente fit, quod interdum inter se digladiantur. Alius modus, alia causa excogitatur. Erivola hæc & pestilens auctori. Improbi hoc pacto artifices opus querunt, qui & semper ægri, aliquid esse in Republicâ volunt, ut sit, ad cuius curationem à te, *optime Regum*, adhibeantur. Utrum enim defenditis, an impugnatu populum, Regemq; ? Quanto tamen si quicquam in vobis non dico, civilis, sed humani esset, favere potius, regnoque benè præsse deberetis ? Ea enim cum præcipuè Proceribus esse debet, id studium. Itaq; juvandi à nobis distantes à nostrâ religione si communis hostis ingruit ? Benè se habet; & illi nobis vicissim copiis suis succurrent, cum necessitas armorum postulabit. Quis hostes juvet, quos in perniciem suam novit

novit esse intentos? Non illi nobis fi-
dunt, nec nos satis illis. Utrinq; odia
mutua sunt, mutua iræ. Multa ut sci-
tis, cum Æmathitarum Regulis, ma-
joribus discrimina fuere, fœdera indè
& imago hospitij, verius bello lassatis,
quàm odia ponentibus. Nunc quid
sentiam, auxilium, an insidias adve-
nisse adhuc incertum est. Nonne, si
ad ingenium suum redibunt Æma-
thitæ, periculum nobis erit? nonne
hoc pacto arma contra nos ipsos excie-
mus? nonne in viscera ferrum? in Pe-
nates, in lares ignem accendemus, di-
rigemus? Dij meliora velint, tantamq;
abesse jubeant pestem, tantas flammæ,
tantum incendium! Hosti tamen lici-
tum insidias locare? Nec hoc ego ne-
go, si licitis fiat modis. Eam Vir san-
ctus & sapiens scit veram esse victoriam,
quæ salvâ fide, & integrâ dignitate pa-
ratur. Salvam in his volo fidem. Fal-
lere hanc exitiosum & impium. Has
autem ita hostibus nostris frustrere debe-
mus insidias, ne quid contra DEUM mo-
liamur.

liamur. Potest infidiis locus esse, dum
ne quid scelerati fiat. Ceterum ubi-
cunq; DEI majestas violatur, ubi con-
scientiæ parum bene consulitur; nemo
tàm simplex est, tàm stolidus, qui non
ab ejusmodi versutiâ abhorreat. Meo
sanè animo censeo, neq; splendidam,
neq; firmam ullam victoriam, nisi quis
palàm & ex conducto depugnans, a-
nimos quoq; dejicit adversariorum.
Qui dolo succumbunt, facilè iterum
insurgunt: non virtute, sed occasione,
& arte Ducis victos. se rati. Durum te-
lum Necessitas? Profectò durissimum,
præsertim si nullâ aliâ vi exire possu-
mus. Ferreus & rigidus essem, si de-
merso, & meum auxilium poscenti o-
pem negarem. Sed cum eo statu sit
Respublica florentissimo Imperatori,
ut talia opus non sint foedera, meritò
ea rejicio. Armorum exercitatio, ju-
ventutis elegantissima virtus, formido-
ac terror Judæi nominis satis argu-
mento sunt, mentionem horum sup-
primendam esse. Victoriis illustres
sumus;

sumus; alia post aliam natio devicta ju-
gum agnoscit nostrum. Quocunq;
nos vertimus, Diis benè juvantibus
procedunt. Omnia pro nutu fata &
Coelites gubernant, augent, amplifi-
cant. Cur aliena nobis injungimus
damna? Cur exteris tangimur malis?
Satis damnorum interdum dedimus:
absit, ut ad levitatem peregrinorum si-
gna moveamus; ut aliorum libidini
succurramus. Ferant, quod suis me-
ruere factis. Judæi ab his liberi sint,
ab his immunes. Quid illis nos tactio
est? quid sollicitatio? tanta forsitan
fortuna nostra ipsis videtur, ut par vi-
deatur Syrorum? Forsitan & in ani-
mum inducere, dolis nos alienis impli-
care bellis, & jam debilitatos, viribusq;
accisis aggredi, quos sine hoc astu ne-
quidem tentare auderent. Scio qui-
dem, nec mens inscia hujusce rei est,
DEUM quandoq; ulturum parentum
nostrorum vitia, ministerio exterorum,
ministerio gentium usum; non tamen
eò inducar, ut ex hoc argumentum mi-
hi

hi desumam, licitum exterarum gen-
tium militiâ suos hostes devincere. Le-
ve hoc, & perquam leve. Summus e-
nim Cœli Monarcha non jure fœderis,
sed absolutæ potestatis utitur tali flagel-
lo. Impar divinæ nostræ potestas.
Immensa, universalis, & plena ju-
stitiæ DEI potestas; Tenuis nostræ,
& innumeris scætet sordibus. Quid
illi potest esse difficile, qui pro im-
mensâ rerum possibilitate omnium,
vocatur omnipotens? Ipse facere po-
test, quod hominis ratio comprehen-
dere non potest. DEI consilium oc-
cultum esse potest, iniquum esse non
potest. Usus est ille Pharaonis operâ
ad plectendum, usus ceterorum Palæ-
stinorum manu ad inflectendum: ce-
terum nobis eorum sodalitas, eorum
commercium plane fugiendum. De-
fensio quidem licita est, si honesta sit;
At infidelium ambire opes, ambire a-
micitiam, an honestum sit, maximè
dubito; imò plane nego. Defensio si
extra legitimos terminos transilit, in-
vasio

vasio est. Maneas in eâ tantum, nec
hoc prætextu pedem, manumq; pro-
moveas, & aliena apprehendas. Quies
hoc modò tutior; nec de obtinendo
laborandum, sed tenendo. Testudo,
ubi collecta in suum tegmen est, tuta
ad omnes est ictus; ubi exierit partes a-
liquas, quodcumq; nudavit, obnoxium
atq; infirmum habet. Sic tu, *ô Rex*,
apud te tutior es. Si peregrinis ceu
sociis uteris, vitium contrahas gravissi-
mum. Aviditate plura complectendi
hic exceditur. Nuda omnia, quæ ex-
tra sunt, & exposita ad omnes ictus.
Exempla non moror. Non quid fece-
rint, sed an rectè fecerint, dispiciendû.
Multitudo delinquentium, non parit
patrocinium sceleri. Nec exemplis,
sed legibus dijudicandum. Sanxit au-
tem sacra DEI virtus, quem unicum,
ceu verum, ceu omnipotentem colimus,
ne unquam cum terræ habitato-
ribus jungamus amicitias, ne foedera
cum ipsis ineamus. Transgressi pa-
tres nostri aliquoties, poenas dedere
me.

meritas: Facti sunt Palæstini ipsis fo-
vea, in quam caderent. Laqueo hoc
obstrinxere gulas, animas perdidere,
refragando privati sunt usurâ suæ ter-
ræ. Tantæ hæ clades exortæ sunt,
quòd cœlo emissa vox spreta fuerit,
quòd leges contemptæ. Igitur victi,
captiq; ac redempti tantum poenarum
fatis, hominibusq; dedimus, ut aliis do-
cumento simus. Adversæ res admo-
nuerunt religionum. Confugerunt
patres nostri ad DEUM, ad sanctissimam
Numinis aram; felici successu omnia
evenerunt, hostesq; cæsi. Illicitum e-
rat illis cibum cum Ægyptijs sumere;
nobis laudi erit aliarum gentium sacris
initiari foederibusq; jungi? Nonne pu-
tatis nos eorum vitijs corruptum iri?
Ex contagione cœli, animi habitus in-
terdum vitiatur: multo magis vitiabi-
tur contactu morum, contactu vitæ,
& commerciorum. At amoris & vo-
luntatis communicatio esse debet inter
eos, quibus mutua societas inicitur? Qui
verò amor esse potest, inter diversæ re-
ligio;

ligionis inter fidelium, & infidelium
cohortes? Fucus constant hæcce foede-
ra. Majores nostri, convenæ, pasto-
resq; omnes incolas, omnes habitato-
res hujus regionis, DEI jussu, ferro ex-
tirparunt, occiderunt, deleverunt, ut
ne nomen quidem supersit; nos dede-
cori ipsis erimus? cum exilibus, cum
condemnatis foedera feriemus? socie-
tatem, unam civitatem habebimus?
Quadringentesimus, quadragesimus
quintus, vel circiter annus agitur. In-
ter tot veterrimos populos, inter tot
ferocissimas nationes bella gerimus,
cum interea, ne singulas loquar urbes,
non conjunctum Palaëstinis Syri tot,
tàm valida oppida, non universa Idu-
mæa, non Ammonitarum regio, bello
nobis par est. Cur jam alia respicimus
auxilia, alias foederis leges? Ne te pu-
tes posse deficere, si te DEUS fuerit di-
gnatus custodire. Qui hunc pro se
contra hostes stantem habet, talem a-
nimum concipere debet, ac si humanis
etiam opibus sit longè superior. Per-
versa

versa sunt omnia, quæ à DEO non sunt.
Quod, cū ita sit, quæ, malū ratio est, ex-
pertis alia experiri, cū jam ut victos ve-
stra alijs auxilia jūgi veli? *Numinū* certè
sūmi reverentia hoc agere nō patiatur!
Hīc ejus cultus est, qvī patribus nostris
tantæ felicitatis cumulum exhibuit, ut
plura desiderari non possiat. Si ejus
monita spernimus, certè & ipse salu-
tarem nobis subtrahet manum; quod
omnibus piæ & sanæ mentis abomi-
nandum esse, maximè convenit.

ASRAËLAS, Consiliarius.

JOACHIMUS BULTENIUS Rubnizâ-Me-
gapolitanus.

Quousq; tandem ignorabimus vi-
res nostras, quas natura ne belluas qui-
dē ignorare voluit, *Imperator*, & *Purpu-
rati*? Numeremus saltim, quot ipsi simus,
quot adversarios habeamus. Si singuli
singulos aggressuri essemus; tamen a-
cri⁹ crederē nos pro libertate, qvā illos,
pro dominatione suā certaturos. Quot
enim clientes peregrini, *ō Rex* circa te
unum fuere patronum; tot adversus

G

te

te unum hostes essent. Abstine foederibus, *ô Rex!* pacem aliàs sat firmam habebis. Videbunt paratos, nos ad rem, curam hanc ipsi remittent. Audendum est aliquid universis, ne singuli nobis ipsis hisce societatibus bellum paremus. Quousq; te circumspiciamus? Tu quidem nulli nostrum dederis. Ne fortuna tua desit, vide. Tuus exercitus, cum Syri confederatis imminerent, nullus ferme fuit: & vidisti ferme in vincula universos milites duci, nã virtus & fortuna aliter voluisset. Hæc tēpestas à confederatis excita est. Parata ne semper copias habebimus ad ipsorum nutum? nostrumne sanguinem aliorum gratiã fundemus? Quid sperabimus, si plus in nos audeant inimici? Benè facis, quòd abomineris. Di prohibebunt hoc. Sed nunquam idcirco Coelites de coelo descendent. Mentem nobis dedere; hæc duce consulendum, hæc aurigã ad consilia descendendum, ut à barbaris hostibus, à superbis defendamur socijs. Tam parvus

vus animus nobis sit, ut aliorum armis
nostra tuenda reamur? Cur adversus
externos milites, ceterasq; savissimas
gentes tantum animorum gerimus, ut
imperare illis æquum censeamus?
Quia consuevimus cum ijs pro impe-
rio certare; adversus socios tentare,
magis, quàm tueri libertatem. Tamen
qvalescunq; duces habuimus, qvales-
cunq; ipsi fuimus, omnia adhuc quan-
tuncunq; petijmus, obtinuimus seu vi,
seu fortunâ nostrâ. Undè tempus est,
etiam majora conari. Experiamur
modò & nostram felicitatem, & te, ut
spero, feliciter expertum. Solo æquan-
dæ sunt fœderum imagines, & societa-
tis jura, ut caput attollere audeamus.
Forsitàn ex lege æquâ fœderum expe-
ctas à socijs consilia, cum alius te ob-
ruit armorum horror. Illi ipsi, ubi
cum hoste convenit, & partæ pacis in-
ducia fiunt, præteritos se rati, acerbio-
ri, quàm par est, irâ efferantur. Infidi
exteri, & majori ex diverso mercede,
jus, fasq; exuunt. Venales ipsis ma-

nus; Ibi fas; ubi merces maxima. A-
mant non juberi, non regi, cunctaq;
exlibidine agere; & sæpè illud agunt,
propinquo summæ rei discrimine.
Quam mentem geres, quem animum,
cùm tumultuari illos videbis, cùm sedi-
tiosè agere? Sine pudore flagitij, sine
cura ducum tua latera nudabunt, abi-
bunt, fugient. Quid miraris? non fi-
de, non affectu solidantur; non serio
alienæ dominationi sanguinem com-
modant. Plusibi contra hostes mina-
rum, quàm periculi. Incolis graves
sunt; solent omnia, tanquam externa,
aut urbes hostium urere, vastare, rape-
re; Populatores terræ, quàm à popula-
tionibus vindicare debebant. Cete-
rùm perfidiam nulla beneficia vincunt.
Hæc pacati adhuc agunt. At ubi per
justissimam rationem discessum à fœ-
dere, continuè gravissimum videas
bellorum incendium. Ut enim A-
damas, si frangi contingit malleis, in
minutissimas disilit crustas, adeò ut
vix oculis cerni queant: ita arctissima
necessi-

necessitudo, si quando contingit diri-
mi, in summam vertitur simultatem.
Ad arma decurrunt, & quæ pro defen-
sione antea gesserunt, in amicos ver-
tunt, ac si ipsis assentiendum, ac si ipsi
domini essent. Ordinarie magistra-
tui suas ditiones, suos subditos auferre
volunt. Omnia ex libidine agunt, non
templa, non sacra immunia ab horum
furore sunt, aut manent. Latrocinii
dant operam, terra tremit confertissi-
mis hostium phalangibus, equorum
hinnitus undiq; audiuntur, segetes in
flore demetuntur, ipsi indè agri fune-
ribus, ceu feminibus justis oppleti sine
cultu jacent deserti. Non curant cœ-
li rores, non salutarem Matutzæ aquam,
argenteosq; latices. In lacum aquæ
cessit humanus sanguis; cruore nostro
pingvescunt novalia, tabo nostro ube-
riora redduntur. In gratis convalli-
bus in montosis locis, in campis, ubi
grata volucrum harmonia auditur,
ubi concentu suavissimo ædon reso-
nat, dirus tubarum clangor reböat.

Classicum undiq; frendet, & ferali
horrore animos omnium infringit.
Cadavera semiusta tempe celebrant,
exornant, illustrant. Coloni agris suis
cedunt, in tutum se conferunt, antra,
tesqva, & desolata occupant loca, evi-
taturi hostium, (sociorum fermè no-
men addidissent) tyrannidem. Alio-
rum bona diripiunt boni illi hospites,
villas incendunt, pecudes abigunt, hor-
rea evacuant; nec generosissimæ vini
speciei parcitur. Omnes diruuntur
palmites, omnes corrumpuntur ficus,
ac si non in homines tantùm savire,
sed etiam arboribus, & rebus innocuis
vim afferre deberent. Antiqua mu-
nimenta diruuntur, insignia regionum
ignibus populantur. Ipsa sacra tem-
plorum adyta, sanguine contaminata
horrorem injiciunt mentibus. Incen-
duntur tecta flammis, & ferro omnia
pervia. Ignium vi cœlum rubere, nu-
bes ardere, machina siderum calorem
haurire videtur. Qui restant ex diro
hoc naufragio, cruentam experiuntur
furorem,

furorem. Cani, quibus reverentiam
habere juventutis flos, erga quem mi-
seratione uti debebant, contemnuntur,
deturpantur. Lacrumæ & fletus
risum illis incutiunt; Neque nobilitas,
neque cuiusquam dignitas quicquam va-
let. Omnes huic furori exponuntur.
Bestiarum funguntur vice. Ante fa-
ciem, in conspectu mariti conjugalis
thori castitas à nefando resolvitur mo-
cho. Filiarum honor, & illibatus pu-
dor in parentum defloratur conspe-
ctu: & quod majus, quod horribilius,
cum odio & iracundiæ, furoribus; de-
menti ceteræ cupiditates jam cesserunt,
furiarum occupant officium, infando
trucidantes gladio. Sorores in fratrum
amplexu, heri cum servis, dominæ cum
ancillis ferro mactantur. Ipsi infantes
(ô mores! ô tempora!) nocte cæcâ in
matris gremio, in abdito uteri sinu la-
titantes, priusquam vitam suam auspi-
cantur, vitam deponere vulneribus ju-
bentur. Multi ferro hanc necessita-
tem exire volentes in sua adegerunt

mucronem viscera. Ipsa etiam funera,
ipsi manes jam supremæ demandati
matri, effodiuntur, prædarum cupidi-
ne, ac si in tumbâ conderemus aurum.
Artus, quibus tacitam natura reveren-
tiam indidit, soli exponunt, & libidine
bestiali exardentes sæviunt in mortuos.
Tempa diruuntur, tecta sacra fumant,
Sacerdotes trucidantur; & aliâ libidi-
ne conflagrantes terrorem & stuporẽ
mihi injiciunt, ne aures violem hone-
stas; tetram enumerando horum ce-
nebulonum tyrannidem. Hi vestri
socij sunt, vestri confœderati, qui plus,
quàm externis tumultibus per pacta
hæc eruuntur. Quidquid dixi minus
est; major & crudelior sævitia eorum.
Hæc plerumq; fortitudinis summa.
Nobilissimæ genti infamiæ, an perni-
cici plus creent, ipse, *ô Rex*, existima.
Componendis fluctibus unicum reme-
dium, ne ita externis credas auxilijs, ut
non plus tui roboris, tuarumq; propriè
virtutum, viriumq; in castris habeas.
Sapienti quidvis pati satius, quàm ut
ultra

ultrò invitentur, quibus patriam extor-
res ipsi ad prædam relinqvamus.

JOSAPHATUS, Cancellarius.

**BURCHARDUS KÜSTER Dannenber-
gâ Saxo.**

Ipsa, Imperator, fortunæ, negotio-
rumq; malignitas Reges ac Principes
Viros summis illecebris, præmiisq;
quandoq; invitat ad peccandum; ma-
ximè cum ea occurrunt, in quibus il-
lud, quod æquum est, stare videtur ab
eorum gloriâ aut securitate regnandi.
Tum quidem fidem fallere, tum simul-
tates exercere, tum dissentire à suis u-
tiq; verbis, egregiam in Regibus lau-
dem meretur. Egregium hoc putant,
& maximè honestum. Ac si Numina,
à quibus cura regendorum mortalium
ipsis demandata, à quibus regna acce-
pere, non sine subsidiario scelerum
agmine administrari posse voluerint.
Hinc innoxii, propinquisq; gentibus
semina dissidiorum spargunt, ut illis
bello occupatis sua possint curare, &

pace sequeſtrâ frui. Ex aliorum infeli-
citate ſuam putant pacem, ſuam quietem.
Nunc ſociorum Regum amicos, purpuratosq; immodicâ largitione ad ſecretorum proditionem ſollicitant. Spes futuri beneficijs præſentibus pignoratur. Formidoloſa in futuras tempeſtates remedia. Reges quæquàm culmine regni ſint præditi, vinculo tamen fidei tenentur adſtricti. Itaq; culpandi illi, qui foedera ex quavis cauſâ interveniente abrumpunt. Semel contractum firmum maneat. Prius tamen, quàm contrahatur, læpiùs deliberandum. Si tunc expedit, ferendum; atq; contrahendum. Et quidem rectè *Ælius* cum barbaris & Infidelibus amicitiam poſſe contrahi Abrahami, Iſaaci, Jacobi exemplis demonſtravit. Nec enim nefas eſt, homines, quævis diverſas religiones colant, inter ſe amicitiam gerere; quæ eſt ab ipſâ rerum naturâ univerſum genus humanum quodam modo conſociatum: ſed uſq; ad aram. Nullius enim

nim

nim societate ita implicari fas est, ut e-
jus causâ de via veræ virtutis sit decli-
nandum, aut ulla ex parte polluenda
religionis juria. Id quod multis, etiam
optimis evenit, qui eos, quos DEUS o-
derat, amavere. Multa sunt in sacra hi-
storiâ. At Abrahamus, Isaacus, Jaco-
bus suis illis foederibus nihil aliud,
quàm pacem dabant, atq; constitue-
bant Barbaris petentibus, in quorum
regione vivendum amicè ipsis erat;
cùm nondùm essent jussi, hostilitèr se
erga illos gerere. Non enim adhuc
pervenerant ad summam Amorrhæi
impietatem. Nequaquam autem pa-
cem ab illis turpitèr, aut flagitiosè re-
dimebant, cùm vel suis ipsi rebus ab ijs
timerent, neq; DEO suo satis confide-
rent; vel ullos hostes suos ulciscendi,
vel aliorum deniq; fortunas invadendi
subsequium, subsidiumq; quærerent.
Itaq; ad Reipublicæ tranquillitatem,
conservandam, absq; ullâ DEI offensâ,
illorum foedera spectabant. Jam ve-
rò *optime Regum*, illa amicitia, quæ tibi
cum *Joram* intercedit, quis nescit;

quam fuerit tibi utilis ad ea comparanda, quæ ad cultum divinum pertinent. Hæc eò à me monentur, ut vitandam nobis esse intelligamus arctiorem, quæ lubrica sit, atq; periculosa præsertim, conjunctionis necessitudinem, cum ijs quos à proba religione alienos esse scimus: ne videlicet eodem cum ijs devincti jugo, illuc simul abripiamur, quò ipsi, prava sua studia sequenti, feruntur. Ceteroqvi pacem atq; tranquillitatem in Republicâ quantum possumus, colamus, & conservemus, Nec ab contracto foedere unquam recedendum arbitror sine urgente legitimâ causâ. Sin verò pax publica, pax in religionis certamine se ostendit, & divolsa membra in unum corpus redire festinant, tunc utrâq; accipienda pax manu, & pedibus in sententiam eundem. *Sed fortassè* recusabunt socij sine suo voto contractum esse foedus eum altero clamitantes. Ferrum miscébunt, & alia hostilia agent. Rectè hoc monuit alter. Nihil tamen in
eos,

eos, qui per rationem justam discedunt
à foedere, temerè statuendum. Amicis
nemo temerè irasci debet, ne si re me-
rentur quidem. Plus proficit amica
correptio, quàm accusatio turbulenta,
quàm belli molitio. Ad hoc vocantur
socii, ad hoc exciuntur, ut nobis belli-
gerantibus adjumento sint, donec pa-
ce, quam cupimus, sumus potiti. Ob-
tentâ hac sibi ipsis inscijs, vel præteri-
tis, ab armis secedere debent. Inju-
stum est, quicquid ultrâ moliantur.
Objiciunt pacta cõventa. At perso-
nalia sunt, & altero Ducum occiso ex-
tinguuntur. Et ipsi, quorum maxi-
mè interest, plus de suâ solliciti sint sa-
lute necesse est, quàm socij, quorum
spes & impius lucri furor divitijs tan-
tùm, regniq; gazis inhiat. Præsertim
cùm adeò res succisæ, adeò omnia in-
lubrico sunt, ut si ipsa bona fortuna
veniat, vix servare possit. Nonnun-
quàm qui bonus est, per eum, qui de-
terior est, voto suo fraudatur; unius
autem egregiæ virtutis titulo quisq;

magis elucescit, quàm splendidissima
luxuriæ instrumento, & omni leno-
cinio vanitatis. Sin verò munera, si
dona tanquàm benè meritis decernun-
tur, & illi abnuunt, quid faciendum?
DEO res committenda; illæ præfra-
ctos & sanguinolentos utciscitur; &
si armis impetum faciunt, armis depel-
lendi. Nulla sanè tam gravis excogi-
tari coërcitio potest, quàm non dignè
raptores isti, & violatores amicorum
afficiantur. Et quid non agit, quid
non audet scelerata habendi cupido:
præsertim apud eos, qui se in armis jus
ferre ajunt, qui suarum victoriarum,
elati cursu, reti urbes capiunt, quibus
dormientibus Dij omnia conficiunt, &
in sinum illis de cœlo victoria devolat?
Sed moderatè illa utantur. Nunquàm
potest esse diuturnum, cui non subsit
ratio. Licet istis aspirare fortuna vi-
deatur, tamen ad ultimum temeritati
non sufficit. Illa quos plurimis bene-
ficijs ornavit, ad duriozem reservare so-
let casum. Caveant illi, & fortunam
revera

reuerentèr habeant; neq; regnum ani-
mo cupiant, mente coquant, lictores
cum fascibus circumferant; tandem
bona causa triumpho potitur. Nec
prælij unius eventu pavescendum.
Mars communis, & victos sæpè erigit,
& affligit Victorem. Infirmi ingenij est,
lapso aliquo summæ rei diffidere, cum
exiguis momentis subitò inclinentur
omnia, quæ in bello geruntur. Res
belli cæcos habet eventus. Fortuna per
omnia humana, maximè in res bellicas
potens. *Mibi autem* non majorum
nostrorum copias objice. Nimiùm
copiosi exercitus magis propriâ mul-
titudine, quàm hostium virtute depre-
ssi. Stultum est maximam victoriæ fi-
duciam in numero reponere. Exer-
citata paucitas ad victoriam promptior
est, quàm rudis & illecta multitudo.
Perennemne horumce reris victoriam?
Temeritas ubi primum impetum effu-
dit, velut quædam animalia amisso a-
culeo, torpet. Et licet felicitas aspi-
rare videatur, tamen ad ultimum te-
meritati

meritati non sufficit. In excelsum tolluntur, ut graviori lapsu tandem corruant, & mortalibus exemplo sint, quàm sit caduca felicitas hominis ab infimâ ad excelsam sortem aspirantis. Sic dum dibaphum cogitant, infector eos moratur. Devoentur autem illi adversis plerumq; rebus, subditis inclinantibus ad suos ope & consilio; imò adhortationibus etiam juvantibus. Obganniunt boni illi viri, qui causam ex eventu dijudicant, ac si non ille stultorum magister; Principi nihil agendum fuisse sine sociorum voluntate. Ac si Princeps, qui potissimas in Republicâ occupat partes, socios, quibus militum loco utitur, in consilium adhibere deberet. Dux sine militibus consilia inquit, pacem disponit, non ipsorum requirit auctoritatem. Et debellatis sociis, captis, fugatisq; , vel occisis eorum ducibus, quem se gerat, non video. Oblatam pacem recuset, vel abnuat, dementis foret & infani. Sociosne consuleret, nullâ in eorum armis

mis spe restante? Præsertim cum oca
eiso supremo Principe ceteri duces se-
cessum faciunt, factiones alunt. Larva
sic tumultuantium capitur, nec satis
suos audet respicere. Summa Majestas
inferioremne suis adjungat votis, suo
ordini? Præsertim nec dignitate, nec
generis nobilitate aut nationis excel-
lentiâ parem? Nec subditorum est do
Principis consilij, ausisq;, quibus in-
ductus fuerit, cum hoste, cum illo,
cujus membrum erat, pacisci. Curent
illi res suas; Principibus curæ sit Rei-
publicæ salus, quam illi rumorum avi-
di suâ prægravant garrulitate. Sua
cuiq; salus curæ. Si æterna semper o-
dia mortales gerant, nec captus furor
ex animo cedat, Sed arma felix teneat,
infelix parat, nihil bella relinquent.
Tunc vastis arvis sva lebit ager, altus ci-
nis subditâ tectis face sepultas obruet
gentes. Ut ut est, necessitate compa-
rata pax, à socijs non est disturbanda;
præsertim ubi de auxilio horum nihil
spei est. Caduco enim parieti incli-
nans,

nans, unà ruit. Vicinum amicum
volo; sed non in proprio regno adju-
torem, sed non militem. Sed cùm
fatorum benignitate, & virtute militũ
id actum sit, *Regum serenissime*, quod
bello, armisq; in Syriã agendum erat,
lætetur maximè. Cæsi in Æmathiã
sunt hostium exercitus, oppida eorum
omnia recuperata, Syriaq; maximã ex
parte aut vi capta, aut recepta in dedi-
tionem præsidij tenetur nostris. *Re-
liqua consultatio est, quoniam modo
perpetuã pace quietos detineamus,
Cæleste Numen ita te potentem, ó Rex,
consilij fecit, ut sit Syria deindè, an
non sit, in tuã posuerit manu. Itaq;
pacem nobis, quodad Æmathitas atti-
net, parare in perpetuum vel firmando
foedus, vel inferendo bellum potes. Si
vis crudeliter in amicos consulere, in
socios? Licet deturbare regno, licet
occidere, licet subjugare, licet vastas so-
litudines facere, undè sociali exercitu
per hæc magna & diutina bella sæpè usi
sumus. Vis rem augere Hebræam ac-
cessionem*

cessione hujus provinciæ? Materia cre-
scendi per summam gloriam suppeditat.
Id firmissimum certè imperium
est, quo obedientes gaudent. Sed ma-
turato opus est. Æmathicæ inter
spem, metumq; suspensi animi sunt.
Tua utiq; de his cura, *fortunatissime Re-*
gum, quamprimùm ut certiores de his
reddantur, erit. Dum expectatione
ardent, beneficio præoccupari oportet.
Nostrum fuit de his differere, ut
omnium rerum tibi ad consulendum
esset potestas. Tuum est, tibi quod o-
ptimum, *Imperator*, nobisq; totide-
niq; Reipublicæ sit, decernere.

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORF.

Ulteriori jam deliberatione super-
sedendum arbitror, *Optimates*, cum
omnes jam de his fœderibus differuisse
videam; meliorem ex his eligens sen-
tentiam quid facere & quid gerere de-
beam, jam mecum constitui. Tu *Jo-*
nathan, ut diei jam tempus est, mone
Joramum

Jerkinum, ut ad concilium redeat,
quid de his decreverim, auditurus.

Jonathin (J. C. Hubn.) abit JO-
RAMUM (J. Stephani) revoca-
turus: cui adveniēti, ut fallax
infedit, ita *David* loqui pergit.

Res tuas, *Optime hospes*, prosperè &
ex animi voto cessisse, vehementer
gaudeo. Existimo enim ad me etiam
istius tuæ felicitatis partem pertinere.
Quandoquidem, ut Sapientium effata
tradunt, amicorum sunt communia
& bona & mala. Et verissimè nobis
tua sinistra sors fuisset etiam infensa,
nisi maturè tuis hujusce conatibus
obviavisset. Ea enim humanæ vi-
tæ miseria, is rerum decursus, ut opti-
ma rarò perennent, sine insigni calami-
tatum jacturâ. Proprium hoc homi-
num, & præcipuè magnis ingeniis ob-
lectatur. Illa quippè in acerbiorē
redigere statum, & pristino salutis ha-
bitu: viduare contendit. Primò qui-
dem radios suos hinc indè spargit, ex-
cæcatura quæsi fervore radiorum men-
tis

tis oculos, ut deinde possit sua detri-
menta, ardoresq; inspirare lævissimos.
Sic perenni cursu victoriis nostris alpi-
rabat Dea illa, ut quocunq; acies se di-
rexisset, hostes cederent, hostes fuge-
rent. Sed nunquam hujus temèto in-
ebriatus destiti cautum gerere animū,
aut sapientiam ex victoriis, ex lauro di-
judicare. Miserrima felicitas; quæ sei-
plam ignorat, quæ mentis nervos in
detrimentum suum dirigit. Res inso-
lens victoria, & quò quis se magis in ex-
celso putat, tantò se magis in lubrico ef-
se sentiat. Fefellisset & nos vitreus
fortis & belli insultus, nisi eà virtute
fuissemus, ut nihil detrectandum, nihil
intermittendum putassemus. Virtute
& viribus niti decet, præsertim cum ho-
stes, cum inimici instant, cum alterum
supplantare nituntur. Æmathiâ enim
subactâ toti Judæorum genti indixis-
sent bellum. Inundabant fulgentia
vexilla, armorum horror totos cam-
pos implicabat formidine; tympano-
rum, tubarumq; concentu cavæ strepe-
bant

bant conualles, omnia hostilia patra-
bantur, jus & virtus in armis posita e-
rat; innocuos passim trucidabant, pas-
sim acinace sternebantur insontes; fu-
mabant villarum culmina, gemebat
sub pedibus furentium tellus. Nec
hâc calamitate immunis erat siderum
regio. Astrorum fulgens aurum tri-
sti fumo incendiorum obfuscar, nigrâ
nocte miserrâ hominum labores flori-
dam suam faciem Luna obtegere; a-
cerrimus nimbus pervadere planicië;
procul latitantibus armorum tristem
sonum, & acres properantium eqvo-
rum hinnitus deferre. Adeò nec ab-
sconditi vacabant belli curâ. Ante
urbem, caput gentis elegerunt castra.
Illuc posuere signa. Parabantur jam
tormenta, crates, scala, omnibus sum-
mâ ope nitentibus sociorum potentis-
simum perdere. Quid hoc in incen-
dio nobis fuisse animi auguraris, *nobi-
lissime Juvenum?* Ipsa res loquitur.
Continuò expeditivimus militem; Tri-
buni, Centurionesq; sub vexilla se
con-

contulerunt. Quisq; bellica paravit
arma, quisq; socios juvare voluit. *Jed-*
bus habitò delectu signum colligendi
vasa dedit. Inde profecti non prius
desistere, quam in conspectum venere
hostium. Quicquid gestum, quicquid
effectum, *suavisime juveni*, ipse nosti.
Ex te verò nos ceteri. Eventum rei fe-
licissimum ex animo gratulor. Pen-
satur utilitate fructus labor. Bonis
quippe familiare est studia bona cumu-
lare, quorum gratiam non sentiunt pe-
rire. Nullà acerbitate fortunæ, nul-
lis sordibus charæ evilescit precium
pietatis; Nec ulla jucundior medici-
na doloris, amicorum condolentiâ.
Egregij enim, & veri candoris est, a-
micorum asperâ fortunâ triftari, lætâ
gaudere. Itaq; & tecum hoc tuo pro-
sperrimo successu, & quòd hostes cæsi,
& quòd maximum, quòd illustrissimû,
capti eorum Reguli, nostris præcipuè
viribus, lætamur. *Summo illi rerum*
Arbitro, cujus est victorias largiri, de-
pressos auxilio juvare, lætam reducere
fortu-

Fortunam, ab utroq; gratiæ sunt agen-
dæ. Ille auxilio nobis suo præstò fuit,
ille hostes fudit, fugavitq;. Sine eo ni-
hil humano generi auxiliij superest, ni-
hil virium. Rogandus ille, supplica-
tionibus invitandus ille à nobis, ut fe-
licitatem illam augeat, prosperam con-
servet fortunam, & hanc dignetur con-
summare feliciter. Præcipuè bonam
indat mentem, ne victoriarum cursu
elatis suæ vires creent damnum. *Cum
autem regna stent prudentiâ*; bono
Principi duo munia incumbunt: regat
& defendat sua, quæ illi factorum injun-
xit ordo. Et in hoc consistit similitu-
do, & imago boni Principis cum sum-
mo Numine. Illud enim non tantum
gubernat mundum, non tantum regit;
sed & curam conservandi orbem, &
defendendi gerit. Non tantum homi-
nibus bona dat, res auget, & fortunat;
sed, in quo cardo præcipuè bonitatis
vertitur, bonitate suâ malorum Ocea-
num ab hisce averruncat. Huic simi-
lis Princeps non tantum bene subditos
suos

suos regere tenetur, sed & defendere,
sed patrocinari. Curet, & prospiciat,
ne damni quid Respublica, ne subditi
accipiant. Itaque aggeres educit, mu-
nimenta locat, milites in praesidia or-
dinat, & omnia facit, quibus regnum
suum hostibus publicis impervium
reddat. Pacis enim tempore de bello
agitandum; Paranda ea sunt, quae ad
bellum faciunt. Exercendi homines,
ordinanda vexilla, ut tutius hostes ag-
gredi possit. Infirmior etiam agmine,
majores hostium copias pessumdat, si
exercitatum paucitatem educat ad bel-
lum. Male sane agitur, cum homines
indiem vivunt, cum praesentia parum
respiciunt. Ubi bellum intonat, ubi
Mars tristi formidine mentes quatit,
sero paratur defensio. Tutissime da-
mnum cavemus, cum res in integro
sunt, cum nondum sunt accisae; quibus
potissimum foedera inserviunt. Illis
paratur virtus exercitata, quae in tem-
pore succurrat, quibus tuti sumus con-
tra omnes sortis insultus. Genere

H

con-

conjuncti amici alienant se sceleribus;
arctius consensu virtutum, quàm co-
gnatione sanguinis astringimur. Lege
enim naturali jubetur quisq; sibi sub-
sidium parare, quàm ratione possit, modò
non repugnet Legi Divinæ, aut ratio-
nis bilanci. Illud honestum est, quod
à jussu Cœlici Numinis non discrepat.
Introductos hos fœderum ritus à Ma-
joribus nostris videmus, quorum ve-
stigiis niti & nos decet. Sapientum au-
thoritate jubemur subsidia nobis para-
re. Quamvis Deus omnium subsidio-
rum instar; non tamen ille sine mediis
agere volt. Omnia quidem bona dat,
sed non sine labore, non sine sudore.
Laborandum, & DEO annitendum, ut
salus cuiq; tuta sit. Extremæ siquidem
dementiæ, oblatam salutem rejicere, &
spernere. *Quid Princeps* agat, cum uti-
lem videat fœderum religionem genti
suæ, sibiq; ? Jucundum, amicos habe-
re, quibus animi nostri secreta concre-
di possunt. Nihil jucundius, quàm
habere, in quo calamitas acquiescat.

Amico;

Amicorum mœror ad doloris levationem plurimum momenti habet. Nihil sanè in rebus humanis excogitavit natura præstantius amicitia; nullum concordia contra fortunam majus auxilium. In fracta fortunæ homines amicorum studia desiderant, vel præsidii, vel solatii gratia. *Nec jucunda, sed & necessaria fœderum contractio summis Magnatibus.* Sine his enim libertas non salva manet, non integra. Facile hostis potentior exurgens de summa rerum decertat; & prælio, belloq; victor, ex libertate in captivitatem trahit. Primò enim ex despecta dignitate nascitur contemptus; Indè aliena invadendi cupiditas; cui suffragatur tandem bellum. Omne autem futurum incertum est, & ad deteriora certius. Incommoda autem aliorum pro præceptis habeamus, ut reliquos timeamus casus. Periculo verò contractis fœderibus, metuq; vacamus, ne potentior quis bellum inferat, sociorum copia & auxilio tuti. *Itaq; suavissime hospes,*

H 2

qva

quæ foedera inter nos antea contracta
sunt, ea renovabimus. Nec, quod si-
lencio meo suspensum te habui, crede,
optime Juvenum, me ambigua consul-
tatione versasse, an esses relinquendus,
id est, an paulò nequior ipsis esse vel-
lem Syrorum Tyrannis. Sed me
prædonum, non nunc primùm à me
damnatorum, scelus monuit, rursusq;
meæ fortis felicitas, quâ amicitiaæ tuæ
conjungor. Nam seu te, *mellissime*
hospes, seu causam, seu benevolentiam
in me respicio, sensimq; pondero, tan-
tâ verecundiâ tibi conjunctus sum, ut
negare nil liceat. Foedus, & amici-
tiam renovabimus. Cuicumq; hostis
obtigerit, alter obstringetur succurre-
re, suppetiasq; ferre. Partâ pace salvi
exercitus abducantur, sine ullâ fraude
& damno. Pacatæ gentes mutuo
commerciorum usu exercentur; Viæ
turae sint & latronibus vacent. Syria
verò, & quæcunq; suorum Regulorum
fuerunt, restituantur ipsis, cum hac
cautione, ut Thaurâ & Barathenâ ur-
syp s H bibus

bibus cedat *Adrazerus*, & stipendium
annuum mille talentorum exsolvat.
Adadu dabit octingenta talenta; & Da-
masci praesidium nostrorum alet mi-
litum. Nullum amplius mihi vel tibi
moveant bellum. *Amathia* integra
restituatur; noster exercitus tibi seu vi-
capta oppida, seu deditioe, seu obli-
dione, relinquit integra. Captivi u-
triusq; nationis liberi sint. Qui apud
unum perduellionis reus iudicatur, ne
apud alterum numeretur inter ho-
stos. Utriq; liberum sit, foederi ad-
dere aliquid, vel demere, consensu ca-
men alterius. Quando igitur ita res
nostrae sunt, omnia mihi posthabeo.
Utere regni mei viribus, sciasq; in te
colendo nihil me tuo cessurum patri,
neq; impune, me vivo, futurum Re-
gulis illis, vel aliis, *svavissime hospes*, qui
tui Patris canos, qui tuam juventutem,
susque deque ducunt nefario habenda-
dam.

JORAMUS , Æmathiæ
Princeps.

JOACHIMUS STEPHANI Gu-
strovio·Megapolitanus.

Hocerat, *Imperator*, quod Virtus
spondebat tua ; quod tua benignitas
pollicebatur. Pulcerrimum, tutissi-
mumq; in Virtute spem positam ha-
bere. Omnia adsunt bona, quem pe-
nes est virtus. Nihil enim tam altè
natura constituit, quò Virtus eniti non
possit. Virtus antecedit; tutum erit
omne vestigium. Et hâc tuâ Virtute
effecisti, *ô Rex*, ut, magisne mirer foc-
deris contractas leges, quàm servatam
sociis fidem illibatam, dubitem. Al-
teram lauream, triumpho, belloq; par-
tem, militum pars & virtus sibi vendi-
cat. Illi enim adeò se Viros gesserunt,
ut nemo illorum sit, qui non haberi me-
reatur fortissimus. Pugnare non
tantùm pro sociorum salute, sed & pro
suâ. Videbant enim, nobis bello de-
pressis, hostes ulterius promoturos ex-
ercitum

ercitum. Igitur fidem liberavere suam.
Pro libertate, pro sociorum laribus
ea gesserunt, ut pileati jam audeamus
procedere. Nihil magnitudo, nihil
ficta hostium ferocia timoris incussit.
Sævitiâ exardentes pœnas nefariæ suæ
molitionis dedere. Et in posterum
etiam illud audebunt. Video flagran-
tes militum animos hoc spondere.
Imperatoris sui jussa sequuntur, se-
quuntur virtutem; cujus laurea hæc
altera est. Laus ea honestior, quæ sæ-
deribus paratur, non sanguine. Hu-
manitatis tuæ est, subditis, afflictisq;
succurrere. Arbitramur enim vicinis
mutuam concordiam, mutua foedera
maximè conducere. Dextrâ sinistrae
opus est; mutuam vicinis Regibus vin-
culum. Saluberrimum hoc vivendi
genus. Horrenda enim discordia,
quid aliud creat, quàm acerrimos tem-
pestatum motus. Harum impetu ex-
citi finitimi Regum, bellis se infestant,
sæva nascitur tyrannis, alteriusq; furo-
rem sanguine satiant subditi.

tus semper sit Princeps, ne quid re levi
vel verbo committat inculpatae parum
congruens honestati. Morem hunc
observas, *Princeps!* Ea enim dexteritas
tua, ut nihil indeliberatum agas. Con-
junctis consilijs, conjunctis viribus res
crescunt. Hostem adversum homini
strenuo opprimere haut difficile est.
Licet saevissimus ingruat, conjunctis
tamen viribus repellitur, removetur,
sternitur. At ubi membra dissoluta,
facillimè minimus hostis regnum inva-
dere potest. Amisâ moderatione ne-
quit concordia retineri. Concordia est
infirmis potentiae causa; neq; enim hæc
sine viribus, neq; vires sine concordia
sufficiunt. Nihil autem potest esse diu-
turnum, cui non subest ratio. Clarus
sanguis, sine prudentia elationem pa-
rit, potentiam affectat, conculcat infe-
riores, pares contemnit, superiores ha-
bere dedignatur. Cum hoc, tanquam
hoste, de jure dimicandum. Ocio
discordia nutriuntur. At ubi necessi-
tas incubat, postpositis privatis causis,
odijq;

odijsq; in commune consulitur. Or-
dinum conjunctio ad salutem Reipub-
lica pertinet. Hâc ratione Pax con-
stituitur. Multæ quæquam de his sen-
tentia fuerunt, foederibus; tamen tua
benignitas, tuus candor ad meliorem
inclinavit partem. Variis certatum
argumentis, an foedus ferendum, an
recipiendum esset. Tuæ virtutis fuit,
contractum & sanctum hactenûs habi-
tum non rumpere, sed firmare, sed per-
ennare. Ingrati erimus, injustiq;, qui
hâc gratiâ, hoc officio allecti graviora
cogitamus. Meliores judicabis, *opti-
me hospes*. Quæ enim vis, quæ insania
ab hospitibus, ab amicis, justissimo in-
surgeret Regi? Sed quia hæc nec de
nobis vereris, æquum esse arbitror, hæc
re supersedere. Extinctum est æqvita-
te bellum omne conservatione foede-
rum. Unicum te respicimus, unicum
veremur, unicum colimus. Sine te e-
nim, sine hâc beneficentiâ, *optime ho-
spes*. quâ cum antea, tum hodiè vel ma-
ximè usus es, degentes nullatenûs feli-

ces esse possumus. Ergò omnes tibi
communi suffragio *Æmathita*, & ego
ipforum nomine, qui te salvum, tuos-
que volumus, gratias toto agimus ani-
mo, rogamusq; ut hæc membra, hos
artus in defensionem, in obsequium
tuum recipias. Eâ fide beneficium ac-
ceptum merebimur, ne in ingratos, ne
in barbaros collatum esse videatur. O-
mnes idem sentire pro certo puta. O-
mnium manus hoc pollicentur, omniû
animi. Me suæ causæ oratorem dixé-
re; Ideò & huic placito obsecundare,
& quod fœderibus confirmatis, amicitiaq;
inter utramq; gentem contractâ
præcipuè fieri debet, in animo habui.
Lætari enim omnes, non ut de nostrâ
tantùm, sed omnium incolumitate vi-
deo. Quod autem me concernit, non
duntaxat his pactis lætor; sed & inter
summa meorum votorum, felicitatisq;
numero, me huic legationi destinatum,
ut voltus tuos, gentium *gloriosissime*
Imperator, præsens viderem, inq; ru-
dimentum veræ virtutis tuis imbuerer
moribus.

moribus. Summa votorum fuit, ad
regiam tuam pervenire. Hoc consi-
lio Legati infulas sumsi; hoc consilio
patriam, patremq; tuos in mores, tuasq;
virtutes jubentem inspicere, reliqui, &
Judæam, tanquàm terrarum omnium,
te rectore felicissimam sequutus sum.
Cur non glorier, visum esse me di-
gnum, qui Legati vicem subirem? Cer-
tè ut de amore, de fide tuis concedam,
ita præstabo, ne in te colendo, quis-
quam tuorum diligentior fuerit. Quod
si armis meis & manibus uti placebit,
intelliges viliores mihi vitam impe-
rijs tuis esse.

DAVID Rex.

JOHANNES HOLTORF.

Summà modestiâ, *svavissime Juvencè,*
auges beneficium, quod naturali juri
debeo, & maximè quidem humanitatis
studio Nihil non magnum, nihil
non arduum in hospites, in socios con-
ferri potest. Veni in regiam, *morta-
lium charissime,* felicitatis nostræ com-

H 6 par.

par. Eperiéris omnibus officiis, nul-
los nobis chariores, quàm qui ab exter-
nis regionibus virtutem non debitam,
natamve Judææ ultrò afferunt. Indo-
le & arcano inter præstantes Viros ge-
nio mihi conciliatus es. Inter felicita-
tis meæ titulos numerabo, tantam apud
me ad Virtutem erudiri indolem,

EPILOGUS.

DAVID MATTHÆUS Schünke

Gustrovia - Megapolitanus.

Sapè fit, Principes illustrissimi Dni.
Clementissimi, & A. Cl. ut homines a-
liena, ducti pleonexia, invadentes, ijs,
quæ possident, excidant. Accidit his,
quod Pyrrho, Epirotarum Regi; eve-
nisse scribunt Historici. Hunc expe-
ditionis in Italiam percupidum Cincas
sapienter admonerat; Quid, inqviens,
& Rex, occupata Italiâ, faciemus? Vici-
na, respondere Pyrrhus, nobis Sicilia
tentanda erit, Insula dives, populosa,
& captu facilis. At quid inde, in fit Cl-

neque

neas? Trajiciemus, inquit *Pyrrhus*, in
Africam, ibi Carthago nostra erit ad nu-
tum. Sed ubi rerum, excipit *Cineas*,
potiti sumus, quid tandem? In alto o-
cio, inquit *Pyrrhus* subridens, vivemus,
compotabimus, & mutuis sermonibus
oblectabimus. Ecquid verò, inquit *Ci-
neas*, jam obstat, quo minus compo-
tationibus & sermonibus mutuis nos
oblectemus, cum ad manum sint ea,
unde hæc facere possimus, nec indigea-
mus ijs, quæ sudore & fortassis sangui-
ne nostro indigent? Rectè omninò
hic *Cineas*; cui si *Pyrrhus* paruisset, cer-
ta in discrimen non induxisset propter
incerta. Ab omnibus enim omnium
temporum sapientibus stultum est ha-
bitum, aliena sic quendam appetiisse,
ut de suis periclitaretur. Ecquem
Pyrrho melius comparare poterimus,
quam *Adrazerum* nostrum? Debat
ille originem Arabiæ incolis omnium
scelestissimis, Rhaabenis dictis, & qui-
dem pago vili. Incolæ hujus se fate-
bantur servos, servitijsq; asservi prom-
ptâ

ptâ jugum cervice subibant. *Arachus*
sive *Rehob*, pater ejus latrocinijs victum
qværere. Hinc qvalis pater, talis fi-
lius; nec enim minor & segnior, sed &
major & exercitator illo ad raptum e-
vadere. Regna qvippè in sodalitiis la-
tronum manipuli aggressus omni cri-
minum labe cepit. Jamq; rem à fordi-
dis & sceleratis exortam initiis eò po-
tentia provexerat, ut suâ laborare vi-
deretur magnitudine. Verùm hanc
felicitatem concoquere non poterat,
sed manus prædatrices, & sanguinem
fundere assuetas extendit ad vicinos
Syriz Regulos, quos inter *Æmathiz*
Rex *Thero* erat, *Davidi* hospitio & fœ-
dere junctus. Pari in hos savitiâ ac
tyrannide debacchabatur, neq; obscure
innuebat, eâdem se facilitate sub jugum
suum *Israëlitas* redacturum, si hos Mar-
ti suo cedere coëgisset. Ita; spoliare
passim delubra, sacra profanare, omnia
ad se trahere, rapere; verecundiam &
pudorem turpare, sacra; & profana,
divina & humana uno impetu confun-
dere.

dere. Nationes florentissimas contra
pacta conventa subjugare, subjugatas
miseris modis trucidare, vel servitiis
morte acerbioribus mancipare. Non
verò tulit hanc tyrannidem Numen
coeleste, sed per suum servum *Davidem*
Joabi operà agmen tum ejus, tum *Ada-*
di Damascenorum Reguli, quem sibi
exciverat auxiliatorem, cecidit, in fu-
gam vertit, ipsosq; Reges captivos *Da-*
vidi, ut vidistis, misit. Poterat *Adra-*
zerus bonis jam tum vi & injuriâ partis
tranquillè frui, si per cupiditatem po-
tuisset jam partis acquiescere. Sed
specie bonorum inani objectâ excu-
tiebat etiam ex manibus ea, quæ jam
tum tenebat. Quis jam neget *utrumq;*
Regem eandem diversis temporibus &
à diversis hostibus fortunam expertum
fuisse.

Vidimus *Adrazerum*, ejus mores,
injustitiam, avaritiam, tyrannidem. A
quibus omnibus alienissimus erat *Da-*
vid. Et ut levitè saltim rem perstrin-
gamus; Justitiæ erat deditissimus, ne-
mini

mini sua, si ab *Uria* secedimus, vi eripiens. Avaritiam odio prosequeretur, adeo usque, ut thesauro minimè suo inferret, sed *Domino*, ejusque ædi olim à filio extruendæ, bello parta, & ab alijs aliundè transmissa consecraret. Tyrannis verò & insolentia ex victorijs resiliens à laribus ejus omninò exulabat. Res est cum summâ difficultate conjuncta ad gradus honorum pervenisse, nec tamen animò fastum eiecisse. Soletque ut plurimum victoria benevolentiam exuere: Sed *David* noster in splendore summæ dignitatis & fortunæ propitiæ memor propriæ conditionis malebat clemens audire victor in devictos hostes, quàm sævus & immanis tyrannus. Vindictam nôrat à Principe victore crudeliùs factam severè à Deo puniri. Fastum hoc ipsum sciebat *Adonibezeck*, conquestum sibi à Judæis idem contigisse, & jure quidem, quod in 70 Regibus perpetraverat, qui amputatis manuum & pedum summitatibus reliquias ciborum sub mensâ suâ

suâ legissent. Reddidisse itaq; sibi
DEUM, sicut alijs fecisset. Et nisi DEUS
reddat talibus *τεμο. Καϊου* viventibus,
certè in inferno pœnas illis duplicat.
Adeò ulq; semper comitem sibi crude-
litas annexam habet divinam vindi-
ctam.

Cùm etiam foederum in Rep. sum-
ma sit necessitas, summa utilitas; Prin-
cipi probè attendendum, quibuscum
& cum cujus fidei ac religionis Princi-
pibus foedera contrahat. Ut pluri-
mùm enim locum hîc habet, quod *Ly-
sander* dixit: Pueros astragalis ludere;
Reges & Principes juramentis & foede-
ribus. Ut ergò foedera firma sint, ob-
servandâ sequentia: Ne potens impo-
tenti jungatur; ne de quâvis levi occa-
sione & prætextu impotens à potente
supprimatur. Ne foedera cum nimis
remotis ineat, sed potius cum vicinis,
qui pressio ab hoste vocati citò possint
auxiliari. Siquidem à bonâ vicinitate
pendet salus cujusq; privati, civitatis,
principatûs, regnorû. Fugiendaq; voq;
expres-

expres. èmpiorum conjunctio, quæ
les hodiè sunt Turcæ, quorum salvâ
conscientiâ nemini Principum Chri-
stianorum fœdera ambire licet, ut ijs
alium se potentiozem sibi substernat.
Hæc fœdera sunt invisâ DEO noxiaq; &
perniciosa cōtrahentib; cū ut plurimū
oriatur ex diffidetiâ, quæ à DEO recedit,
& ad hominum auxilia confugit. Ex-
empla prostant partim in sacris, par-
tim profanis historicis, quæ domi per
ocium legisse quemq; juvabit. Nos
hic metam esse actioni nostræ volu-
mus, non ignari, plures in eâ contine-
ri doctrinas. Illas autem vobis medi-
tandas relinquimus, & vestra Illustris-
simi Principes, Domini Clementissi-
mi, Viri insuper Magnifici, Amplissimi,
Clarissimi, vestræ inquam præsentia,
quâ nostrum Actum clementissimè or-
nare voluistis, nec non auscultationi
benevolæ gratias agimus devotas & so-
lemnes, & ex fibris cordium penitissi-
mis deductas; reddituri etiam si olim
per facultates licebit. Interim
valete & plaudite. Me.

Meliori loco poni di-
gna, quia seriùs fuerunt trans-
missa, ut calci affigantur, non æ-
grè ferent Clariss. Autores.

Epigramma

in

DRAMA Sacro-Politicum.

Dn. ELIÆ SCHEDII P. L. C.

SCHEDIUS Aonij cultor celeberrimus
Horti,

Atq; comas lauru qui decoratus erat,
Ingenij propter dotes, & Apollinis ar-
tes,

Proh dolor! in vivis desijt esse, jacet.
Corpore sed quamvis discesserit ille, re-
lictis.

In scriptis superest, vivet & usq; tamē
Cujus testis erit præclara TRAGOEDIA,
quæ fat

Detectam faciem temporis hujus
habet.

Tu,

Tu, superesse studens, doctis assurge
Camcenis,

Ingenio vives; Cætera Mortis erunt.

M. Johannes Stein Pastor

Rostoch. Nivol.

P RINCIPIS IDEAM lepidæ, Vir Clare,
politam

Peniculo, radii conspicuamq; sui,

Quam NATI Geniis quondam, dum fata
sinebant,

Expresit sacri Codicis auspicio;

Et quæ præterea tractavit digna notatis,

Digna Cedro, gazæ anteferenda Tagi,

Quod jurat in claram, ceu publica, mit-
tere lucem, (mor-

Hinc tuus in NATUM fit manifestus a-

Qui tibi subtractus quæquam disparuit o-
lim (bes:

Morte, quæcumq; Sibi adnumeratus ha-
Ante tuos oculos errat tamen ejus imago,

Sapius & vivus mortuus ante redit.

Sic, quem vernanti juvenem mors abstu-
lit ævo,

Præsentem Genii munere semper habes.

Namq;

Namq; suū tecum loquitur post funera
scriptū,

atq; tibi storgen hac ratione movet;
Ut, quoties legi hūc, audū alibi ve loquen-
tem,

Non possū Cineres dememinisse pios.
Quam tibi quā carū carū caput ille
Camenū, (mans.

Quamq; tui fuerit, quā pietatū ad
Hac & plura quidē tacitā dum mente
repelū, (mor.

Cura tibi lacrimas, gaudia fundit a-
Felices alii clypeū censentur avitū,

Tu NATI felix es pietate tui.
Gaude sorte tuā! NATUM post fata lo-
quentem (vat.

Audū, qui fessum te queralumq; le-
Dum PRINCEPS, IDEA viri, monumen-
ta manebunt,

Famatui GNATI non morietur anus!

In honorem defuncti, & gra-
tiam Senis venerandi

L. Mq;

M, Pancratius Amfelius,

P. L. C.

ER.

FERRATA.

A. fol. 1. a. lin. 13. *v̄v̄.*

8. a. l. 1. Intimatio.

9. a. l. 8. Coniuge.

10. a. l. 1. sapè

12. a. l. 2. Oratione.

B. fol. 1. a. l. 8. septem.

Ibidem. l. 16. annum.

1. b. l. 2. oblata.

4. a. l. 2. in finitimos.

Ibid. l. 21. Æmathitis

5. b. l. 19. fata.

11. a. l. 20. Joabus.

12. a. l. 24. excussa.

C. fol. 6. a. l. 11. in, pro, ad.

10. a. l. 3. dedi, dedi amicis.

12. a. l. 4. auferendi.

Ib. b. l. 3. ipse.

D. fol. 4. a. l. 7. fotis.

4. a. l. 12. eo, pro eò.

E. fol. 1. a. l. 17. Confilio.

2. a. l. 7. vi vis.

2. b. l. 11. querantur.

4. a. l. 14. sum, pro, essem.

4. b. l.

4. b. l. 21. utrisq;

6. a. l. 17. expunge tō rei.

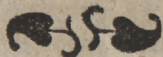
9. b. l. 24. seriei.

F. fol. 9 a. l. 19. cura, pro, cum.

G. fol. 6. a. l. 4. jura.

7. b. l. 6. ille.

*Porro conjuncta dijungenda, & di-
juncta conjungenda, ob Incisa vel per-
peram adhibita, vel plane omissa; & alia
forte leuiuscula, qua incuria Typotheta
irrepperunt, tuo, Amice lector, iudicio
committo, teq; valere exopto.*

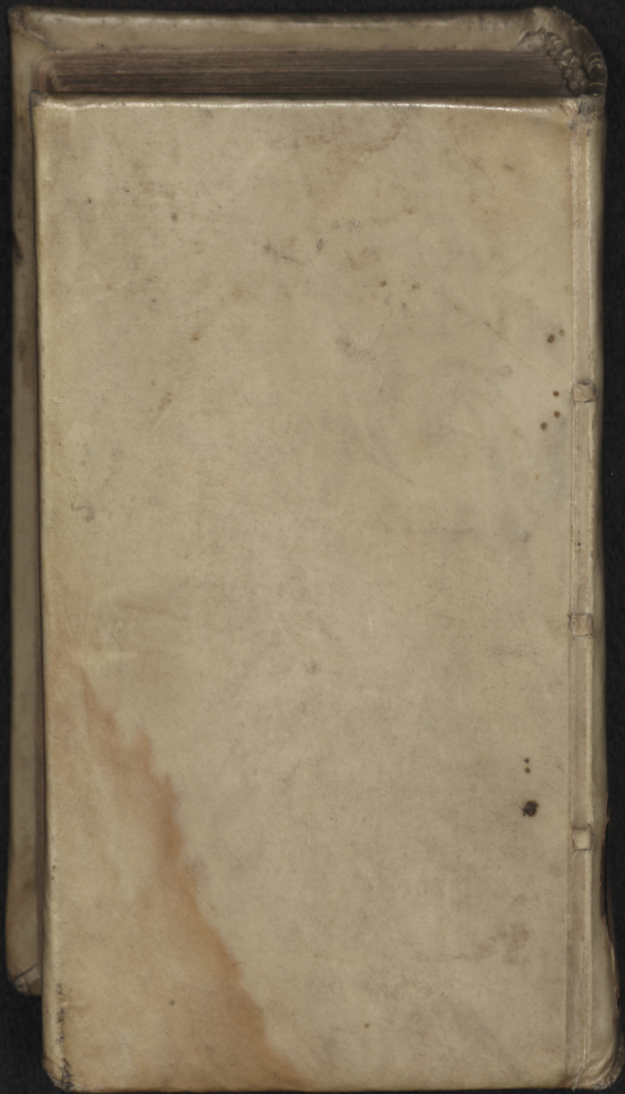

Voce quæ Jova mem

CON

Al

Ad Oden VI. lib
minu

Ad Sulamitham

Perio

Depredicanda Re
Castella non mu

pe

Magnas; sed ob p
rum op

Sulamitha d lecto
Et soporem docta

Anxias & quæ pia sa
Ped

Saxea tecum, mea lu
Sint mea sedes utina

Sit modus tandem ge
Ped

Fata fin verò prohibe
Euge odoratu repet

